

VISSZHANG ÓVODA ÉS BÖLCSŐDE PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

6. MÓDOSÍTÁS
(2003., 2004., 2010., 2019., 2022.)

Intézmény OM-azonosítója: 036850	Készítette: Leidné Szabó Judit – Főigazgató a nevelőtestület bevonásával
Legitimációs eljárás érvényességét igazoló aláírások:	
<p>.....</p> <p>Nevelőtestület nevében</p>	<p>.....</p> <p>Szülői Közösség nevében</p>
<p>.....</p> <p><i>Főigazgató</i></p> <p>Ph.</p>	
<p>A fenntartó .....határozatszámom jóváhagyta:</p> <p>.....</p> <p>Polgármester</p> <p>Ph.</p>	
<p>Hatályos: a kihirdetés napjától.</p>	
<p>A dokumentum jellege: Nyilvános Megtalálható: www.visszhangovoda.hu</p>	

Tartalom

PROGRAMUNK TÖRVÉNYI HÁTTERE	5
INTÉZMÉNYÜNK ADATAI	6
BEVEZETÉS	7
ÓVODA A ZÖLD TÁJ ÖLELÉSÉBEN	9
I. GYERMEKKÉPÜNK, ÓVODAKÉPÜNK	11
I.1. Gyermekkép.....	11
I.2. Óvodaképünk.....	13
I.3. Pedagóguskép.....	15
I.4. Óvodai értékeink	18
I.5. Az óvodai nevelés rendszere	19
II. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI	21
II.1. Óvodánk egészségfejlesztő programja	21
II.2. Az óvoda egészségvédő programja	26
II.3. Beszoktatás	34
II.4. Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	37
II.5. Értelmi nevelés és fejlesztés megvalósítása	40
II.6. Hazaszeretetre nevelés	42
II.7. A közösségi életre való nevelés	43
II.8. Iskolai előkészítő foglalkozások a nagycsoportos gyermekek számára	45
II.9. A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése	47
III. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI	50
III.1. Személyi feltételek	50
III.2. Tárgyi feltételek	53
III.3. Az óvodai élet megszervezése	53
IV. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI	58
IV.1. Az óvoda kapcsolata a szülőkkel és a családdal	58
IV.2. Az óvoda kapcsolata a Bencés Apátság Illyés Gyula Általános és Alapfokú Művészeti Iskolával	61
IV.3. Az óvoda kapcsolata a fenntartóval	61
IV.4. Az óvoda kapcsolata a katolikus egyházzal.....	61
IV.5. Az óvoda kapcsolata a „Visszhang Óvodáért” Alapítvánnyal	62
IV.6. Az óvoda kapcsolata a Pedagógiai Szakszolgálattal	62
IV.7. Az óvoda kapcsolata a Családsegítő és Gyermejkölési Szolgálattal	62
IV.8. Az óvoda kapcsolata a Védőnői Szolgálattal.....	63
IV.9. Az óvoda kapcsolata a közművelődési intézményekkel	63
V. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI	65
V.1. Játék.....	65
V.2. Verselés, mesélés	69

V.3.	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc.....	72
V.4.	Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka.....	74
V.5.	A külső világ tevékeny megismerése.....	77
V.6.	Mozgás.....	86
V.7.	Munka jellegű tevékenységek.....	89
V.8.	Tevékenységekben megvalósuló tanulás.....	94
V.9.	Differenciálás.....	100
V.10.	Fejlődés jellemzői óvodáskor végére.....	104
VI. GYERMEKVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG		
.....		106
6.1.	Gyermekvédelmi munka az óvodában.....	107
6.2.	A gyermekvédelemmel kapcsolatos cél- és feladatrendszer.....	108
1.	sz. melléklet	116

PROGRAMUNK TÖRVÉNYI HÁTTERE

- Visszhang Óvoda és Bölcsőde alapító okirata
- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről (továbbiakban: Nkt.)
- 2023.évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról (továbbiakban: Púétv.)
- 401/2023. (VIII.30.) Korm. rendelet a 2023.évi LII. törvény végrehajtásáról
- A 2011. évi CCIX. törvény a családok védelméről
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 2017. évi XCVI. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény
- 2017. évi XCV. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvénynek a gyermekvédelem rendszerének megerősítése érdekében történő, valamint egyéb törvények módosításáról
- 229/2012. (VIII. 28) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról (továbbiakban: EMMI rendelet)
- 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 419/2024. (XII.23.) Korm. rendelet a pedagógustovábbképzés rendszeréről
- 2003. évi CXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 2011. évi CLXXIX.törvény a nemzetiségek jogairól
- 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- 15/1998. (IV.30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
- 26/1997. (IX.3.) NM rendelet az iskola-egészségügyi ellátásról
- 277/1997. (XII.22.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben résztvevők juttatásairól és kedvezményeiről

INTÉZMÉNYÜNK ADATAI

Az intézmény hivatalos elnevezése: VISSZHANG ÓVODA ÉS BÖLCSŐDE

Az intézmény címe és elérhetősége:

Székhely:

8237 Tihany, Aranyház u. 9. fsz.1.

Tel.: 06 30 240 9228

E-mail: visshangovoda@tihany.hu

Web: www.visszhangovoda.hu

Az óvoda fenntartója, annak címe és elérhetősége:

Tihany Község Önkormányzata

8237 Tihany, Kossuth utca 12.

Tel: 06 87 448 545

E-mail: onkormanyzat@tihany.hu

A helyi pedagógiai programot készítette: Nevelőtestület bevonásával a főigazgató.

A helyi pedagógiai programot véleményezi: Szakmai munkaközösség.

A helyi pedagógiai programot jóváhagyta: Fenntartó.

A törvényi megfelelést szolgáló egyéb információk:

- A nevelés és a fejlesztés magyar nyelven folyik.
- A hitoktatás a törvényes előírásoknak megfelelően a szülői igényekre alapozva biztosított.
- Részben vegyes csoportszervezési formát alkalmazunk.

A program érvényességének ideje: Határozatlan időre

BEVEZETÉS

Programunkat a már kialakított szokásokra, értékekre építve állítottuk össze. Módosítását intézményünk megváltozott környezete, többcélú intézménnyé történő átszervezése és az ebből adódó lehetőségek indokolták.

Óvodánk sajátos jelleggel, múlttal rendelkezik, egyediségét helyi és környezeti adottságaink, valamint az óvodapedagógusok által választott módszerek adják. Szellemissége magával hordozza a hazai óvodai neveléstörténet hagyományait, értékeit. Nemzeti sajátosságokra, a pedagógiai, pszichológiai kutatások eredményeire építve végezzük nevelőmunkánkat. Óvodánkban folyó pedagógiai munkánk alapelveit meghatározzák Magyarország Alaptörvényének értékei és az országunk által aláírt nemzetközi szerződésekben vállalt kötelezettségek.

Nevelőmunkánk a gyerekek alapvető tevékenységére a szabad játékra és az anyanyelvi nevelés mindent átható folyamatára épül. A gyermeki személyiség sokoldalú és optimális fejlesztését a nevelés tartalma, alapvető keretei és a gyermeki tevékenység formái együttesen segítik elő. A műveltségi tartalmak közvetítése az időkeretek rugalmas felhasználásával történik.

Hangsúlyozzuk a gyermek testi-lelki gondozását, az érzelmi biztonság megteremtését és a szocializáció minél teljesebb kibontakoztatását a családi neveléssel együtt. Nevelésünk esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be. A gyerekek közötti fejlődési és fejlettségi különbségek miatt, nagy hangsúlyt fektetünk az egyéni, illetve differenciált bánásmódra.

Mindig az adott életkorhoz illő testi - lelki - szellemi harmónia megteremtésére törekszünk. Meghatározó az élménygazdag mindennapok megteremtése. Olyan biztonságos, barátságos, kellemes légkört kívánunk biztosítani az óvodánkba járó gyermekeknek, ami egyaránt megnyugvással tölti el a gyermekeket és a szüleiket is.

Nevelésünket a gyermekközpontúság, a gyermekek iránti tisztelet és értő szeretet határozza meg. A gyermeki személyiség teljes kibontakoztatásának megerősítésére, a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartására törekszünk. Biztosítjuk, hogy minden gyermek egyenlő módon részesülhessen óvodai nevelésben. Célunk, hogy a gyermekekben megteremtődjenek a kisiskolás korba való átlépés belső, pszichikus feltételei, melyet jól szervezett tevékenységekkel, nevelői segítséggel, a mindennapi

élet feltételeivel és eszközeivel biztosítunk. Életbelépésével pedagógiai programunk, óvodánk első számú szakmai dokumentuma.

Az Alapprogram szerint az óvodai nevelésben érvényesülhetnek a különböző – köztük az innovatív pedagógiai törekvések, mivel az alapprogram biztosítja az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek és széleskörű módszertani szabadságának érvényesülését. Megkötéseket a gyermekek érdekében tartalmaz.

Óvodánk nevelőtestülete elkészítette saját nevelési programját, amely megfelel az Alapprogramban foglaltaknak.

Az Alapprogram és az azzal összhangban lévő pedagógiai programunk egymásra épülő, szakmailag összehangolt rendszere a biztosíték arra, hogy intézményünk szakmai önállósága és az óvodai nevelés sokszínűsége mellett érvényesülnek azok az általános igények, amelyeket az óvodai neveléssel szemben a társadalom a gyermek érdekeinek figyelembevételével megfogalmaz.

Programunk felülvizsgálatakor az Alapprogram mellett figyelembe vettük a 2011. évi CXC törvény a nemzeti köznevelésről 3.§. (6) bekezdésben kiemelt feladatát, mely a sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók speciális igényeinek figyelembevétele, egyéni képességeikhez igazodó, legeredményesebb fejlődésük elősegítése, a minél teljesebb társadalmi beilleszkedés lehetőségeinek megteremtése. A nemzetiségi és migráns gyermekek eltérő fejlődési, kulturális és anyanyelvi sajátosságait.

„Óvodás korban magyar mivoltunk épületének mintegy földalatti alapjait kell leraknunk.

Minél mélyebbre épül a fundamentum, annál szilárdabb lesz az épület.”

- Kodály Zoltán

ÓVODA A ZÖLD TÁJ ÖLELÉSÉBEN

A Visszhang Óvoda és Bölcsőde bemutatása

Az óvoda eredeti székhelye a régi úri villa, a Visszhang-dombon, melyet Hevessy József építtetett 1895-ben. Az ő meghagyása alapján, az épületet oktató-nevelő intézményként hasznosították. 70 éven keresztül látta el először iskolás, majd később óvodás gyermekek fogadását.

Az idő sajnos eljárt az épület fölött, elavulttá, korszerűtlenné vált, a törvényi előírásoknak egyre jobban nem felelt meg. Új óvodaépületet kaptunk, új feladattal. Többcélú intézményünk a Visszhang Óvoda és Bölcsőde 2023. szeptemberében nyitotta meg kapuit.

Óvodaépületünk a Tihanyi félsziget csodálatos környezetében, a Belső tó közelében, az Aranyház utca végében épült fel. Autóval Balatonfüred felől a Tihanyi deltának nevezett elágazóból, a rév felől a Szőlőhegyek mentén, valamint a 71-es útról lekanyarodva a - tihanyi rövid úton - a levendulás mellett érkező közút felé vezető úton érhető el. Balatoni panorámával körülölelt, változatos terepviszonyokat nyújtó, páratlan természetföldrajzi ékességekkel rendelkezik. Az épület környezete hazai viszonylatban is kiemelkedő, védett természeti és környezeti szépségekben gazdag területen helyezkedik el. Szomszédságában tájképi adottságok, földtörténeti, geológiai képződmények, őshonos állatvilága révén vált 1954-ben hazánk első tájvédelmi körzetévé, majd később Nemzeti Parkjává.

A közelben található gyalogosan megközelíthető turisztikai nevezetességek, remek lehetőséget kínálnak közös családi és közösségi kirándulásokra, sétákra. Tihany, kiemelt nemzeti, turisztikai értékekkel, kultúrtörténeti emlékekkel rendelkező település.

Ez a páratlan szépség és gazdagság arra ösztönzi a nevelői közösséget, hogy a zöld kultúra megőrzését, hagyományait a 2021 óta viselt Zöld Óvoda címre méltó jogosultsággal folytassa. Tapasztalatait, szokásait, tradícióit, adja át a helyi, illetve a napjainkban egyre többen itt letelepedő vállalkozásban, turisztikában dolgozó családokon keresztül, az óvodába járó gyerekeknek.

Az új, modern, a XXI. századi feltételeknek megfelelően felépült óvoda szorosan illeszkedik a tájba, a zöld övezetbe, lágyan fekszik a szomszédos ősi múltú Szőlőhegy és a történelmi évszázadok viharait megélt Akasztódomb mai ölelésében.

Egy kis sétával könnyen megközelíthetők a közösségi, -és játszóterek, a Levendula Látogatóközpont, amik megfelelő szórakozást, kikapcsolódást nyújthatnak családi programoknak.

Óvodánkba nemcsak helyből, hanem a környező településekről is érkeznek gyerekek. Az itt letelepült családok többsége helyi turisztikai, vendéglátói, valamint borászati vállalkozásokból élnek. A környező településekről, a falvakból óvodásaink a hagyományos családi háttérrel és értékekkel érkeznek hozzánk. Hátrányos és nehéz helyzetben élő családok ritkábban fordulnak elő.

I. GYERMEKKÉPÜNK, ÓVODAKÉPÜNK

I.1. Gyermekkép

A gyermek, fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakoztatásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó.

Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (a továbbiakban: migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

A három éves gyermek általában először szakad el a családjától, az őt körülvevő biztonságos környezettől és bekerül egy új, számára még ismeretlen világba, ahol már nem ő a központ, hanem meg kell ismernie azt a tényt, hogy ő is egy gyermek a sok közül. Gyakran nehéz feldolgoznia a lelkében végbemenő változásokat, de ehhez megkapja a segítséget az óvónőtől, aki a gyermek szemében az anya után egy új biztonságos pont a számára.

Olyan gyermeket szeretnénk nevelni:

- aki kíváncsi és érdeklődő;
- aki testileg - lelkiileg egyaránt pozitívan fejlődik;
- aki megtanul alkalmazkodni, társas és baráti kapcsolatokat létrehozni;
- aki segíti a gyengébbet, a rászorulókat;
- aki képes elfogadni társai másságát;
- aki rá tud csodálkozni a világra és felfedezi annak minden gyönyörűségét;
- aki igényli a szépet és az emberi értékeket;
- képes érzelmeit kifejezni, mások érzelmeit felismerni, tolerálni;
- probléma érzékeny és kreatív;
- kommunikációra, konszenzusra képes;
- környezetét szereti, tiszteli (szülőket, felnőtteket, társait);
- kötődik a természethez;
- a világra nyitott, érdeklődő személyiség;
- kötődik a szűkebb és tágabb környezetéhez (család, település, táj) annak hagyományaihoz.

„Amit ez a kor elront vagy elmulaszt, később helyrehozni nem lehet. Ezekben az években eldőlt az ember sorsa jóformán egész életére...”

Ha a lélek parlagon marad szinte 7 éves korig, abban már nem terem meg, amit csak a korábbi művelés vethet el benne...”

(Kodály Z. 1941.)

1.2. Óvodaképünk

A magyarországi óvodákban folyó pedagógiai munka alapelveit az Óvodai nevelés országos alapprogramja határozza meg. Az alapelvek kiválasztásánál azt kell szem előtt tartani, hogy

- az óvodai nevelésnek az emberi személyiség teljes kibontakoztatására, az emberi jogok tiszteletben tartásának megerősítésére kell irányulnia,
- a gyermeket, mint fejlődő személyiséget, szeretetteljes gondoskodás és külön védelem illeti meg,
- a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, az óvoda kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet játszik.

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja az óvodapedagógusoknak kellő szabadságot biztosít különböző pedagógiai törekvések érvényesítéséhez. Ezt támasztja alá az, hogy az óvodák saját vagy választott program alapján dolgozhatnak. Érvényesítve azok az általános igények, melyeket a társadalom, a gyermek érdekeinek figyelembevételével, megfogalmaz az óvodai neveléssel szemben.

Az óvoda funkciója: az óvodáskorú gyermek nevelése

- óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő;
- **biztosítja** a gyermek fejlődésének és nevelésének **legmegfelelőbb feltételeit**;
- **Közvetetten segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez** szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését.

Pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete **segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását**:

- Az óvoda, mint nevelési intézmény, a közoktatási rendszer szakmailag önálló egysége, a családi nevelés kiegészítője. Az a hely, ahol a gyerekek biztonságban, közösségben, esztétikus környezetben és a fejlődésükhöz szükséges sokféle tevékenységet folytatva tölthetik idejüket.
- Az óvoda – a gyermek életének rövid, de jelentős szakaszában – a családi nevelést segítő, kiegészítő és korrigáló feladatokat lát el. Tudomásul vesszük és tiszteletben tartjuk a szülők elsődleges jogait a gyermeknevelésben, a

gyermekkel kapcsolatos döntések meghozatalában, s ebben a legjobb szakmai tudásunk szerint, partneri módon segítjük őket.

- Közvetítjük azokat a műveltségterületeket a gyermekek számára, amelyek részei az egyetemes emberi értékeknek, a majdani felnőtt műveltségnek, és amelyeket aktuális fejlettségükkel összhangban könnyen magukévá tudnak tenni.

A Különböző anyagi, kulturális, erkölcsi háttérrel érkező gyerekeknek az óvoda nemcsak óvó-védő feladatot lát el, hanem szerepe összetett.

Minden gyermeket egyforma szeretettel és körültekintéssel fogadunk, ezért fontosnak tartjuk a beszoktatási időszakot, amikor a szülővel együtt élhetjük meg, hogy a gyermek milyen módon találja meg helyét az őt befogadó közösségben. A szülő nemcsak gyermekét bízta gondjainkra, de megosztja velünk az otthoni neveléssel kapcsolatos gyakorlatát, tapasztalatait. Érezze a szülő, hogy bármikor bátran fordulhat hozzánk, mi bizalommal vagyunk iránta, gyermekét pedig önmagáért szeretjük, tiszteljük.

Elengedhetetlen a szeretetteljes légkör megteremtése, hiszen a kisgyermek biztonságban csak ott érzi magát, ahol elfogadják akkor is, ha valamiben más, mint a többi.

Mindenkit a másságával együtt kezeljük. A különbözőségek lehetnek pszichés vagy testi eredetűek. A nehezen szocializálható, a fejlődésében elmaradó vagy éppen kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális törődést, speciális ismereteket igényel.

A problémák feltárásához a megfelelő szakember segítségét időben kérjük. A Pedagógiai Szakszolgálat balatonfüredi tagintézményével való közvetlen szakmai kapcsolat lehetőséget ad nekünk arra, hogy ezeket a különbségeket időben észlelve, kellő gondossággal kezeljük. Heti egy alkalommal logopédus és fejlesztő pedagógus segíti munkánkat és a gyerekeket. Intézménytípusunk megváltozásával még szorosabb és közvetlenebb a kapcsolatunk a helyi Védőnői Szolgálattal, aminek jelentős hatása van a beszoktatás, befogadás folyamatában.

A fejlesztést a nevelőmunka folyamatában komplex módon valósítjuk meg az életkori és egyéni sajátosságok figyelembe vételével.

Gondoskodunk az érdeklődésüknek, fejlettségüknek, igényeiknek megfelelő tevékenységekről, melyek végzése során gazdagodnak ismereteik, megtanulnak együttműködni társaikkal, személyiségfejlődésük pozitív irányba mutat.

Az egyre növekvő társadalmi, természeti és épített környezet a gyermek számára a legjobb közeg személyiségének sokoldalú fejlesztése és a természet értékeinek megismertetése és védelme érdekében.

Óvodai közösségünk évtizedek óta elkötelezett a természet szeretete és megóvása iránt, melyet kötelességünknek érzünk továbbra is nevelőmunkánk alapjául tekinteni.

1.3. Pedagóguskép

Óvodánkban a kisgyermek nevelése iránt elkötelezett óvodapedagógus feladata a rábízott gyermekek egyéni és közösségi nevelése, fejlődésük sokoldalú elősegítése, tevékenységük életkoruknak megfelelő irányítása. A számunkra elfogadható pedagógus a következő személyiségjegyekkel bír:

- Személyisége és példaadása meghatározó.
- Biztonságot sugárzó felnőtt – gyermek, gyermek – gyermek kapcsolat, melyet pozitív megerősítés kísér.
- A gyermeki autonómia tiszteletben tartása.
- A gyermekek fejlődésének segítése az esélyegyenlőség biztosításával, önállóságra nevelés.
- Az együttműködésre, kölcsönös tiszteletre, gyermeki aktivitásra épülő nevelés.
- A gyermekek egyéni fejlettségének figyelembe vétele, időt hagyva és adva mindenkinek a folyamatban történő fejlődéshez.
- Bizalom, segítőkészség, együttérzés a gyermekekkel és egymással szemben.
- A szülőkkel együttműködő segítő partnerkapcsolat kialakítása az óvoda teljes dolgozói körének részvételével.
- Egymás munkájának megismerése és megbecsülése, kölcsönös segítségnyújtásra való törekvés.
- Az alkotás, a közvetlen tapasztalás feltételeinek megteremtése és biztosítása.
- Közös tevékenységek során a gyermekek érzelmi, értelmi és testi nevelése.

- Az óvodapedagógus az intézmény céljaival azonosulva érdeklődési körének és tehetségének megfelelően képezze tovább magát.
- Vegyen részt az intézményi ellenőrzési-értékelési folyamatokban.

Nevelési célok

Tudjuk, hogy a környezeti nevelés alapozó jellegű, és ha jó az alap, akkor az élmények, benyomások egy életre meghatározzák az ember gondolkodás- és életmódját. Az óvodáskorúak természetvédelemmel kapcsolatos tapasztalatszerzésének alapja: a cselekvés. Cselekvés útján jön rá a gyermek az összefüggésekre, tanul meg látni, gyönyörködni, érzelmileg is kötődni mikro-, majd később makro környezetéhez. Arra törekszünk, hogy a kisgyermek természettel való kapcsolata élményszerű, életteli, játékos, izgalmas, csodát kutató legyen. Ez szemlélődéseken, vizsgálódásokon keresztül érhető el.

- Olyan szokások, szokásrendszerek kialakítása, melyek hozzásegítenek ahhoz, hogy az élőlények szeretetére, tiszteletére neveljük a gyermekeket.
- Olyan környezet humánus életérzés átélését kívánjuk segíteni, melyben a rácsodálkozás, rádöbbenés pillanatai ötvöződnek a tapasztalással, s az ismeretekkel. Így a természetképünk élményeinken keresztül alakul ki.
- Törekednünk kell a tapasztalatok, élmények szerzésére, mellyel természetvédelmi ismereteiket bővítjük.
- Az élmények feldolgozásánál az egyes nevelési területeken belül, használjunk ki minden lehetőséget az ismeretszerzésre, egyéni fejlesztésre!

Az óvoda fontos szerepet tölt be a növények és az állatok megszerettetésében. Az óvónőnek olyan sokoldalúan kell a gyerekeket ezekkel az élményekkel megismertetnie, hogy a gyerekek értelmi és érzelmi alapon is eljussanak annak belátásához, hogy az élőlényeket óvni, védeni, gondozni kell. Ennek egyik eredményes módszere a természetjárás.

A gyakori kirándulások, túrák célja:

- minél több természeti élményt jelentő megismerő, fejlesztő tevékenység, játék, mozgás a szabadban, természetben;
- természet- és környezetorientált magatartás, környezetbarát szokások életkori megalapozása;
- környezetünk tisztaságának, egészségesebb környezet kialakításának elősegítése;

- o helyi és távolabbi környezetünk természeti és társadalmi értékeinek felfedeztetése.

Szinte már az óvodába lépés pillanatától alkalmuk van a legkisebbeknek is arra, hogy a természet apró csodáit felfedezzék. Előbb az óvoda udvarán - mely tágas, fásított, zöldterület - majd fokozatosan a táguló természetben. Fontos, hogy minél többet legyenek a szabadban, alakuljon ki bennük az igény a testmozgásra, az egészséges harmonikus életre, a természet szemlélődésére.

A természet megszerettetésének, védelmének, a hozzá fűződő pozitív életérzés kialakulásának elsődleges helyszíne csak maga a természet lehet. A természet hangja, illata, változásai, az ott zajló élet tapasztalása, érzékelése bensőséges kapcsolat létrejöttét jelezheti a kisgyermek és a természet között. Érzékeli a harmóniát, a sok apró csodát, aminek örülhet, ami számára érdekes, vonzó egy erdei vagy tóparti séta vagy hosszabb kirándulás során.

A környezet megismerésére nevelés és a környezetvédelmi nevelés egymástól elválaszthatatlan, ha az előbbi valóban a természetben történik.

A kisgyermek úgy óvja, védi, ápolja, környezetét, ahogy, tőlünk látja. Törekszünk arra, hogy környezete védelmét tanulhassa meg rajtunk keresztül.

Az erdőben járva, a kirándulások során ismerkedik a kisgyermek a szabadban való mozgás, beszéd, játék, étkezés helyhez illő, kulturált formáival:

- o nem zavarjuk az állatokat természetes környezetükben zaklatással, hangoskodással,
- o nem pusztítjuk a növényeket és a rovarvilágot,
- o nem gyűjtögetünk feleslegesen, csak azt, ami lehullott,
- o védett növényeket nem szabad leszednünk, gyűjtögetnünk,
- o nem tördeljük a bokrok, fák ágait, gallyait,
- o gombát nem szedünk,
- o a talált madárfészekben lévő madártojáshoz nem nyúlunk,
- o nem szemetelünk kirándulások, séták során sem,
- o ahol letelepszünk, étkezünk, ott a hulladékot szemeteszsákban gyűjtjük össze.

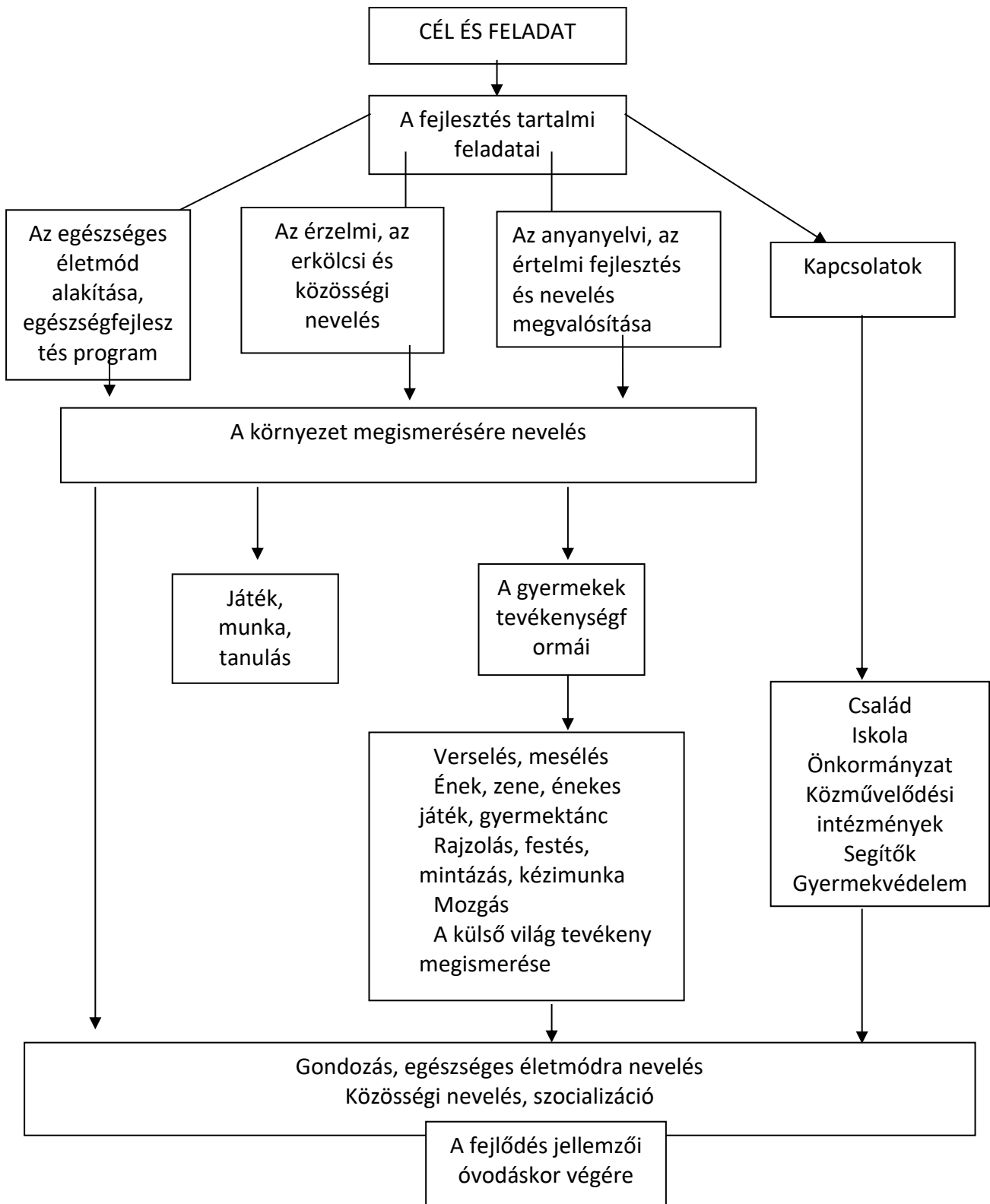
Rousseau írja: „Tanítsd meg a gyermeket arra, hogy megfigyelje a természeti jelenségeket... Tedd lehetővé számára, hogy ne azért tudjon valamit, mert te megmondtd neki, hanem azért, mert ő saját maga rájött. Ne tanítsd neki a természetet, hanem hagyd, hogy felfedezze... Mutasd meg neki a valódi dolgokat, hogy legalább tudja, hogy miről beszélsz.”

I.4. Óvodai értékeink

Óvodánk arculatát közösen kialakított **pedagógiai programunkban** határoztuk meg, mely az **egységes szemléletet** biztosítja számunkra. Az óvodapedagógusok változatos érdeklődése, mentalitása, **módszertani kultúrája**, pedig a **változatosságot**, egyediséget viszi a csoportok életébe.

- Óvodánk adottsága az, hogy csodálatos természeti környezet vesz minket körül, így bőven nyílik alkalom a természetjárásra, kirándulásra, a természeti értékek megismerésére, közvetlen megfigyelésére, szépségeinek felfedezésére.
A Balaton, a Belső-tó közelsége lehetővé teszi: a vízi világ megfigyelését, vízparti kirándulást, hajókirándulást. (szakemberek segítségével is lehetőségünk van: Madarász Ovi, Erdei óvoda, túravezetők, környezetmérnökök, kutatók)
- Jól felszerelt, sok mozgáslehetőséget biztosító, tiszta levegőjű udvarral rendelkezünk. Az udvari járműparknak folyamatos a fejlesztése.
- A csoportszobák és egyéb helyiségek megóvása, karbantartása, a szakmai eszközök, játékok beszerzése ütemezve történik.
- Tartalmas, hagyományteremtő programjaink vannak, ezeken alkalomszerűen a szülők is részt vehetnek, illetve az ő segítségével rendezzük meg.
- Értékünk a Zöld Óvoda cím elnyerése. A környezettudatos nevelés elősegítéséhez lehetőséget biztosítunk: szelektív hulladékgyűjtésre, papírgyűjtésre, komposztáló használatra. Madárbarát kertünkben mód nyílik a madarak megfigyelésére (madáretetés, madáritatás, oduk, interaktív tábla madárképekkel).
- A veteményeskert, fűszernövény kert is számtalan ismeretszerzést tartogat.
- A környezet és természetvédelemhez tartozó ünnepek megtartása: Állatok világnapja; Madarak, fák napja; Takarítási világnap; Föld napja; Víz világnapja.
- Fejlesztő foglalkozások: - fejlesztő pedagógus – logopédus – sport és zenei foglalkozások

1.5. Az óvodai nevelés rendszere

Óvodai nevelésünk feladata, hogy az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlesztése által alkalmassá tegyük a tanulásra. Biztosítsuk a gyermek személyiségének fejlődésén túl a közösségi életre való felkészítését, a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztését.

Az óvodai nevelés feladatai szerteágazó, egymásra épülő és egymással összefüggő, komplex módon érvényesülő tevékenységek, melyek átszövik az óvodai nevelés teljes rendszerét.

Abban hiszünk, hogy a természetvédelemhez, a természet megismerésén és megszerettetésén keresztül vezet az út, ezért nyitott szemmel, füllel és szívvel kell szemlélnünk és felfedeznünk környező világunkat, s vele aktív viszonyt kell kialakítanunk, mely a majdani felnőtt felelősségérzetét megalapozza.

II. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

II.1. Óvodánk egészségfejlesztő programja

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű.

Szükséges az óvodapedagógusok egységes, modern egészségkultúráról alkotott felfogása és az, hogy az egészségnevelés mindennapos munkánk részévé váljon, maga az óvodapedagógus is eszerint éljen, cselekedjen!

A szokások a kisgyermekkorától kezdve alakulnak ki a szocializáció és a nevelés eredményeként. A korai gyermekkorban – a környezettől tapasztalati úton – átvett életmódminták meghatározóak az egyén életvezetése és személyiség fejlődése vonatkozásában. Kisgyermekkorától kezdve céltudatosan ki kell alakítani azokat a szokásokat, viselkedési formákat, amelyek alapját képezik a későbbi életszakaszokban az egyre tudatosabbá vált egészséges életvitelnek.

Az egészséges életmódra való neveléssel kialakított magatartás-formálást gyakorlati munkánkban az utánzáson alapuló szoktatás és a gyermekek értelmi, érzelmi, akaratú erőinek működtetésével, a naponkénti ismétlések, a rendszeres, folyamatos gyakorlás során erősítjük meg.

Legfontosabb feladataink:

- az egészséges életmód, betegségmegelőzés és betegségmegőrzés szokásainak megalapozása, biztosítása;
- mozgásigény kielégítése, a testi képességek és a mozgáskultúra fejlesztése;
- a gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- a környezettudatos magatartás kialakítása, környezetvédelem, a megóvás és az egészséges környezet fenntartásához kapcsolódó szokások kialakítása, megtartása.

Célunk: Az óvodában eltöltött időben minden kisgyermek részesüljön a teljes testi-lelki jólétet szolgáló egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, az óvoda mindennapjaiban rendszer szerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben. Egészségfejlesztésünk akkor lesz hatékony, ha teljes körű, ha áthatja az óvodai élet egészét.

A 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 128.§ (3) bekezdése értelmében a nevelési-oktatási intézmény mindennapos működésében kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermek, a tanuló egészséghez, biztonságához való jogai alapján a teljeskörű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra, amelyek különösen

- a. az egészséges táplálkozás,
- b. az egészségfejlesztési kritériumoknak megfelelő mindennapos testnevelés és az azt kiegészítő egyéb testmozgás, sporttevékenység,
- c. a lelki egészséget fejlesztő pedagógiai módszerek és a művészetek alkalmazásával a tanulási eredményesség és a társas kapcsolati készségek fejlesztése, a lemorzsolódás csökkentése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerfogyasztás, a bántalmazás és erőszak megelőzése,
- d. az egészséget támogató ismeretek és készségek fejlesztése.

a. Egészséges táplálkozás:

Az óvodás gyermekek egészséges táplálkozási szokásainak megerősítését és az óvodai étkeztetés otthoni kiegészítésének szorgalmazását szolgálja.

A növekedés és a fejlődés egyik legfontosabb előfeltétele az egészséges táplálkozás. Óvodánk konyhája tálalókonyha. A helyi általános iskola főzőkonyhája ízletes és változatos étkezést biztosít óvodásaink számára. Fontosnak tartjuk a folyamatos együttműködést, az állandó minőségi visszajelzést, ezzel is segítve az egészségtudatos tápanyagok bevitelét.

A tudatosság egyik formája az egészségnapon vagy egészséghéten való megjelenés, ezzel is a családok egészségtudatos gondolkodását segítjük. Szakemberek segítenek bennünket abban, hogy ezt a szemléletmódot közvetíteni tudjuk közösségünkben.

Fő feladatunknak tartjuk a kulturált étkezési szokások kialakítását. Az étkezéshez ízlésesen megterítünk, kulturált körülmények között a fogásokat folyamatosan

szolgáljuk fel, ezáltal a várakozási időt csökkentjük, igyekszünk megkedveltetni a gyerekekkel az ízeket. Életkoruknak, fejlettségi szintjüknek megfelelően kanál, kés, villa használatával ismertetjük meg őket. Az étkezést örömtelivé tesszük, ha jó hangulatot teremtünk az ételek elfogyasztásához. Az evésre bőven hagyunk időt, figyelembe vesszük az ízlésükben, étvágyukban, táplálkozási szokásaikban meglévő egyéni különbségeket. Fontos szabály azonban, hogy minden ételt legalább meg kell kóstolni.

Óvodai napirend keretében játékos alkalmakat teremtünk- a dajkával együtt -, hogy a gyerekek maguk is részesei legyenek egyszerűbb ételek elkészítésének (gyümölcs - és zöldségsaláta készítése).

Boltos, piacos és családjátékokban ismertetjük meg a gyermekeket az alapélelmiszerekkel.

Lehetőség szerint ellátogatunk gyümölcs és- zöldséges üzletbe, gyümölcs és- zöldség kertekbe. Megismerkedünk évszakonként a zöldségekkel, gyümölcsökkel.

Beszélgetünk a tejtermékek jelentőségéről, miért is fontos az emberi szervezet számára, kiemelve a csontok, és a fogak egészségét. Az étkezések során előforduló tejtermékeket kóstolják meg a gyerekek. Megismertetjük velük a helyes fogápolást.

A kiválasztó szervek megfelelő működése érdekében a gyermekeknek folyadékot állandóan biztosítunk a csoportszobában és az udvaron egyaránt.

Mozgás, mindennapos testnevelés:

A sokoldalú mozgás egész óvodai életünket átszövi. Mozgásfejlesztő eszközeink spontán használata egész nap folyamán biztosított gyermekeink számára. Mindennapos testneveléssel és irányított udvari szabályjátékokkal egészítjük ki az egész napos szabad mozgást.

Nagy gondot fordítunk arra, hogy gyermekeink mozgástevékenysége jó hangulatú legyen, hogy a gyerekek természetes mozgáskedvének kellő teret és időt biztosítsunk. Mozgásra inspiráló biztonságos környezet kialakítására törekszünk az udvaron és az óvodaépületen belül egyaránt.

A gyermek egészséges életmódra neveléséhez elengedhetetlen a levegőn való tartózkodás. Különösen érvényes ez a mozgásos játékokra és a szabad mozgásra. Napirendben rögzítettük a levegőn való tartózkodás idejét, ekkor a gyermekek irányított, illetve spontán mozgástevékenységet végeznek.

Gondot fordítunk a csoportszoba megfelelő szellőztetésére is, különös tekintettel a játék és a pihenés idejére is.

A mindennapos testnevelés tudatos, tervszerű alkalmazása elősegíti a gyermek testi képességeinek, mozgásának fejlődését, kedvező hatással van az idegrendszerre, a légző- és keringési szervekre, fokozza a gyermek jó közérzetét.

Megfelelő gyakorlatokkal a helyes testtartás kialakítását és a testtartási hibák megelőzését is szolgálja, hozzájárul a gyermekek egészségéhez. Megalapozza azt az igényt, hogy minden nap, rendszeresen mozogni jó és szükséges.

A gyermekeknek minden nap lehetőséget biztosítunk 10-15 perces szervezett mozgásban való részvételre. Időpontját az óvónő szabadon választja meg a rugalmas napirend keretei között.

Lehetőleg a szabad levegőn, az udvaron végezzük a játékos mozgást, ügyelve arra is, hogy a gyerekek öltözéke megfelelő legyen erre a célra.

A mindennapos testnevelés középpontjában a sok mozgással járó játék áll. A mindennapos szervezett mozgás tartalma:

- futó játékok; szerepes fogó játékok; játékos utánzó gyakorlatok;
- ugró-, szökdelő játékok

Fontos feladatunknak tartjuk, hogy a mindennapos testnevelés járuljon hozzá a mozgás megszerettetéséhez. Ehhez az szükséges, hogy az óvónő élénk, vidám hangulatot teremtsen és maga is örömét lelje a közös játékban.

Személyi higiéné

Gondozási feladatok:

A gondozás az óvodai nevelésben nagyon fontos szerepet tölt be. A kisgyermek alapvető szükségleteinek kielégítését jelenti, hozzájárul egészségük megőrzéséhez, jó közérzetük kialakításához.

A testápolás szolgálja a gyermek tisztaságigényének, egészségügyi szokásainak megalapozását. Fontos a felnőtt állandó, segítőkész jelenléte. Az óvónő a gyermek ápolása közben beszélgessen a gyermekekkel, hogy annak kívánsága, kérése alapján tudjon segíteni. Megfelelő óvónői magatartás mellett a segítő, beavatott és felelősséget viselő dajka közreműködésével a gyermekek megtanulják a fogásokat, a testápolási szokások sorrendjét, a testápolási szerek rendeltetésszerű használatát. Teremtsük meg a feltételeket ahhoz, hogy fokozatosan, egyre önállóbban végezhessek a testápolás teendőit.

Különösen védjük a gyermekek érzékszerveit. Ápolásukhoz tiszta eszközöket, nyugodt feltételeket teremtünk.

Az öltözködés: A gyermekek ruházata a sokféle tevékenység gyakorlásához, az időjárás változásaihoz igazodó, kényelmes, könnyen fel-és levehető legyen. Az óvónő kérje a szülőket, hogy többretegűen öltöztessék gyermekeiket. A szülőkkal való kapcsolattartás során a megfelelő mennyiségű és minőségű ruházat és cipő biztosítására javaslatot tesz (váltóruhák, lábboltozatot és lábfejet védő megfelelő méretű cipők biztosítása, lógó alkatrészek eltávolítása).

A pihenés, alvás fontos eleme a gyerekek egészséges óvodai életrendjének. A gyermekek alvásigényük egy részét az óvodában elégíti ki. A csoportszobát kiszellőztetjük. A nyugodt pihenés feltétele a csend és a biztonság, az óvónő gondoskodó jelenléte. Az elalvás előtti mesélés, halk és csendes dúdolgatás, altatódal, nyugalmat áraszt. Tekintettel vagyunk a gyermekek életkori különbségéből adódó és az egyénenként is eltérő alvásszükségletére.

A gyermekek pihenését segíti, ha maguk mellé vehetik kedvenc játékukat, személyes tárgyukat. Balesetvédelmi okokból ügyelünk arra, hogy az ágyba vitt játék puha és kellő méretű legyen. Az ágyneműről és annak tisztításáról a szülő gondoskodik, általában két hetente és a gyerek minden megbetegedése alkalmával.

Egészséges, tiszta biztonságos környezet megteremtése

A környezeti higiénia nevelés magában foglalja az óvoda tisztaságának megóvását, esztétikáját, a termék szellőztetését, az ivóvíz higiéniját, a helyes fűtés és világítás biztosítását, az udvar tisztántartását, a helyiségek és eszközök tisztaságát. Mindezek együttesen az egészségfejlesztés szempontjából megalapozó jellegűek és nagy jelentőségűek a kisgyermek személyiségfejlesztésében.

Az óvodás gyermek saját testi gondozásának megtanítása és mozgásigényének kielégítése csak egészséges környezetben történhet. Az egészséges, tiszta környezet fenntartásának legfontosabb feltétele az alapos takarítás, fertőtlenítés. A takarításban időnként a gyerekek is aktívan részt vesznek.

A balesetveszély elkerülése érdekében a gyermekek által használt eszközöket fokozott odafigyeléssel kezeljük. A csoportszobai, de különösen az udvari játékoknál,

felhívjuk a gyerekek figyelmét a helyes eszközhasználatra, a sétán a biztonságos közlekedés szabályaira. Szükség esetén kirándulásra szülői segítséget kérünk.

Higiénés szabályok kialakítása, betartatása:

- WC papír megfelelő használata.
- Folyékony szappannal való kézmosás.
- Körömkefe igénybevétele szennyező tevékenység után.
- Saját fésű, fogmosó felszerelés használata.
- Megfelelő orrfújási technika elsajátítása.

II.2. Az óvoda egészségvédő programja

A fejlesztés (testi, lelki, mentális egészség fejlesztése) célja, hogy elősegítse a kiegyensúlyozott pszichés fejlődést, támogassa a gyermek környezetéhez történő alkalmazkodást, és pozitív hatást gyakoroljon a gyermek személyiségét érintő változásokra.

Az 1-es típusú diabéteszsel élő gyermekek támogatása

Intézményünkben a szülő kérelme alapján biztosítjuk az 1-es típusú diabéteszsel élő gyermekek ellátását. Az Oktatási Hivatal által szervezett „*DiabMentor - szakmai továbbképzés pedagógusoknak a cukorbeteg gyerekek támogatásáért*” című elméleti és gyakorlati képzésen részt vett dolgozók látják el a cukorbeteg gyermekeket.

A képzés során a feladatra kijelölt dolgozók a szükséges elméleti ismereteken túl elsajátították a vércukorszint mérését és az inzulin beadásának módját. A gyermek/ek ellátását szakorvosi előírás és az egészségügyi intézményekkel történő szoros szakmai irányítás mellett végzik.

A gyermek szakszerű ellátásán túl a szülő a 328/2011. kormányrendelet alapján igényelheti a diétás étrend biztosítását. A diétás étkezés a szülő írásbeli nyilatkozata alapján az intézménybe bevitt, vagy a szülő által az intézménybe rendelt étel intézményben történő elfogyasztásának lehetővé tételével is biztosítható. Ez esetben biztosítjuk a hűtés, a melegítés és a fogyasztás megfelelő feltételeit a hatályos jogszabályok és szakmai előírások betartásával.

Az intézményvezető a kijelölt pedagógussal egyezteti a gyermek ellátásának menetrendjét, majd a szülő és a segítő tevékenységet végző pedagógus megbeszéli a gyermek diabéteszes mindennapjaihoz kapcsolódó feladatokat, tudnivalókat.

A pedagógus a feladatot önkéntesen vállalja, és joga van ahhoz, hogy a rábízott gyerek szüleit az előzetesen megadott elérhetőségein bármikor felkeresse.

A diabéteszes gyermek ellátása terén elsősorban a szülő határozza meg a feladatokat a pedagógus számára. Közösen tervezik meg a napi rutint, hogy milyen felelősségi köröket és feladatokat vállaljon fel a pedagógus. A folyamatos együttműködés mellett attól függően, hogy mennyire kooperatívak a felek, a pedagógus milyen gyorsan sajátítja el a teendőit, a rábízott feladatok is változhatnak.

Érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelés és szocializáció biztosítása

A személyiség kialakulása, hosszú folyamat, mely állandóan, dinamikusan alakuló, változó rendszer, amit a természeti és a társadalmi környezettel való állandó kölcsönhatás határoz meg. A legkisebbekre az önérvényesítő, dacos magatartás a jellemző, az iskolába induló gyerekek pedig már eljutnak a kezdeményező, együttműködő szintre.

A gyermek személyiségfejlesztése során figyelembe kell venni a testi, lelki szükségleteket is, melyek egyénenként, illetve életkoronként eltéréseket mutatnak. Fontos, hogy az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derű, kiegyensúlyozott szeretetteljes légkör vegye körül a gyermeket.

Érzelmi és erkölcsi neveléssel kapcsolatos fejlesztési feladatok:

A gyermek számára az óvónő és az óvoda dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja modell értékű. A felnőttekhez számtalan érzelmi szál fűzi, amelyek megerősítik énjét. Pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze a gyermek kapcsolatait az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolat tekintetében is. A pozitív érzelmi szálak a gyermeket segítik az udvarias magatartási formák elsajátításában, például társaival kedves, udvarias, figyelmes. A gyermekközösségekben, közösségi kapcsolatokban szokássá válik a „kérem”, „köszönöm” szavak alkalmazása. A nap folyamán sokféle játék és egyéb szituáció kínálkozik a gyermekeknek, amely fejleszti az erkölcsi tartásukat.

Az óvodai élet szervezése segíti a gyermek erkölcsi tulajdonságainak, akaratának fejlődését, a szokás-és normarendszerének megalapozását.

A játék és az anyanyelvi nevelés kommunikációs helyzeteiben az érzelmi és az értelmi, valamint a nyelvtani struktúrákat alapozzuk meg. A játék és a mese tartalmával, a képzelet segítségével feloldja a szorongásokat és a negatív érzelmeket, a pozitív érzelmeket pedig megerősíti. A biztonságos és szeretetteljes légkörben megindul a gyermek személyiségének fejlődése.

A gyermekek közötti különbségeket meghatározza az őket körülvevő más és más személyi és tárgyi környezet. Elsődleges meghatározó szerepe a családnak van. Az első szociális kiscsoport, amely elsőként segít a társas hatások közvetítésében. A családi hatások általában nem tudatosak, nem tervezettek, inkább a spontaneitás jellemző rájuk. A különböző kultúrájú családokban másféle viszonyulást láthatunk a gyerekekhez, a családban elfoglalt helyükhöz és más szerepet szánnak nekik a család életén belül. Az óvodában már tudatosan alakítjuk, építjük, kombináljuk a nevelő hatásokat, amelyek szükségesek az együttműködéshez, társas érintkezésekhez. Biztosítjuk az érzelmi biztonságot, az állandó értékrendet, családi légkört, melyben a gyermek jól érzi magát. Optimális körülményeket biztosítunk a személyiség fejlődéséhez. Az óvoda a pedagógiailag meghatározott szocializációnak a színtere, segítségével a gyermek eljut a hatékony, kooperatív – szociális magatartás szintjére.

A személyiség alakításával és a szocializációval kapcsolatos fejlesztési feladataink:

- szociális érzékenység fejlesztése;
- önismeret, én-tudat reális alakítása;
- sokféle közös tevékenység gyakorlása, a társas együttélés megalapozása, a különbözőség elfogadására, tiszteletére nevelés;
- önérvényesítő, önkifejező törekvések segítése;
- a nehezen szocializálható gyermekek segítése.

A 3-7 éves gyermekek szocializációs folyamatának színtere a család és az óvoda. A szociális érzékenység az óvodás gyermek belső szükségletéből fakad. Fejlődésére nagy hatással van a közvetlen környezete, amelyben él; a felnőtt és a gyermektársadalom, amelyben nevelődik.

A közösségi nevelés szempontjából fontos feladatunk, hogy megszervezzük a gyermekek számára a jeles napokat, ünnepeket, melyeknek jelentős érzelmi színezete van.

Óvodánk a gyermek nyitottságára épít és segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére. A hazaszeretet, a szülőföldhöz való kötődés alapjául szolgál szűkebb és tágabb környezetének megismerése.

A közösségünkben élő, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint óvodánk együttműködik - az ágazati jogszabályokban meghatározott - speciális felkészültséggel, rendelkező szakemberekkel.

Érzelmi nevelésünk feladatai

Az óvodáskorú gyermek legfőbb igénye az érzelmi függőségeinek kielégítése, az érzelmi biztonság birtoklása. Olyan harmonikus, kiegyensúlyozott alaphangulatot alakítunk ki, amelyben egyéni igényei megértéssel, odafigyeléssel, empátiával találkoznak.

A viselkedési zavarokat, eltéréseket mutató gyermekek sok figyelmet és megértő nevelői magatartást igényelnek és kapnak is.

Fontos, hogy nevelésünk hatására a gyermekben kialakuljon és erősödjön:

- Saját érzelmei kifejezésének képessége.
- Az érzelmi beleélés, empátiás átvétel képessége.
- Az ösztönök és az érzelmek irányításának képessége.
- Az indulati élet elvárható uralása, kontrollja.

Az érzelem egy veleszületett és egy tanult tapasztalati tényező elválaszthatatlan egysége. A képességek fejlesztése akkor kezdődhet meg, ha a gyermek már megszokta társait, megismerte a felnőtteket, az óvodai környezetet, jól érzi magát az őt körülvevő közegben.

Az óvoda és a csoport szerepe

Az óvónő:

- biztosítsa a gyerekek szociális fejlődéséhez szükséges csoportot, a közösség kialakítását;
- segítse a társas kapcsolatok kialakulását;
- legyen határozott a közösségi szokások betartásában;
- teremtsen barátságos, szeretetteljes magatartásával jó csoportlégkört;

- segítse az átlagtól eltérő gyerekek beilleszkedését a közösségbe;
- nevelje a gyermekeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.

Az óvodai csoport fejlesztő hatásai

Az óvónő:

- biztosítson a gyermekeknek minél gazdagabb lehetőségeket a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlására;
- segítse elő, hogy az egyén a csoportot, a csoport az egyént gazdagíthassa;
- törekedjen arra, hogy a gyerekek érezzék jól magukat társaik és óvónőik körében;
- fokozza a gyerekek együttműködése iránti kedvét;
- ösztönözze őket egymás segítségére;
- segítse elő, hogy a gyerekek „én-tudata” megerősödjön „én-képe” a tevékenységek során és a kapcsolatokban differenciálódjék;
- engedje az egészséges versenyszellem kialakulását;
- törekedjen a helyes magatartási és viselkedési módok kialakítására;
- segítse a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (pl. együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) és akaratának (önállóságának, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat) fejlődését.

Felnőtt – gyermek kapcsolat

Az óvodai közösségi élet legfőbb irányítója az óvodapedagógus. A közte és a gyermekek között olyan viszonyt kell kialakulnia, mely érzelmi biztonságot nyújt. Kellemes, nyugodt, jó hangulatú körülmények között tevékeny a gyermek. Az óvónő és az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja, viselkedése modell értékével mintakövetésre, szerepátvételre, azonosulásra ösztönöz, hat a csoportszerveződés folyamatára is. A dajka az óvónő nevelőpartnere, szintén mintául szolgál a gyermekek számára, és a kisgyermeknek óvodai élete során természetes támasza, segítője. A csoport közös életének megszervezése, a szokás és szabályrendszerek megalapozása módszertani felkészültséggel valósítható meg.

Az óvónő:

- legyen az óvodai élet legfőbb irányítója;
- legyen a magatartása határozott, szeretetteljes, barátságos és őszinte;

- igyekezzen elérni, hogy az óvoda dolgozói azonos pedagógiai nézeteket valljanak;
- ösztönözzön modell értékével mintakövetésre, szerepátvételre, azonosulásra;
- törekedjen mindig megértésre, toleranciára;
- ügyeljen arra, hogy a gyerekekkel igazságosan, egyéni sajátosságaikhoz igazodva bánjon;
- vegye figyelembe elvárásaiban a gyerekek fejlettségét, jó szándékát, törekvéseit.

Gyermek – gyermek kapcsolat

Az óvónő:

- segítse a társak közötti eligazodást, a kapcsolatok kialakulását;
- motiválja és fejlessze a gyerekek egymás iránti érdeklődését;
- támogassa az egymás iránt érdeklődő, közeledő gyerekek tevékenységeit;
- szükség esetén segítsen a konfliktusok megoldásában;
- igyekezzen a félrehúzódnak gyerekeket közelebb hozni, bevonni más csendes, nyugodt társuk játékába;
- figyeljen arra, hogy a gyerekek legyenek képesek beleélni magukat más gyerek helyébe;
- törekedjen arra, hogy a gyerekek vigasztalják és segítsék egymást;
- tegye lehetővé, hogy a barátok sokat játszassanak együtt (egymás mellett is aludhatnak, étkezhetnek);
- támogassa az óvodán kívüli találkozásait.

Modellkövetés

Az óvónő:

- segítse a gyerekek utánzási kedvének alakulását;
- ügyeljen arra, hogy a gyerekek „én-tudata” megerősödjék, „én-képe” a különböző tevékenységek során és a kapcsolatokban differenciálódjon;
- törekedjen arra, hogy a gyerekek részesítsék egymást pozitív megerősítésben;

- biztosítsa, hogy a pozitív viselkedési mintákat a szokásrendszerbe építhessék;
- biztassa a gyerekeket a társak viselkedésének bírálatára, megerősítésére.

Az óvodás gyermek értelmének megnyitása elsősorban érzelmein keresztül lehetséges és nem a szándékos tanulással. A tanulást a lehető legszélesebben értelmezzük: a gyermek nem tud nem tanulni. Fejlődése az érés és a fejlesztés együttes hatásaként jelentkezik, ezért fontos a türelmes, kiváró magatartás az óvoda és a család részéről egyaránt.

Az óvodás gyermekek a játékban és egyéb játékos tevékenységek által fejlődnek a legjobban. A játék egész személyiségükre hat, s a tanulás számtalan lehetőségét hordozza magában.

Arra nevelünk, hogy a gyermekek elfogadják egymást, tolerálják a másság megnyilvánulásait, segítőkészséggel, együttérzéssel, önzetlenséggel tudjanak társaik felé fordulni.

Legfőbb feladatunknak tartjuk, hogy minden gyermek biztonságban érezze magát és szeretetteljes, nyugodt, otthonos légkör vegye körül. Ennek érdekében már az óvodába lépés pillanatát is úgy készítjük elő és szervezzük meg, hogy az érzelmi biztonságot jelentsen a kisgyermeknek.

Az óvoda felvállalja a 3-7 éves gyermekek szocializációs folyamatának tudatos, szakszerű irányítását intézményes keretek között.

Az óvodapedagógus-gyermek, gyermek-dajka, gyermek-gyermek kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze.

Az óvodában az óvodapedagógus érzelmi biztonságot nyújtva részben átvállalja az anya szerepét – empatikus, meleg, elfogadó, szeretetteljes kapcsolatot alakít ki a gyermekekkel. Munkája során arra törekszik, hogy a gyermek változatos, sokrétű tapasztalatai a különböző tevékenységformák közben gazdagodjanak.

A személyiség alakításának legfontosabb tényezője a társas kölcsönhatások milyensége.

A környezetből felé irányuló reakciókból a gyermek megerősítést elutasítást kap a saját viselkedésére vonatkozóan.

A gyermek „én központúsága” alapján elsősorban önmagára képes figyelni, azonban emocionális alapon fokozatosan kifejleszthetjük azokat a mechanizmusokat, amelyek

segítségével képessé válik másokkal törődni. Az együttéléshez szükséges erkölcsi normák és tulajdonságok csak akkor fejlődnek ki, ha a gyermek állandóan gyakorolja a társaihoz való helyes viszonyulást.

Az érzelmi biztonságot a felnőttöz való viszony nyújtja, amely jó közérzetet, nyugodt, harmonikus tevékenységet tesz lehetővé.

Az óvodapedagógus az első számú modell, példakép a társas viselkedés alakulásában, ő szervezi meg a gyermek életrendjét és azokat a közös tevékenységeket, amelyekben a társas kapcsolatok alakulnak.

Az óvodapedagógus és a munkáját segítők feladatai:

A közvetlen testi-érzelmi kapcsolat megteremtésén, a példaadáson kívül a csoport közös életének megszervezése, a szokás és szabályrendszernek a gyermek fejlettségéhez alkalmazkodó kialakítása. Az értelmes figyelem a csoport életének biztonságát, nyugalmát biztosítja. Az ismétlődő közös, örömteli tevékenység a csoport és óvoda hagyományrendszerébe épül és mélyíti az összetartozás élményét. A gyermekcsoportban kialakulnak a közösségi együttélés szabályai, normái, amelyekhez igazodik az egyén. Alkalom nyílik az egymáshoz viszonyításra, amely szükséges a reális énkép kialakításához, az én határok megtapasztalásához.

Így válik természetessé a gyermekek kapcsolatában, hogy minden gyermek más, egyéni külső és belső tulajdonságokkal rendelkezik és különbözőségeivel együtt elfogadható és szerethető. Társas együttműködés közben tanulják meg az egymás felé fordulást, egymás segítségét, vagyis a szeretetet.

A tágabb társadalmi környezet is befolyásolja a gyermek szocializációját. (pl. rokonok, lakókörnyezet, óvoda, a média hatásai, kulturális hatások.)

Azonban a társas környezet nyújt biztonságot és kibontakozáshoz lehetőséget is a gyermekeknek. A gyermekkori hatások befolyásolják, majdani felnőttkori énjét. Addig azonban hosszú az út, míg az otthonról érkező gyermekekből kialakul az a közösség, melyben a különböző temperamentumú, érdeklődésű, különböző családi háttérrel rendelkező gyermekek jól érzik magukat, és képesek együttműködni.

Az együttműködés a szociális magatartás alapvető formája, melynek létrejötte széleskörű ismereteket kíván a gyermektől. Megismeri önmagát, a szűkebb, tágabb környezetét. Egyre biztosabban mozog életterében, s egyre gazdagabb

kapcsolatrendszer alakít ki a körülötte lévő felnőttekkel és gyermekekkel. Élményeit, gondolatait egyre könnyebben, gyorsabban meg is fogalmazza, így lassan alkalmassá válik a másokkal való együttműködésre. Ez pedig a szociális magatartás alapvető formája, mely széleskörű ismereteket kíván a gyermektől, melyek az együttműködés során tovább, finomodnak.

II.3. Beszoktatás

*„ Most sírok itt hagyott anyu.
Sírok, és nem törölöm le a könnyemet...
Hadd lássák, hogy én most szenvedek!
És hiába dobják ide a labdát
Nem gurítom vissza.....
Nem lehet....
Itt fogok ülni a széken estig
S a mesét sem hallgatom, úgy se tetszik!”
(Ranschburg Jenő: Első nap az óvodában)*

A beszoktatás egy folyamat, mely lehetővé teszi az új környezethez való alkalmazkodást, megkönnyíti a beilleszkedést, az új személyek elfogadását. A kisgyermek első találkozása az óvodával alapvetően befolyásolja későbbi érzelmi kötődését, ezért nagyon fontos a családi, nyugodt légkör, a szeretetteljes odafordulás a felnőttek részéről.

A beilleszkedési folyamatot másként éli át a családból, illetve bölcsődéből, vagy másik óvodából érkező gyermek:

- A más közösségből érkező gyerekeknél folytatódik egy megszokott életrend (szokások, szabályok, elvárások), azonban nekik is új a szociális és tárgyi környezet. Az önkiszolgáló tevékenységekben önállóbbak, bátrabban mozognak az új környezetben.
- A családból érkező gyermekeknél az újdonságnak más hatása van: minden és mindenki ismeretlen, más a napirend, mint otthon, sok új helyzethez kell alkalmazkodniuk.

A beszoktatás előzményei:

Az óvodába kerülő gyermekek nagy része már 3 éves kora előtt ellátogat óvodánkba, találkozunk velük napi sétáink során, községünk rendezvényein.

- Nyílt napjaink alkalmával lehetőséget biztosítunk, hogy a gyermekek szüleikkel együtt bepillantást nyerjenek az óvoda életébe. A szülők és a gyermekek megismerkedhetnek óvodánkkal, az óvoda dolgozóival, az óvoda épületével. Eltölthetnek egy kis időt a csoportokban, láthatják, hogyan zajlik egy délelőtt az óvodában, kérdéseikre válaszolunk. Mesélünk az óvoda életéről és a beszoktatási szokásokról. Az óvónők könnyen elnyerhetik ilyenkor nemcsak a gyermekek, de a szülők bizalmát is.
- A szülők anamnézis lapot töltenek ki, ezzel is információt adnak a gyermekekről.
- Szülői értekezletet tartunk, ahol megbeszéljük a házirendet, és a beszoktatás legfontosabb kérdéseit.

Feladataink a beszoktatási időszakban:

Minden kisgyermek csoportjában, az óvónők segítségével ismerkedik a légkörrel, a szokásokkal.

Legfontosabb feladatunk a bizalom elnyerése az új környezet, személyek iránt. Amilyen gyorsan alakul az óvónő-gyermek érzelmi kapcsolata, olyan hamar veszi kezdetét a társas kapcsolata is. Szeretnénk elérni munkánk során azt, hogy a szülők támaszt és segítőtársat találjanak bennünk gyermekeik neveléséhez. A beszoktatás a későbbi közösségi életet is meghatározza.

Faliújságon, közösségi platformon tájékoztatjuk a szülőket a csoportban törtétekről. Alapdokumentumainkat honlapunkon találják.

A rugalmas napirenddel megalapozzuk a csoport szokás- szabályrendszerét, a közösségi élet alapjait.

Ebben az időszakban a gondozási teendők teszik ki a napirend nagy részét, amikor mélyítjük kapcsolatunkat a gyerekekkel. Felkészülünk arra, hogy a gyerekek érzelmi megnyilvánulásaira, reakcióira nyugtató módon reagálunk, szorongásaikat feloldjuk.

Olyan mesékkel, dalokkal, mondókákkal készülünk, melyet otthonról vagy bölcsődéből, másik óvodából ismernek a gyerekek.

A lovagoltatók, höcögtetők, simogatók, ringatók, hintáztató dalok és mondókák kerülnek előtérbe.

Beszoktatás menete:

A beszoktatás az egyéni igények figyelembevételével a fokozatosság elvén alapszik. Az óvónővel megbeszélte időpontban a gyermek a szülővel érkezik az óvodába, ismerkedik az új környezettel. A közös tapasztalatok megbeszélése után fokozatosan növeljük az óvodai csoporttal töltött időt.

A szülő együtt tartózkodik a gyermekkel a csoportban, majd először az öltözőben, később egy órára, később fokozatosan növelve az időt, az óvodában hagyja a gyermeket. Ennek célja, hogy a gyermek egyedül is felfedezhesse a csoportot, amelyben ezután óvodás napjait tölti.

A szülő a gyermektől rövid búcsút vesz, átadja az óvónőnek, majd a megbeszélte időben, később az óvoda rendjéhez igazodva jön érte. Ez már a teljes beszokás szintje.

A beszoktatási idő minden gyermeknél eltérő lehet. A szülőkhöz való kötődés, a szociális érettség, a már megtapasztalt közösségi élet befolyásolhatja a beszoktatás idejét és menetét. Ennek meghatározása a pedagógusok és a szülő közös döntése, rugalmas kezelése.

Az óvodában való pihenésre, az egyéni sajátosságok figyelembevétele mellett, általában a beszoktatás második hetében kerül sor. Kedvenc játékot, szívükhöz nőtt kedves holmit magukkal hozhatják.

Fontos, hogy a szülő bizalommal forduljon az óvónőkhöz, dajkákhöz; türelemmel, érdeklődve kövesse gyermeke tevékenységét az óvodában, és ami a legfontosabb és legnehezebb lépés, hogy legyen képes elengedni a gyermekét.

Ha ezek a feltételek megvalósulnak, a gyermek óvodába való beilleszkedése zökkenőmentesen, vidáman zajlik.

Sikerkritériumok:

- El tudják mondani csoportjuk nevét, saját nevüket, jelüket,

- A csoportban dolgozó felnőtteket nevükön szólítják;
- Csoporttársaik keresztnevét megjegyzik;
- Feltűnik nekik, ha valaki hiányzik.

II.4. Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

Anyanyelvi nevelés és fejlesztés

Az anyanyelvi nevelés valamennyi óvodai tevékenységforma keretében megvalósul, mert a nevelés eszközeinek a gyermeki tevékenységrendszernek is tartalmát képezi. Változatos formában, komplex módon, sok beszélgetéssel, játékkal, a spontán helyzeteket is kihasználva gazdagítjuk, kreatívabbá formáljuk óvodásaink kifejezőkészségét, szókincsét, verbális alkotó készségét.

Az anyanyelvi fejlesztés a gyermek egyéni érdeklődésére építve - a gyermek környezetével való érintkezése, önkifejezése, gondolkodása során – főszerepet kap. Általa erősödik biztonságérzetük, növekszik tájékozottságuk, gazdagodnak ismereteik, társas kapcsolataik.

Az anyanyelvi nevelésünk célja:

- a felnőtt – gyermek és gyermek – gyermek között létrejövő interakciós kapcsolatokban segítse az eligazodást,
- az egyéni fejlesztés biztosítása a rászoruló gyermekek részére;
- felkészíti a gyermekeket az iskolai tanulásra;
- az érthető, kifejező, hatásos és meggyőző beszéd kialakítása.

Feladatok:

A gyermek beszédtanulása elsősorban érzelmi alapon megvalósuló utánzással történik. Az óvodáskorú gyermek kommunikációs képessége ebben a korban fejleszthető a leghatékonyabban.

Az óvónő felelőssége igen nagy, beszéde mindig nyelvtanilag kifogástalan, egyszerű, de kifejező legyen:

- törekedjen arra, hogy természetes beszédhangjával nevelő hatással bírjon csoportjában. tudja mikor kell halkabban, mikor hangosabban beszélnie;

- alkalmazza a kezdeményező kapcsolatteremtést;
- segítse a társas érintkezés szabályainak elsajátítását (pl.: köszönés, bemutatkozás);
- ösztönözze kérdéseivel a gyerekek gondolkodását, beszédét;
- a gyerekek kérdéseire mindig válaszoljon;
- tapintatosan, javítgatás nélkül segítse a beszédhibás gyermekek beszédfejlődését;
- fordítson figyelmet a gátlásos gyerekekre és aktivizálja őket;
- beszélő környezettel, helyes minta és szabályközvetítéssel segítsen
- törekedjen a beszédöröm biztosítására: arra neveljen, hogy bátran megnyilatkozzanak a gyerekek
- alkalmazzon dramatikus és nyelvi játékokat.

Figyelembe vesszük a családok nyelvi kultúráját, az egyes gyermekek fejlődési ütemét. Gonddal figyelünk arra, hogy egyetlen gyermeket se gátoljon nyelvi lemaradás a megismerő tevékenységben, a társas kapcsolat alakulásában.

Külön figyelmet fordítunk a nyelvileg gátolt gyerekekre, felderítjük a probléma okait, megkeressük a fejlődés lehetőségeit. Szülői megbeszélések alkalmával felhívjuk a szülők figyelmét arra, hogy igen nagy szerepe van a gyermek értelmi, érzelmi fejlődésében a gyermek - szülő kapcsolat erősítésében a közös beszélgetésnek, a beszélgetést kísérő közös tevékenységnek.

Szerep és szituációs játékokkal gyakoroltatjuk a különböző helyzetekhez illeszkedő beszédmódot, nyelvi eszközök használatát. Segítjük a gyermekeket abban, hogy együttesen végzett tevékenységek közben sajátítsák el, gyakorolják az együttműködést segítő kifejezéseket, az érintkezés udvarias formáit. Bekapcsolódva a gyermekek játékába, természetes módon kínálunk mintát arra, hogyan lehet egymáshoz viselkedésben, beszédben is alkalmazkodni.

Nagy hangsúlyt fektetünk a gyermek egyéni fejlődési ütemének figyelembevételére, a különbözőségek elfogadására, és elfogadtatására. A gyermek kérdéseire mindig életkorának, érettségének megfelelő kielégítő választ kapjon.

Tevékenységek

A gyerekek spontán megnyilatkozásaik során, természetes helyzetekben tapasztalatot gyűjtenek a beszéd szerepéről, hatásáról, a szóbeli kapcsolatok

formáiról. Gondozás során párbeszédet folytatnak, megértik a szóbeli utasítást és követik azt.

Végighallgatják társaikat, tisztelettel beszélnek a felnőttekkel, használják a kapcsolatteremtés udvarias formáit: kérem, köszönöm, legyen szíves stb. Munkavégzésük során folyamatos, szóbeli kapcsolatot tartanak társaikkal, óvónőjükkel, dajkájukkal. A mesélés, mondókázás, verselés segíti a gyerekek összefüggő beszédének kialakulását. Élményeiket, a velük történt eseményeket többféle úton fejezik ki: rajzban, szóban, szerepjátékokban stb.

A fejlődés jellemzői:

3- 4 éves korban: A gyerekek egyéni fejlettségüknek megfelelően szívesen beszélnek tevékenységeikről, illetve a velük megtörtént eseményekről. Elbeszéléseiket előfordul, hogy hibás szövegszerkesztéssel mondják el. Ismerik azokat a legfontosabb szavakat, amelyek a tárgyak, személyek jellemző tulajdonságait, mozgását, cselekvését jelölik. A magánhangzók és mássalhangzók nagy részét tisztán ejtik.

4- 5 éves korban: A gyermekek bátran, szívesen beszélnek. Képesek elmondani a jelenlegi és a közelmúltban történt eseményeket. Az ismert szavakat, kifejezéseket eltérő helyzetekben is képesek használni. Gondolataikat érthetően, összefüggően ki tudják fejezni: közölnek, leírnak, mesélnek. Társaikra képesek odafigyelni, őket végighallgatni, igénylik, hogy őket is hallgassák meg. Alkalmazzák a párbeszéd jellemző fordulatait, a figyelemfelhívást, a köszönést, az udvariassági kifejezéseket. Beszédükben még előfordulnak helytelenül ejtett hangok.

5- 6-7 éves korban: A gyermekek aktívan használják szókincsüket. Elbeszélésük folyamatos, de a történések nem mindig az időbeli sorrendet követik, sok szóismétlést használnak. Figyelmesen végighallgatják társaikat és a felnőtteket is. Képesek a fokozatosan kialakuló együttműködésre, kapcsolatteremtésre.

A beszédhelyzetekhez, anyanyelvi szabályokhoz megfelelő beszédfordulatokkal, viselkedési formákkal alkalmazkodnak. Beszédüket a helyzet kiváltotta gesztusokkal, arcjátékkal kísérik.

Módszertani alapelvek

Az óvónő:

- ügyeljen arra, hogy mindig beszélgessen a gyermekkel gondozás közben;

- segítse a gyermek társas kapcsolatainak kialakulását;
- teremtsen lehetőséget a párbeszédre, változatos beszédhelyzetek létrejöttéhez;
- biztosítsa a gátlásos, esetleg beszédhibás gyermekek szabad, spontán megnyilatkozásait.

Kapcsolatok

Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés, nevelés kapcsolatban van a közösségi **neveléssel**, mert a viselkedési, a kapcsolatteremtési és tartási módokat a segítségével sajátítják el a gyermekek. A sokféle **mese, vers**, mondóka közvetítésével gyarapodik a gyermekek szókincse, kifejezőképessége, növekszik beszédkedvük. **A külső világ tevékeny megismerésével**, mert alkalmat teremt a különböző szituációkhoz tartozó beszédhelyzetek megfigyelésére és elsajátítására. **A játékkal**, mert a megfigyelt beszédfordulatokat, párbeszédet tevékenységeik során gyakorolják.

Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés nevelés átfogja az óvodai nevelő munkánk minden területét, közvetítő elemként jelen van a nevelési feladat megvalósulásának minden mozzanatában.

II.5. Értelmi nevelés és fejlesztés megvalósítása

Az óvodás gyermek megismerő, érzelmi és akarati folyamatai elsősorban a gyakorlati tevékenységeiben fejlődnek. A megismerő folyamatok óvodáskorban igen nagy minőségi változáson mennek át. Köszönhető ez a szélesedő társadalmi közegnek és a természeti környezetnek, amellyel kapcsolatba kerülve információkhoz jut. Ő maga ezek során egyre aktívabbá válik, fokozódó kíváncsisága, érdeklődése arra készteti, hogy mélyebben behatoljon a valóságba.

A rendszeres és tudatos óvodai tevékenységek, az egész napi tartalmas játékkal tág teret adnak az értelmi képességek dinamikus fejlődéséhez. A gyermek ismereteit kezdetben elsősorban cselekvéseivel, manipulációival szerzi, később már a cselekvésről leváló képzetek, képzeleti képek segítik ebben. Az aktív beszéd, az anyanyelv egyre gazdagabb megismertetése révén, a problémahelyzeteken könnyebben tud úrrá lenni.

Az óvodás gyermek megismerő folyamatainak legjellemzőbb sajátosságai, minőségi változásai:

- Az önkéntelen, spontán megismerés mellett fokozatosan megjelenik a szándékos figyelem és emlékezet, a tudatos észlelés, a megfigyelés szándékossága
- A megismerés eljut a képzetekkel, majd a konkrét fogalmakkal végzett folyamatokig.
- Értelmi nevelésünk feladatai a fentiek tükrében:
  - a gyermekek tapasztalataira, élményeire, kíváncsiságára építés
  - további élmények biztosítása a természeti, társadalmi környezetből
  - a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése
  - az ismeretek rendszerezése, bővítése, különböző élethelyzetekben való tevékenykedéssel
  - az értelmi képességek (észlelés, érzékelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) fejlesztése az egyéni fejlettségi különbözőségek figyelembevételével.

Közvetlen tapasztalatszerzésüket tudatosítjuk, majd fejlesztjük fogalomalkotásukat. Biztosítjuk, hogy a konkrét esetben megszerzett tudásukat más helyzetben is tudják alkalmazni.

A különleges bánásmódot igénylő gyermekek hiányos ismereteit pótoljuk. Fejlesztjük megfigyelőképességüket, segítjük fogalomalkotásukat, biztosítjuk az egyéni ütemű optimális értelmi fejlődést. Játékos, „puha mérésekkel” figyelemmel kísérjük önmagukhoz képest történő fejlődésüket. Megfelelő, változatos módszerekkel motiválunk, cselekedtetünk, tapasztalatokat, ismereteket nyújtunk számukra. Célunk, hogy tapasztalásaik készség együttessé váljanak.

A különleges bánásmódot igénylő gyermekek körébe tartozó tehetséges gyermekek segítése, szintén nagy odafigyelést igényel. A 3-6 éves gyermekek esetében megmutatkozó tehetségcsírákat felismerve, segítjük különleges képességeik

kibontakozását. A kiemelkedő képesség, tehetségígéret megmutatkozása leginkább anyanyelv és kommunikáció, valamint ábrázolás, kreativitás és mozgás tekintetében figyelhető meg ebben az életkorban. Fokozott figyelmet fordítva kínáljuk számukra a verseket, mondókákat, meséket, mutatjuk meg számukra az ábrázolás legkülönbözőbb technikáit, módszereit, valamint segítjük mozgásfejlesztésüket.

II.6. Hazaszeretetre nevelés

A hazaszeretetre és közösségi felelősségvállalásra nevelés az óvodai nevelés szerves része. Az Óvodai nevelés országos alapprogramja (ONAP, 2025) kiemelt célként határozza meg a gyermekek nemzeti identitásának megalapozását, a közösséghez tartozás érzésének erősítését, valamint a haza iránti tisztelet és megbecsülés kialakítását. A honvédelmi nevelés az óvodás korosztályban életkornak megfelelő, játékos és élményszerű formában valósul meg a mindennapi óvodai életbe ágyazva.

Célok

- A gyermekekben kialakuljon a szülőföldhöz, a magyar kultúrához, hagyományokhoz való kötődés.
- A közösséghez tartozás, egymás iránti felelősség és segítségnyújtás élménye erősödjön.
- Megalapozódjon a hazaszeretet, a közösségi összetartozás érzése.
- A gyermekek megtapasztalják az egyszerű szabályokhoz való alkalmazkodás, a kitartás és együttműködés örömét.

Feladatok

- A nemzeti ünnepekhez, hagyományokhoz kapcsolódó tevékenységek szervezése (pl. zászló, kokárda készítése, ünnepi versek, dalok).
- **Mozgásos és közösségi játékok**, amelyek erősítik a kitartást, együttműködést, bátorságot.
- **Kirándulások, séták** a helyi emlékhelyekhez, szobrokhoz, történelmi jelentőségű helyszínekhez.
- **Mesék, történetek, mondák** feldolgozása, amelyek a hazaszeretet, bátorság, hűség értékeit közvetítik.
- A gyermekek megtanítása az **egyszerű segítő, közösségi szerepek** megélésére (pl. társ segítése, közös feladat végrehajtása).

Módszerek

- Játékos élménypedagógia, mozgásos feladatok.
- Életkornak megfelelő vizuális, zenei, irodalmi élmények biztosítása.
- Pozitív megerősítés, példamutatás.

Eredmény

A gyermekekben megalapozódik a szülőföldhöz és a közösséghez tartozás érzése, kialakul a **hazaszeretet első élménye**, erősödik az együttműködés és segítőkészség, valamint megtapasztalják, hogy a szabályokhoz való alkalmazkodás közös élményt és biztonságot teremt.

II.7. A közösségi életre való nevelés

Az óvodában tudatosan törekedni kell a közösségben zajló folyamatok, társas kapcsolatok és közösségi tevékenységek kibontakoztatására. A közösség olyan tulajdonságok, képességek, készségek, szükségletét kívánja formálni, amely segítségével a gyermekek részvétele a napi életben egyszerűbbé, könnyebbé, gyorsabbá válik. A jó közösséget mindig egyéniségek alkotják, mégpedig olyanok, akik egyéni akaratukat, ambícióikat, vágyaikat képesek a közösség keretein belül megvalósítani. Maga az élet is ilyen. Nekünk éppúgy szükséges másokhoz alkalmazkodnunk, ahogy mások is alkalmazkodnak hozzánk.

A közösségi lét az ember számára létszükséglet. Az együttélés során szerezhettek tapasztalatokat, érezhetik annak kohézióját, erősségét, védettségét, örömet.

Kiemelt feladata az óvodának, hogy segítse a különböző közösségek kialakítását, biztosítsa azok fejlődését, az önmegvalósítás feltételeit.

Ezeknek a feladatoknak csak egy demokratikus, humanisztikus, toleráns légkörű óvoda tud eleget tenni, ahol biztosítva van a szükségletek és jogok tisztelete és minden lehetőségével ezen elvek gyakorlati megvalósítását szolgálja. **Ezért az óvoda a személyiségfejlesztés színtere.** A gyermek aktív, autonóm lény, aki a cselekvés és fejlődés minden lehetőségét magában hordozza, aki a maga nemében tökéletes, mert szükségletei és lehetőségei vannak.

Kibontakozásának feltétele egy olyan bizalmat, biztonságot, segítségnyújtó megértést és toleranciát sugárzó közeg, ahol maximálisan érvényesítheti szükségleteit és jogait. Ezeknek a feladatoknak csak egy értékközvetítő óvoda felelhet meg, amely tiszteletben tartja a gyermek egyéni sajátosságait, jogait, tudatosan épít a gyermeki

aktivitásra és alkotásra. Mindenki szükséglete alapján valósíthatja meg vágyait, élheti álmait.

A cél, hogy az adott lehetőségek között a legtöbbet legyünk képesek egyéniségükből kihozni, ezzel is gazdagítva a közösséget. Minden gyermek egyéniség, akinek lehetőséget kell biztosítani személyisége pozitív és széleskörű kifejlődéséhez.

A közösségi és társas kapcsolatok kialakítása a tevékenységen keresztül a teljes nevelési folyamatot átfogja.

Az óvodai csoport, az óvodai közösség sikeres formálása esetén a társadalom számára igen hasznos a közösségi érzés, közösségi tudat és magatartás mellett:

- mások megbecsülése;
- közös szokások kialakítása;
- a hagyományok tiszteletbetartása;
- a csoport követelményének alakulása.

A csoportban elfogadott normák befolyásolják a gyermekek cselekedeteit.

Mindehhez szükséges:

- nyitott légkör;
- demokratikus, szeretetteljes irányítás.

A társas kapcsolatok, a közös munka, az együttjátszás, a komplex foglalkozások rendszere is az együvé tartozás érzését erősítik, ha tudatosan igyekszünk ezt létrehozni.

A lényeg az, hogy minden, amit végez a gyermek, sokszínű, változatos legyen.

Mindent kipróbálhasson, ami testi és szellemi képességeit nem veszélyezteti. A közösségi szokások kialakítása segítse, irányítsa a gyermekek cselekedeteit! Ne zavarják egymást a tevékenységek végzése közben, figyeljenek egymásra, ha vitáik alakulnak ki menet közben, azt igyekezzenek rendezni!

Ebben a folyamatban talán a legfontosabb időpont, amikor a gyermek először ismerkedik az óvodával, az óvodai csoporttal. A megszokottól eltérő környezet, a szülőktől való elszakadás, az új helyzet nehéz feladat elé állítja a szülőket és az óvodapedagógust egyaránt.

Az óvodapedagógus feladata, hogy végtelen türelemmel és szeretettel forduljon az újonnan óvodába kerülő gyermek felé. Adjon elegendő időt a beszoktatásra, biztosítsa a fokozatos átmenetet és tegye lehetővé az együtt történő beszoktatást.

Az óvoda nyitottsága nemcsak a beszoktatás ideje alatt, hanem egészen az iskolába lépésig biztosítsa a szülőknek a nevelőmunkába való közvetlen betekintést.

Az óvoda nyitottsága hagyományok teremtésével, közös programok, ünnepek segítségével.

Az óvodapedagógus feladata a közösségi tevékenységgel kapcsolatban

- Az óvónő segítse elő a gyermekek csoporton belüli egymáshoz való kötődéseit, legyen következetes, a gyermekek közösségi életének irányítója.
- Teremtse meg az érzelmi biztonságot nyújtó, otthonos, derűs, szeretetteljes légkört, amelyben megvalósul egymás megbecsülése, a tiszteletadás, a figyelmesség és a segítségnyújtás.
- Biztosítsa a fejlődéshez szükséges tevékenységi formákat és társas kapcsolatokat.
- A rugalmas napirendben biztosítsa a gyermekek egészséges fejlődéséhez szükséges biológiai és pszichológiai feltételeket.
- Segítse elő a gyermekek csoporton belüli egymáshoz való kötődéseit.

Abban hiszünk, hogy jó közösségi emberek a szilárd énképpel, kiforrott személyiségjegyekkel rendelkező egyénekből lesznek, akikhez lényeges tulajdonsága az önállóság és önfegyelem, valamint a kitartás, feladattudat és szabálytudat.

Ezért törekszünk az erkölcsi és akarati élet jellemzőinek megalapozására.

II.8. Iskolai előkészítő foglalkozások a nagycsoportos gyermekek számára

Az óvoda feladata, hogy biztosítsa a gyermekek számára az **iskolára való felkészüléshez szükséges kompetenciák megalapozását**. A 2025/2026-os nevelési évtől kezdődően a nagycsoportos korú gyermekek számára a pedagógiai program részeként **napi 45 perc iskolai előkészítő foglalkozást** kell szervezni.

Az iskolai előkészítő célja, hogy az óvodából az iskolába történő átmenet **zökkenőmentes legyen**, és a gyermekek képességei a lehető legteljesebben kibontakozhassanak. A foglalkozások során az óvoda a játékosság és a gyermekközpontúság megtartásával segíti a kognitív, szociális, érzelmi és motoros képességek fejlődését.

Célok

- Az iskolakezdéshez szükséges **alapkészségek és kompetenciák** fejlesztése.
- **Tanulási motiváció** felkeltése és erősítése.
- **Szociális kapcsolatok, együttműködés, feladattudat** fejlesztése.
- A gyermekek **önállóságának, kitartásának, figyelmének** erősítése.

Feladatok

- **Anyanyelvi, kommunikációs készségek** fejlesztése: beszédértés, szókinccs gazdagítása, szövegalkotás, mesehallgatás.
- **Matematikai alapkészségek** megalapozása: mennyiségi tapasztalatok, sorozatok, minták, logikai gondolkodás.
- **Finommotorika és grafomotorika** fejlesztése: rajzolás, írás-előkészítés, kézügyesség.
- **Érzelmi és szociális képességek** erősítése: együttműködés, szabálytudat, konfliktuskezelés.
- **Testi képességek fejlesztése**: mozgásos játékok, torna, koordináció.

Módszerek és szervezés

- A foglalkozások **játékos, élményszerű formában** valósulnak meg.
- A 45 perces időkeret rugalmasan kezelhető: váltakozhat irányított és szabad tevékenység.
- Az óvodapedagógus figyelembe veszi a gyermekek életkori és egyéni sajátosságait, differenciáltan szervezve a tevékenységeket.
- A foglalkozások szorosan kapcsolódnak az óvodai élet mindennapjaihoz, és előkészítik az iskolai tanulásszervezés alapvető formáit.

Eredmény

Az iskolai előkészítő foglalkozások hatására a gyermekek olyan **alapképességekkel, szokásokkal és attitűdökkel** rendelkeznek, amelyek lehetővé teszik a sikeres iskolakezdést, és biztosítják az egyéni fejlődési utak figyelembevételét.

II.9. A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése

A 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről (tovább: Törvény) lehetővé teszi a sajátos nevelési igényű gyermekek ép társakkal való együttnevelését.

Alapító Okiratunk szerint az óvodai integrált nevelés keretében - a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakértői véleménye alapján - biztosítja a többi gyermekkel együtt nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését az alábbi esetekben:

- érzékszervi fogyatékos: enyhe látás sérült, hallássérült, nagyothalló, beszéd fogyatékos,
- testi fogyatékos: ép értelmű, illetve enyhe értelmi fogyatékos, az óvodaérettség
- kritériumainak megfelel. Sima és nehezített, akadálymentesítést nem igénylő terepen (pl.
- lépcső, meredek út) segédeszköz nélkül önállóan járóképes,
- enyhe értelmi fogyatékos,
- autista (csak a szakértői vélemény alapján: integráltan, közösségben nevelhető, fejleszthető autista),
- a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének tartós és súlyos rendellenessége,
- amennyiben közösségben fejleszthető, nevelhető.

Sajátos nevelési igényű gyermek:

Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi, vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus

spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartás-szabályozási zavarral) küzd.

- A sajátos nevelési igényű gyermeknek joga, hogy különleges gondozás keretében állapotának megfelelő gyógypedagógiai ellátásban részesüljön.
- Legfontosabb nevelési elvnek tartjuk az olyan befogadó csoportlétkör kialakítását, melyben a gyermek magatartása, viselkedése kizárja a hátrányos megkülönböztetést, zaklatást (megfélemlítés, megalázás, emberi méltóság megsértése).
- Nem a közösségből kiszakítva, hanem a többi gyermek között, párhuzamos tevékenységként kezdeményezett fejlesztőjáték a legeredményesebb formája a fejlesztésnek.
- Gyermekközösségbe csakis olyan sajátos nevelési igényű gyermekek integrálhatók, akik a többiekkel együtt nevelhetők.
- A gyermekek mindenekfelett álló érdekében a mi felelősségünk, hogy minden rendelkezésünkre álló segítséget megadjunk a gyermekeknek képességeik fejlődéséhez, személyiségük kibontakozásához, ismereteik bővítéséhez.
- A fejlesztés rövid távú céljait minden esetben a fejleszthetőséget tükröző gyógypedagógiai – orvosi - pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira, illetve a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatára kell építeni.
- Integrált nevelés a köznevelési törvény 47. § (7) bekezdés szerint az enyhe értelmi fogyatékos, a beszéd fogyatékos vagy pszichés fejlődési zavarral küzdő sajátos nevelési igényű gyermeket az óvodai csoport létszámának számításánál kettő gyermekként kell számításba venni. A mozgásszervi, érzékszervi, közép súlyos értelmi fogyatékos, az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermeket a csoportszervezésnél három gyermekként kell figyelembe venni.

Az integrált nevelésből adódó óvónői feladatok

- Inkluzív szemlélettel a különbözőségeket elfogadó viselkedés és magatartás alakítása a gyermekközösségekben, ezen belül különösen a tolerancia, türelem, megértés, figyelmesség, segítőkészség, empátiás készségek alakítása.

- A terhelhetőségnél vegye figyelembe a sérülés jellegét, súlyosságának mértékét, adott fizikai állapotát.
- Törekszünk arra, hogy az ép, vagy kevésbé sérült funkciók tudatos fejlesztésével, bővüljenek a kompenzációs lehetőségek.
- Nevelésünk hatására a sérülés arányában a fogyatékos kisgyermeknél is ki kell alakulnia az alkalmazkodó készségnek, az akaraterőnek, az önállóságra törekvésnek, az együttműködésnek. Ennek érdekében a napirend során csak annyi segítséget nyújtunk, amennyi az önálló cselekvéshez szükséges.
- Ismerje fel, és gondozza kiemelten a gyermekben rejlő kiemelkedő teljesítményt.
- A dajkával, pedagógiai asszisztenssel tudatosítsa, hogy kommunikációja, bánásmódja, viselkedése ugyanolyan modell értékű, mint az övé.
- Az optimális nevelés érdekében bővítse ismereteit, elsősorban gyógypedagógiai téren.
- A hatékonyság, célszerűség, eredményesség, szakszerűség érdekében működjön együtt a szaksegítővel: gyógypedagógus, pszichológus, logopédus, fejlesztőpedagógus.
- Szükség szerint kérjen szakvéleményt, javaslatot a megfelelő szakszolgáltatoktól.
- A megismert sérülés, lemaradás, fogyatékoság függvényében, szakmai kompetenciánk határain belül, speciális fejlesztési terv kidolgozása, megvalósítása, értékelése.
- Az óvodáskor végére, a sérülés arányában a sajátos nevelési igényű gyermeket juttassa el az óvodai nevelés általános célkitűzéseiben megfogalmazott minimális szintre: alkalmazkodó készség, önállóság, akaraterő, törekvés, együttműködés.
- Biztosítsa a tárgyi feltételeket, eszközöket.

Sikerkritériumok

- A sajátos nevelési igényű gyermekek is szívesen járnak óvodába.
- Örömmel vesznek részt a speciális foglalkozásokon.
- A közösségen belül megtalálják helyüket, társaik elfogadják, nem kerülnek peremhelyzetbe.
- A bemeneti fejlettséghez képest kimutatható a fejlődés.

III. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

III.1. Személyi feltételek

A nevelőmunka középpontjában a gyermek áll, kulcsszereplő az óvodapedagógus, akinek elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermekeink számára. Személyisége, viselkedése, szakmaisága fontos feltétele az óvodai nevelésnek. A gyermeki szeretet szükségletét kielégíti, mellyel számára biztonságérzetet nyújt.

Megértő, türelmes, érzelmileg elfogadó partneri szerepet töltünk be az együttnevelésben. Követelményünk és elvárásunk, hogy előítéletektől mentesen közeledjünk a különböző kultúrájú családokhoz (gyermekek anyanyelvének gyakorlása, szokások, hagyományok megismerése, ápolása).

Figyelembe vesszük a gyermeki esélyegyenlőség és az egyenlő bánásmód biztosításának követelményét.

A dajkát a pedagógiai munka közvetlen segítőjének tekintjük, egyike a gyermeket nevelő felnőtteknek, aki éppúgy, mint az óvodapedagógus magatartásával, teljes lényével, beszédstílusával, öltözködésével hatást gyakorol a kisgyermekre.

Nevelőmunkánk során a dajka és az óvodapedagógus tevékenységét összehangoltta kell tennünk. Ahhoz, hogy a nevelési folyamatban a dajka közvetlenül és tevékenyen részt vehessen, elsősorban arra van szükség, hogy megfelelő szinten tájékozott legyen az óvoda és az adott óvodapedagógusok nevelési elképzeléseiről, módszereiről.

Intézményünkben a pedagógus munkakörre előírt végzettséggel, képesítéssel rendelkeznek óvodapedagógusaink. Nevelőtestületünk jól felkészült, pedagógiailag megújulásra törekvők. Fontosnak tartjuk az önképzést, a továbbképzést. Testületen belül lehetőséget kínálunk az önállóságra, kezdeményezésre.

Az éves továbbképzési tervünkben a nevelőtestület érdeklődési körét, valamint a 419/2024.(XII.23.) Korm.rendeletet figyelembe véve tervezzük továbbképzéseinket.

A nevelőmunkát kiegészítő, segítő dajkákkal jó a kapcsolatuk. Óvodánkban összesen 12 fő dolgozik.

A dajka feladata:

- differenciálnia kell a módszerek alkalmazásakor
- segítő jelenlétével annyi segítséget kell nyújtania a gyerekek számára,
- amennyi feltétlenül szükséges feladataik önálló elvégzéséhez
- minden kisgyerek más, ezért más a segítség iránya és foka.

A dajka kompetens szerepkört tölt be

- az óvoda óvó-védő funkciójának teljesítése során;
- a gyerekekről kapott információk felettese felé való továbbításában;
- az óvoda vagyon- és állapotvédelmében;
- saját szak- és önképzésében;
- megszerzett ismeret- és tudásanyagának a gyakorlati munkájába való beépítésében;
- munkakapcsolatainak kiépítésében, ápolásában;
- saját élményű tapasztalatainak átadásában;
- saját elfogadó, befogadó attitűdjének kiépítésében;
- lelki egészségének védelmében.

Segítői:

- a gyerekek;
- a felettese;
- a szülők.

A dajka segítő szerepkört tölt be

- az óvoda alap- és kiegészítő feladatainak teljesítésében;
- az óvoda nevelő-személyiségfejlesztő funkciójának betöltése során;
- az óvoda minőségi szolgáltatást nyújtó feladatainak ellátása kapcsán;
- az óvoda által kitűzött célok elérésében;
- a gyerekek hátránykompenzálásának folyamatában.

Fontosnak tartjuk, hogy amennyiben a jövőben nemzetiséghez tartozó gyermeket íratnának az óvodánkba, dolgozóink megvalósítsák a nemzetiségi óvodai nevelés célkitűzéseit, illetve ha migráns gyermeket íratnának be, akkor lehetőséget teremtsenek ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

Továbbképzések rendszere

Óvónőink pedagógiai megújulására jellemző az önképzés, a továbbképzés, a szaktudás megújítására irányuló törekvés. Ennek érdekében szerveztük és szervezzük belső, és külső továbbképzéseinket.

Az elvégzett tanfolyamok, a továbbképzéseken szerzett ismeretek, információk a napi nevelőmunkába, gyakorlatba beépülve gazdagítják, segítik a mindennapi feladatok jobb és eredményesebb megvalósítását.

Belső továbbképzéseink:

- Hospitálások, évente 2 alkalommal minden csoportban vannak. A szakmai munka elemzésének, értékelésének fontos pontjai.
- Esetmegbeszélések: Aktualitástól függően felkészül az óvónő az adott témára és a nevelőtestületi értekezlet keretében átadja tapasztalatait. Közösén feldolgozzuk, elemezzük az ismereteket.
- Szakirodalom folyamatos követését, megbeszélését végezzük.

Külső továbbképzéseink:

Öt éves továbbképzési tervünkben a nevelőtestület érdeklődési körét, valamint a 277/1997 (XII. 22.) kormányrendeletet figyelembe véve tervezzük továbbképzéseinket.

A speciális képesítések megszerzésén túl szükséges a pedagógus személyiségének folyamatos fejlesztése, személyiségfejlesztő tréningeken és tanfolyamon való részvétellel.

Az óvoda dolgozói	létszám /fő
Óvodapedagógus+főigazgató	6+1
Pedagógiai asszisztens	1
Dajka	4
Összesen	12

III.2. Tárgyi feltételek

Az óvoda épületének legfőbb jegyei: a Visszhang-dombi Hevessy villa épületéből 2023. szeptemberétől egy teljesen új épületbe költözött intézményünk. 2023. augusztus 1-től működik új székhelyén óvodánk.

Felszereltségünk:

Csoportszobák száma:	3 (+1 bölcsődei csoportszoba)
Mosdók:	csoportszobánként 1
Tornaszoba:	1
Sószoba:	1
Fejlesztő foglalkoztató:	1
Akadálymentesített mosdó:	1
Főigazgatói iroda:	1
Nevelői iroda:	1
Főigazgató-helyettesi iroda	1
Személyzeti mosdó-öltöző:	1
Konyhai dolgozó mosdó-öltöző:	1
Tálaló konyha:	1

Az intézmény helyiségei jól felszereltek, a konyha az előírásoknak megfelelő.

Mennyezeti hűtés és padlófűtés található a csoportszobákban, az irodákban fan coil biztosítja a hűtés/fűtést.

Az óvoda udvarán a fa játékeszközök sokféle mozgáslehetőséget biztosítanak. A zöldövezet, az erdő közelsége, a homokozók, mind a gyermek mozgásigényének kielégítését szolgálják. Az udvar alapterülete megfelelő. Az intézménybe felvehető maximális gyermeklétszám 75 fő.

III.3. Az óvodai élet megszervezése

Az óvodába felvett gyermekek csoportba való beosztásáról a főigazgató dönt, a köznevelési törvényben meghatározott létszámhatárok figyelembevételével.

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekcsoportokat – lehetőség szerint – ugyanaz az óvónőpáros és dajka nevelje kiscsoporttól az iskolába lépésig.

A gyermekcsoportokat a mesékből, gyermekdalokból jól ismert állatnevekkel jelöljük: Katica csoport, Sün csoport, Méhecske csoport.

A hetirend a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugodt légkört teremti meg az óvodai csoportban. A heti rend és a napirend biztosítja a szokásrendszer segítségével a gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődését, és lehetőséget nyújt az óvodások napi életének megszervezéséhez, melyet az egész nap folyamán óvodapedagógus irányít. Törekszünk a különböző tevékenységek közötti helyes arányok kialakítására, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. A hetirend rugalmasságával lehetővé tesszük, hogy az előre nem tervezett események is helyet kapjanak a mindennapi életben, ugyanakkor észrevétlen szabályozójává válik a gyermek mindennapi életének. Heti rendünk kialakításakor a tornaterem használatának rendje a csoportok egymással történő egyeztetése alapján történik.

A pedagógusok szabadon dönthetnek abban a kérdésben, hogy a komplexitás keretében mely tevékenységet és szervezeti formákat választják a gyermekek fejlesztése érdekében az egyes napok folyamán.

Napirend

A napi életritmus kialakítása alapvető feltétele a testi- lelki harmónia megteremtésének. A napirend tervezésénél figyelembe kell venni a gyermekek szükségleteire, esztétikus, higiénikus gondozására fordítható időszükségletet.

A napirenden belül a legtöbb időt a játék kapja. Mindez biztonságot jelent a gyermek számára. A napirend igazodik a célokat szolgáló feladatokhoz, figyelembe veszi egy-egy csoport szokásait és igényeit.

Napirendünk szeptember 01- május 31.

Idő	Tevékenység
7.00 - 7.30	Gyülekező összevont csoportban.
7.30 - 9.00	A gyermekek fogadása saját csoportban, játék, egyéb szabadon választott tevékenység, testápolási teendők, reggeliztetés.
9.00 - 11.30	Játék a teremben, ill. a szabadban, játékból integrált kezdeményezés, fejlesztés, egyéb szabadon választható tevékenység. Gyümölcs vagy zöldségfogyasztás.
11.30 - 12.15	Testápolási teendők, terítés, ebéd, munka jellegű tevékenységek.
12.15 – 12.45	Előkészületek a pihenéshez, testápolási teendők. Mesélés. Egyéni szükségletekhez igazodó altatás.
12.45 – 14.30	Pihenés, alvás.
14.20 – 15.00	Folyamatos ébresztés, öltözködés, munka jellegű feladatok, testápolási teendők, uzsonna.
15.00 - 16.30	Párhuzamos tevékenység: szabadon választott tevékenység, egyéb mikrocsoportos tevékenység, játék a csoportban vagy az udvaron.
16.30 – 17.00	Összevont csoportban, vagy az udvaron közös játék, rendrakás hazamenetelig.

Napirend június 1-augusztus 31.

Idő	Tevékenység
7.00 - 9.00	A gyermekek fogadása az összevont csoportban, játék, egyéb szabadon választott tevékenység, testápolási teendők, reggeliztetés
9.00 - 11.30	Szabad játéktevékenység, gyümölcs és zöldségfogyasztás, születésnap/névnap megtartása, játék a szabadban, séta
11.30 - 12.00	Testápolási teendők, terítés, ebéd, munka jellegű tevékenységek
12.00 – 12.30	Előkészületek a pihenéshez, testápolási teendők. Mesélés. Egyéni szükségletekhez igazodó altatás.
12.30 – 14.30	Pihenés, alvás.
14.30 – 15.00	Párhuzamos tevékenység: mosdóhasználat, uzsonna.
15.00 – 17.00	Összevont csoportban, vagy az udvaron közös játék, rendrakás hazamenetelig.

A nevelőmunka tervezése

Tudatos, tervszerű a gyermekek fejlettségének megfelelő nevelési tervet készítünk. A gyermek fejlettségét a fejlődési dokumentációban rögzítjük. A dokumentum tartalmát a szülővel ismertetjük és aláírattjuk az együttnevelés és tájékoztatás érdekében.

Az oviKréta bevezetésével ezen dokumentumok a felületen feltöltve, vagy a megfelelő tárhelyre rögzítve kerülnek a dokumentációba. A hatékony óvodai munkánkhoz a következő dokumentumok elkészítését tartjuk szükségesnek, amelyek segítik az ellenőrzést, elemzést, értékelést.

- Jelenléti ív,
- Csoportnapló,
- Nevelési terv (féléves) + értékelés
- Heti terv

A gyermek fejlettségállapotának mérése

A gyermekek fejlődését nyomon követő dokumentáció

Fontosnak tartjuk a gyerekek folyamatos megfigyelését, a megismerésük, illetve fejlesztésük érdekében. Fejlődési ütemük követését az esetleges lemaradásuk, egyéni fejlesztésük, megsegítésük érdekében tesszük a következő területeken:

KÉPESSÉGEK:

- Testi képességek, egészséges életmód: nagymozgások, finommozgás, egészséges életmód
- Szociális képességek: társas kapcsolatok, akarati fejlettség (feladattudat, szabálytudat, monotónia tűrés, kudarc elviselése), érzelmi, erkölcsi fejlettség (társakkal, felnőttekkel szembeni érzelmek), reakciók minősége, érdeklődése, erkölcsi fejlettség
- Értelmi képességek: érzékelés, észlelés, emlékezet, képzelet, kreativitás, figyelem, gondolkodás, anyanyelvi, verbális képesség

TEVÉKENYSÉGEK:

- Játék

- Verselés, mesélés
- Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
- Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka
- Mozgás
- A külső világ tevékeny megismerése
- Munka jellegű tevékenységek: naposi munka; alkalmoszerű munka; növény és állatgondozás

Megfigyeléseink eredményét és a fejlődésüket szolgáló intézkedéseket, megállapításokat, javaslatokat legalább félévente rögzítjük, a szülőkkel ismertetjük.

IV. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

Egy óvoda életében meghatározó szerepe van annak, hogy milyen közegben működik, hogy milyen szerepet tölt be a község életében. Az eredményes nevelés érdekében a lehető legjobb kapcsolatokat kell kialakítani és fenntartani azokkal a szervezetekkel, intézményekkel, akik valamilyen módon kapcsolódhatnak, részt vehetnek az óvoda életében.

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. Elengedhetetlen a kapcsolattartás azokkal az intézményekkel, melyek az óvodai élet alatt (pedagógiai szakszolgálat intézményei, közművelődési intézmények) és az óvodai élet után (iskola) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. Az óvodai nevelésnek anyagi feltételei is vannak, ezért szükséges a jó kapcsolat a fenntartóval és a szponzorokkal, akik anyagilag támogatják óvodánkat.

IV.1. Az óvoda kapcsolata a szülőkkel és a családdal

Az óvodai nevelés a családi nevelésre épül, azt kiegészítve hozzájárul a gyermek harmonikus fejlődéséhez.

2023.szeptember 1-től intézményünk többcélú intézmény, egy bölcsődei csoporttal. A gyermekek nemcsak közvetlenül a családból kerül az óvodai közösségbe, de a

bölcsődei nevelés-gondozás során választják a gyermek következő nevelési színteréül óvodánkat.

Az óvoda és a család eredményes együttműködésének alapja a kölcsönös bizalom és segítségnyújtás. Az óvónő a család számára is legyen modell, viselkedése feleljen meg a pedagógiai etika elvárásainak és ugyanakkor az óvónő vegye komolyan a szülők kérését, javaslatát, véleményét, a kapcsolat alapuljon az őszinte érdeklődésen.

Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig, magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, ill. a család teremt meg. Óvodapedagógusaink figyelembe veszik a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesítik az intervenciók gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

A gyermek optimális fejlődése érdekében fontosnak tartjuk a szülőkkel való szoros kapcsolat kiépítését, megpróbáljuk az egyes családok szokásait és együttélési szabályait megismerni és elfogadni, a szülők problémáit próbáljuk megérteni és nekik lehetőségeink szerint segítséget nyújtani. Naponta információkkal szolgálunk a szülőknek gyermekükről, ha erre igényt tartanak, informáljuk a őket óvodai programunkról, próbálkozásokat teszünk a velük való szoros együttműködés megvalósítására.

Az együttműködés formái:

Az óvoda beiratkozás alkalmával elbeszélgetés, kölcsönös információátadás:

- óvoda bemutatása,
- családlátogatás, a gyermek óvodába lépése előtt és később is, amennyiben szükséges
- beszoktatás igény szerint, anyával vagy más családtaggal,
- napi kapcsolattartás - elengedhetetlenül szükséges, hogy a szülő tájékozott legyen a gyermekével történt napi lényeges eseményekről,
- információátadás biztosítása,
- szülői értekezletek tartása, évente legalább két alkalommal,
- fogadóórák tartása évente 2 alkalommal, de igény szerint is, amennyiben a szülő illetve az óvónő kezdeményezi,
- az óvoda hagyományőrző és egyéb programjaiba a szülők aktív bevonása,

- barkácsdélután szervezése az óvodai szülői munkaközösséggel
- közös ünnepek, rendezvények szervezése,
- szülői munkaközösség működtetése, értekezletek tartása.

Az óvoda és a család kapcsolatának alakulásában nagy szerepe van a Szülői Szervezetnek, amely koordináló és kezdeményező tevékenységével segíti a folyamatos együttműködést.

IV.2. Az óvoda kapcsolata a Bencés Apátság Illyés Gyula Általános és Alapfokú Művészeti Iskolával

Az óvoda-iskola kapcsolatában arra törekszünk, hogy az iskola megismerje azt a szándékunkat, hogy a gyermeket egyéni képességeinek megfelelően úgy neveljük és fejlesszük, hogy a környezetében jól eligazodjon, együttműködő, kapcsolatteremtő és az iskolai tanulmányok megkezdésére képes legyen.

Fontosnak tartjuk, hogy az átmenetet minél zökkenőmentesebbé tegyük.

Ennek érdekében folyamatos, rendszeres, hagyományteremtő - és megtartó kapcsolatra törekszünk az iskolával. A jó kapcsolat alapja a tisztelet és megbecsülés egymás munkája iránt.

Az együttműködés formái:

- tanévnyitóra az elsős gyermekek elkísérése és átadása a tanító néniknek,
- a kis elsősök óralátogatása,
- kölcsönös tapasztalatcserék, szakmai megbeszélések,
- tanító nénik, tanulók meghívása az óvodába.

IV.3. Az óvoda kapcsolata a fenntartóval

Óvodánk fenntartója Tihany Község Önkormányzat Képviselő testülete. Kapcsolatunk a Fenntartóval részben hivatalos, részben támogató, segítő jellegű. Problémáink megoldását a kölcsönös tájékoztatás és segítőkészség jellemzi. A kapcsolatunk kiterjed minden olyan területre, mely a zavartalan napi élet biztosításához szükséges: tanügy-igazgatási feladatok ellátására, személyi – tárgyi feltételek megteremtésére, zavartalan üzemeltetés feltételeinek biztosítására.

IV.4. Az óvoda kapcsolata a katolikus egyházal

Az óvodánkban igény szerint hittanoktatás folyik.

IV.5. Az óvoda kapcsolata a „Visszhang Óvodáért” Alapítvánnyal

Az óvoda támogatására létrejött Alapítvány céljának megfelelően támogatja a Visszhang Óvodába járó gyermekeket eszközökkel, programokkal. Anyagi támogatást nyújt az óvoda szakmai megújulásához, folyamatos fejlődéséhez.

A „Visszhang Óvodáért” Alapítvány kuratóriumának tagjai döntenek a támogatás mértékéről és gyakoriságáról.

IV.6. Az óvoda kapcsolata a Pedagógiai Szakszolgálattal

A hatékony és színvonalas nevelőmunka elengedhetetlen feltétele, hogy az óvodapedagógusok pszichológiai, pedagógiai ismeretei naprakészek legyenek, ezért szükségesnek tartjuk a szakmai szolgáltatókkal való kapcsolattartást. Figyelemmel kísérjük a megye, régió, szakmai szolgáltatói által összeállított rendezvények, előadások, programok, továbbképzések terveit. Lehetőségeinkhez mérten biztosítjuk a részvételi feltételeket.

Az együttműködés formái:

Heti rendszerességgel jár gyermekeinkhez fejlesztő pedagógus, logopédus.

Szakmai megbeszéléseken nevelő munkánk tartalmi elemeinek fejlesztését is meg tudjuk beszélni.

IV.7. Az óvoda kapcsolata a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálattal

Minden óvónő feladata, hogy a csoportjába járó gyermekek családi helyzetét folyamatosan figyelemmel kísérje, amennyiben az elhanyagolás, veszélyeztetés, bántalmazás, jeleit tapasztalja vagy egyéb más a gyermeket illetve az őt nevelő családok életét hátrányosan érintő körülményt tapasztal jelzéssel éljen az intézmény gyermekvédelmi felelőse és az intézményvezető felé. A gyermekjóléti szolgálattal az intézmény kapcsolata rendszeres

Az együttműködés formái:

- A veszélyeztetett környezetben és hátrányos helyzetben élő gyermekek érdekében hátrányaik csökkentése céljából szoros kapcsolatot tartunk fenn a szolgálattal, szükség szerint a gyámhatósággal.
- A problémák hatékony megbeszélése, kezelése érdekében részt veszünk esetmegbeszéléseken, esetkonferenciákon.
- Kölcsönös együttműködést tartunk fenn az érintett családokkal, és a Gyermejköltségi Szolgálat helyi családgondozójával. (Ezen tevékenységért elsősorban az óvodánk vezetője és a gyermekvédelmi felelőse tartozik felelősséggel.)
- A sürgős ügyeket akár napi szinten is megbeszéljük, a teendőket egyeztetünk, ha szükséges.

IV.8. Az óvoda kapcsolata a Védőnői Szolgálattal

Óvodánk kapcsolatot tart a Védőnői Szolgálattal a kölcsönös tájékozódás és tájékoztatás szerint.

Az együttműködés formái:

Intézményünk védőnője, a kölcsönösség elvén tart kapcsolatot óvodánkkal. Alkalmoszerűen tisztasági vizsgálatot tart.

IV.9. Az óvoda kapcsolata a közművelődési intézményekkel

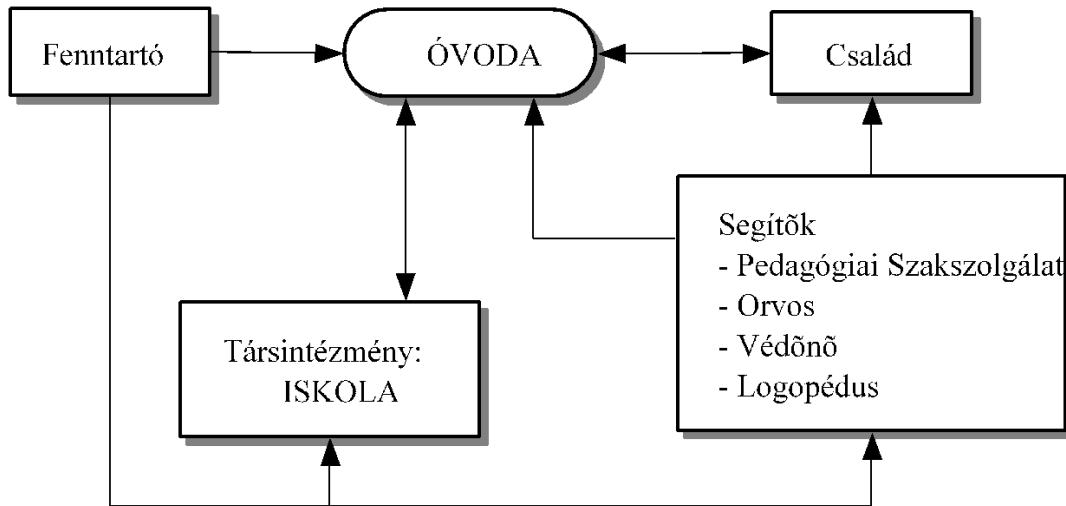
Nevelésünk hatékonysága, és sokszínűsége érdekében fontosnak tartjuk, hogy rendszeres és folyamatos kapcsolatot tartsunk a településen és annak környezetében található közművelődési intézményekkel.

Az együttműködés formái:

- rendszeres színházi előadások látogatása /Németh László Művelődési Ház/
- a települési Könyvtár látogatása,
- időszakos kiállítások látogatása a település különböző kiállítótermeiben
- Tájház látogatása.

Egyéb kapcsolatok:

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében óvodánk külhoni magyar óvodákkal - lehetőség szerint - kapcsolatépítésre, és szakmai kapcsolat fenntartására törekszik

Kapcsolatok modellje

V. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI

V.1. Játék

A játék a gyerekek alapvető szükséglete és létformája. Minden olyan tevékenységet, ismeretet magába foglal, ami az óvodáskorúak számára kívánatos. A kisgyermek elemi, pszichikus szükségleteként a játéknak mindennaposnak kell lennie, hosszantartóan és zavartalanul kell kielégülnie. Hosszantartó, egybefüggő szabad játékra minden nap szükség van semmivel sem pótolható. A játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenység a gyermek számára.

Feladatok

Az óvónő:

- teremtsen meg azokat a lehetőségeket, feltételeket, amelyek hatással vannak a játékokra;
- biztosítsa a megfelelő csoportlégtér, eszközök, élményszerzési lehetőségeket a különböző játékformákhoz: gyakorló, szimbolikus, konstruáló szabályjátékokhoz;
- biztosítsa az élményszerű, elmélyült, nyugodt játék kibontakozását, és az ehhez szükséges helyet az udvaron és a csoportszobán belül is;
- segítse érvényesülni a szabad játék túlsúlyát;
- tartsa tiszteletben a játék indirekt irányítása mellett a gyermekek önmegvalósító törekvéseit;
- alakítsa ki állandó és ideiglenes játszóhelyeket;
- biztosítsa a gyermek fantáziájának, hangulatának, érzelmeinek szabad megnyilvánulásait;
- vegye figyelembe az egyéni fejlettségi szintekből adódó eltéréseket;
- segítse a játékot, szükség és igény szerint együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával;
- az óvónő maga is tudjon és szeressen játszani!

Szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztése

Játék útján ismertetjük meg a gyermeket a világgal, tárgyak tulajdonságaival, a valóság jelenségeivel, eseményeivel – ezzel a gyermek értelmi képességeinek fejlődését segítjük elő. Szükségesnek tartjuk, hogy a szülőket meggyőzzük arról, mennyire fontos a gyermekükkel való rendszeres játék az érzelmi fejlődésben, a szülő-gyermek jó kapcsolata alakulásában. Igyekszünk tudatosítani a szülőkkel, hogy a nevelési célok elérése

legfontosabb eszközének a játékot tekintjük.

Folyamatosan figyelemmel kísérjük és megköveteljük, hogy az alapvető viselkedési, udvariassági szokásokat a játék folyamatában is tartsák be.

Tevékenységek

a.) Gyakorló játék: A gyerekek különböző hangokat, szótagokat, szavakat, dallamokat játékos szabály szerint ismétlgetnek. A szöveg ritmusát játékos mozgásokkal kísérik. Véletlenszerű, ismétlődő mozgásokat, cselekvéseket végeznek. Maga a mozgás okoz örömet a gyermeknek. Kirakójátékokat, építőkockákat, különböző játékok elemeit egymás alá, fölé, elé, után, mellé rakosgatja, autót tologat, a játékszerek használatát próbálgatja. A gyakorló játék jelentkezik a konstrukciós és szerepjáték elemeként is.

b.) Szimbolikus-szerepjáték: A szerepjátékok során a gyerekek a vállalt szerepeiken keresztül megnyilvánulnak, alakítják társas kapcsolataikat, magatartás és viselkedésformákat sajátítanak el: papás- mamást, fodrászost, főzőcskézést, kirándulást, stb. játszanak. A szerepjáték a leggazdagabb lehetőségeket nyújtó játékfajta, a gyakorló játék során jön létre, kifejtett formáját az óvodáskor végére éri el. A gyermek tapasztalatait, ismereteit, érzelmeit tükrözi.

c.) Konstruáló játék: a gyerekek kockákból, más játékszerből, anyagokból egyéb játékszereket, építményeket hoznak létre. Az „én csináltam” tapasztalatával, a saját képességeiről kap képet a gyerek.

d.) Szabályjáték: A gyerekek a szabályjátékokat pontos, meghatározott szabályok szerint játsszák. Az önként vállalt szabályokat betartják, megszegését a csoport tagjai bírálják. Szívesen játszanak együtt a dalos játékokban, a társasjátékokban és egyéb játékokban a saját maguk által kitalált szabályok szerint.

A fejlődés jellemzői:

A **3-4 éves** korú gyermek **gyakorló játéka** során képes a játékos, szabályszerinti ismétlésekre. A szöveg ritmusát mozgásokkal fejezi ki. A játékszereket, eszközöket maguk alkotta szabály szerint rakosgatják. Képesek olyan **szimbolikus játékok** kezdeményezésére, eljátszására, melyek egyszerű cselekvéseket és kapcsolatokat tartalmaznak, melyekben a résztvevők különböző szerepeket töltenek be. Jól érzik magukat társaik körül, de szívesebben játszanak egyedül, egymás mellett, vagy kisebb csoportokban.

Konstruáló játékkal különböző építményeket képesek létrehozni. Megismételni nem biztos, hogy képesek. **Szabályjátékok** közül a mozgásszükséglet kielégítését szolgálók állnak közel a gyerekekhez.

Önként vállalnak részt benne, nem szükséges az egész csoporttal való együttműködés.

A **4-5 éves** korú gyermeknél a **gyakorló játék** tartósan akkor jelentkezik, ha a gyermek lemarad a fejlődésben, vagy amikor egy új játékszer, eszköz használatával ismerkedik. Konstruktív és szerepjáték elemeként is jelentkezhet még. Ugyanez jellemző az 5-6-7 éves korú gyermek gyakorló játékára is. **Szimbolikus játéka** során kialakul a kisebb-nagyobb csoportokban való együttjátszás igénye. Kötődnek a szerepekhez, képesek a cselekvések összehangolására, az egyszerűbb közös játékok megszervezésére, a szükséges játékszerek kiválasztásához.

A konstruáló játék során, a játékelemekből egyre bonyolultabb alkotásokat hoznak létre, egyre pontosabban, egyre eredményesebben. A **szabályjátékok** alkalmával képesek a játék vezetésére, bonyolultabb cselekvések végrehajtására. Közösen öröködnék a szabályok betartása felett.

5-6-7 éves korú gyermeknél a **gyakorló játék** tartósan csak akkor jelentkezik, ha a gyermek fejlődésében lemaradt, képességei fejletlenek, élményei szegényesek. Új játékszer esetén, a sikeres játékhoz a játékszerrel előzetes manipulálásra van szükség. **Szimbolikus játékára** jellemző, hogy elfogadja a társak elgondolásait, tevékenységük logikáját, alkalmazkodnak a szerep kívánta szabályokhoz. Vállalják a számukra kevésbé érdekes, népszerűtlenebb szerepeket is. Önállóak a játék megtervezésében, a szerepek, a játékszerek, az eszközök kiválasztásában és a szabályok betartásában.

A játszócsoportok tagjai tartós és szoros kapcsolatot alakítanak ki egymással.

A konstruálás során alkotásaik önállóan, egyéni ötletek alapján születnek, a különböző anyagokat, eszközöket kombinálva használják. Játékaikban felhasználják az elkészített műveiket. Ebben a korban már képesek a **szabályjátékok** során bonyolultabb szabályok megtanulására és gyakorlására. Kialakul az egymás közötti egészséges versengés. A szabályokat betartják és betartatják.

Módszertani alapelvek

Az óvónő:

- tartsa tiszteletben a gyermekek önmegvalósítási törekvéseit, indirekt irányításának folyamatában
- biztosítsa a gyermekek számára az életformáknak megfelelő játék feltételeit
- segítse elő, hogy az egyes játékfajták a gyerekek életkorának megfelelően megjelenjenek és továbbfejlődjenek

- törekedjék arra, hogy minden gyermek szerepjátéka egyéni képességeinek legfejlettebb szintjén bontakozhasson ki
- segítse a gyermekeket a játék kiválasztásában, vezetésében, a szabályok betartásában
- törekedjen a szabad játék túlsúlyának érvényesülésére.

Kapcsolatok más nevelési területekkel

A játék az óvodáskorú gyermek számára érdekes, valamennyi tevékenységet magába foglalja, és kapcsolatban van velük. **A játék kapcsolatban van a mozgással, az ének-zenei, az anyanyelvi, értelmi fejlesztéssel, neveléssel és a külső világ tevékeny megismerésével.** Segítségével fejleszthető a gyermek mozgása, értelmi képessége, kreativitása, együttműködése, viselkedési szabályokat sajátíthat el, alakulhat társas kapcsolata. Negatív élményeit, szorongásait a játék segít feldolgozni, feloldani. Szüksége van a játékra, abban él és fejlődik, általa ismerheti meg önmagát

V.2. Verselés, mesélés

Az óvodás gyermekek életkorának megfelelő irodalmi műfaj a mese, és a vers. Az anyanyelv közegén, a nyelven keresztül, emberi kapcsolatokra tanít, mélyíti az önismeretet, segíti a világ megismerését, hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. Az anyanyelv megismertetésén az irodalmi érdeklődés felkeltésén túl feladatunk, a változatos irodalmi élmények közvetítése: mondókázás, verselés, verses-mese és mesehallgatás, bábjáték, dramatizálás.

Nevelésünk anyagát a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, valamint a klasszikus és kortárs művek alkotják. A **mese** és a mesélés élményt nyújt, kiválóan alkalmas erkölcsi tartalmak, világmagyarázat közvetítésére, képes feloldani az ismeretlen okozta szorongásokat. A **vers** ritmusa, zeneisége érzelmeket kelt, általa érzi a gyermek a vers hangulatát, leköti a gyermek figyelmét. A ritmus, a hangzás, a hangulat és a mozgásélmény összekapcsolódása jön létre a versmondás alkalmával.

Feladatok

Az óvónő:

- teremtsen meg a mesehallgatáshoz szükséges csendet és nyugalmat
- biztosítsa az osztott csoportnál is az életkori sajátosságoknak megfelelő meséket, verseket
- ne gyakoroltassa unalomig a verseket
- alakítsa ki a mesehallgatás szokásait
- törekedjen az ismétlések gyakoriságára
- válasszon az ünnepek, jeles napok hangulatához megfelelő verseket meghallgatásra
- mindig meséljen a délutáni pihenés előtt
- biztosítsa a bábozás, mesejátás feltételeit
- segítse bábozással a gátlásos, visszahúzódo gyerekek feszültségének oldását
- segítse a gyermekek saját vers - és mesealkotását, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálását.
- a gyermekek számára, - kiemelkedő képességűeknek aktív részvétellel -

keressen lehetőséget vers, és mesemondó rendezvényeken való részvételre.

Szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztése

Szeretnénk elérni, hogy a vers, a mese az óvodán kívül, a családban is napi élményként legyen biztosítva. Az irodalmi művek hallgatása örömteli élmény legyen a gyermeknek, és azt kérje is. Meséléssel, verseléssel hagyományokat, értékeket, szokásokat adunk át a gyermeknek. Metakommunikációs jelzéseinkkel törekszünk a mese, vers, mondóka élményszerű bemutatására. Fokozatosan próbáljuk rászoktatni a gyermeket a mesekönyvek nézegetésére. Nagy hangsúlyt fektetünk a dramatizálásra, gyakran használjuk, mint személyiségfejlesztő eszközt, amely oldja a gátlásokat, aktivizálja a játékbátorságot.

Versmondással fejlesztjük a gyermek verbális emlékezetét és bővítjük szókincsét. A bábozást, amely erős ingerhatást képvisel, gyakran segítségül hívjuk a gyermek fejlesztésénél.

Tevékenységek

A kicsik szívesen mondogatják az otthon tanult verseket, mondókákat, dajkarímeket. Szívesen mondogatnak tevékenységeik közben az óvónővel új, altató, hintáztató, járnivaló – tanítói, ujjkiszámoló, állathívogató, hangutánzó mondókákat. Mondogatásaikat mindig ritmikus mozgással kísérik. Kedvük szerint nézegetik a képeskönyveket, megnevezik, amit a képen látnak. Szeretik a sok ismétlést, az ismert versek, mondókák mondogatását, a mesék sokszori meghallgatását. Alvás előtt várják, igénylik a mesélést. A nagyobbak is várják, igénylik a gyakori mesemondást és az ismétléseket. Képesek hosszabb, bonyolultabb mesék meghallgatására. Kedvenc meséiket, mesehőseiket játékukban eljátsszák. A játék hangulatához illő mondókák, versek elmondását önállóan kezdeményezik. Szívesen hallgatják az ünnepek, jeles napok hangulatát fokozó verseket. A délutáni alváskor szívesen hallgatnak folytatásos meséket, történeteket is.

A visszahúzódó, szorongó, gátlásos gyerekek is szívesen báboznak, dramatizálnak, elbeszélnek a jól ismert mesék valamelyikét, idézik a párbeszédese részeket.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A gyerekek tevékenységeik során odaillő szövegeket (verseket, mondókákat) mondogatnak. Társak az óvónő kezdeményezéseiben. Várják, kérik a mesemondást,

amelynek során képesek belső képzeleti képek készítésére.

Kedvenc mesehősük tulajdonságai, tettei játékaikban megnyilvánulnak. Képesek a folytatásos mesék, verses mesék, meseregények szálainak összefűzésére. Az ismert mesei motívumok bábozásra, dramatizálásra, rajzolásra ösztönzik a gyermeket. Szívesen nézegetik a meséskönyveket, gyakran mesélnek is belőlük. Utánozzák az olvasást, érdeklődnek a betűk megfejtése iránt. Az ismert könyvek között eligazodnak, vigyáznak azokra

Módszertani alapelvek

Az óvónő:

- ügyeljen arra, hogy a gyerekek nyugodtan, zavartalanul hallgathassák a mesét
- tegye lehetővé, hogy a gyermekek napi tevékenységeik során bármikor mondhassanak verset, mondókát, mindennap hallgathassanak mesét
- törekedjen arra, hogy a beszédhibás gyermekek is szívesen mondják a mondókákat, verseket, növelje önbizalmukat
- tegyen eleget a gyerekek által igényelt ismétléseknek
- teremtsen meg a lehetőséget a gyermekek önkifejezéséhez (saját vers, mesealkotás)
- teremtsen alkalmat és megfelelő körülményeket a bábozáshoz, dramatizáláshoz
- tegye lehetővé, hogy a gyerekek meseélményeiket játékkal és rajzzal is kifejezhessék
- biztosítsa a gyerekek által használt mesekönyvek elérhetőségét számukra
- kezdeményezze, hogy otthon is rendszeresen meséljenek a szülők a gyermeknek.

Kapcsolatok más nevelési területekkel

Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés, és nevelés, elképzelhetetlen a vers a mese felhasználása nélkül, mert közegén át emberi kapcsolatokra tanít, erkölcsi tartalmakat közvetít, szorongást oldhat. **Az énekkel, a zenével, énekes játékkal a mozgásos játékokkal,** mert a verseket, mondókákat ritmikus mozgásokkal kísérik a gyerekek. **A rajzolással, mintázással, kézimunkával,** mert a meseélményeket kifejezhetik az ábrázolás különböző fajtáival.

Jól beszélő, író és sokat olvasó ember csak abból lehet, akit kiskorában hozzászoktatnak ahhoz, hogy szavak nyomán belső képeket készítsen.

V.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Zenei nevelésünk a gyermekeket élményhez juttatja, felkelti zenei érdeklődésüket, formálja zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat. Segít megszerettetni az éneklést, az énekes játékokat; szép, tiszta éneklésre szoktat. Fejleszti a gyerekek zenei hallását, egyenletes lüktetést, ritmusérzékét, zenei emlékezetét, játékos zenei alkotókedvét és elősegíti mozgáskultúrájuk fejlődését.

A népdalok, a művészi értékű gyermekdalok, a meghallgatott zenei szemelvények segítenek a gyermek zenei érdeklődésének felkeltésében és a zenei anyanyelv megalapozásában.

Feladatok

Az óvónő:

- teremtsen meg a zenei nevelés alapvető feltételeit (például gyermekhangszerek biztosítása)
- legyen nyitott a gyerekek ötletei és elképzelései iránt
- nyújtson mintát énekes beszélgetéssel, dallamfordulatok kitalálásával
- biztosítsa, hogy az egész napi tevékenységek során zenei élményhez jussanak a gyerekek
- fejlessze a gyerekek hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét, játékos zenei alkotókedvét
- alkalmazzon változatos módszereket
- segítse elő a községben fellelhető népi játékok, énekek továbbadását

Szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztése

Az éneklésen, mondókázáson, dalos játékon keresztül növeljük a gyermek biztonságérzetét, gazdagítjuk érzelmvilágát, segítjük gátlásai feloldását, érzelmileg kiegyensúlyozottabbá válását. Dalos játékokkal fejlesztjük a gyermek csoporthoz tartozását, a szerepekhez való alkalmazkodás képességének alakulását. A személyes játék, az egyéni bánásmód alkalmazásával bővítjük a gyermek szókincsét, gyakoroltatjuk a helyes hangképzést.

Tevékenységek

A kisebbek szívesen játszanak simogató, tapsolható, höcögtető játékokat, dúdolgatnak a saját maguk szórakoztatására.

Kicsik és nagyok egyaránt örömmel kapcsolódnak be a dalos játékokba, önállóan is kezdeményezik azokat. A dalos játékokhoz egyszerűbb tánc lépéseket és táncformákat tanulnak meg, esetleg kitalálnak hozzá maguk is valamilyen mozdulatokat. Különbséget tudnak tenni a halk – hangos, magas – mély hangok és azok előadásmódja között. Felismerik a különböző zörej hangokat, szívesen vesznek részt zenekar alakításában. Az ünnepek előkészülete során megtanulják az alkalomhoz illő dalokat, hangulatkeltő zenei darabokat hallgatni meg. A községben még ma is élő, nekik való, énekes hagyományokat és a hozzájuk tartozó tánc lépéseket megtanulják, szívesen vesznek részt a falu közös ünnepein. Együtt játszanak, énekelnek ilyenkor a felnőttekkel, az iskolásokkal.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A gyerekek:

- a mondókákat a magyar beszéd ritmusa szerint mondják
- az ismert dalokat tisztán, szép szöveg kiejtéssel tudják énekelni, dúdolni
- felismerik a magas és mély éneklés közötti különbségeket, ők is tudnak így dalt kezdeni, énekelni
- a felelgetős játékokat segítség nélkül éneklük
- ismerik a halk-hangos közötti különbségeket, tudnak hangosan, halkán énekelni,
- tapsolni, beszélni
- felismerik a dallamot dúdolásról, sajátos kezdő, illetve eltérő belső vagy záró motívumokról
- tudnak hangosan és magukban énekelni
- képesek felismerni és megkülönböztetni a környezet és a természet hangjait
- megkülönböztetik az egyenletes lüktetést a dal ritmusától, képesek visszatapsolni szöveges ritmusmotívumokat
- be tudják mutatni énekléssel, mozgással a normál tempónál gyorsabbat és lassabbat
- egyöntetűen körbejárnak szép testtartással; az egyszerű, játékos, táncos

mozgásokat szépen megformálják, térformákat alakítanak önállóan is

- ütőhangszereket használnak, kitalálnak dallamokat, szövegeket, játékokat;
- a zenehallgatás során bemutatott darabokat figyelmesen hallgatják.

Módszertani alapelvek

Az óvónő:

- törekedjen arra, hogy a gyerekek tisztán énekeljenek, mozgásuk rendezett, esztétikus legyen
- ismertesse meg őket sokféle, vidám énekes játékkal, juttassa közös élményekhez őket
- ügyeljen arra, hogy a gyermekek éneklése, játéka természetes és könnyed legyen, segítse kezdeményezéseiket.
- Segítse, hogy az éneklés, zenélés, tánc a gyermek mindennapi tevékenységének részévé váljon, a felnőtt minta spontán utánzásával.

Kapcsolatok más nevelési területekkel

A zenei nevelés kapcsolatban van a közösségi neveléssel, mert az együtt énekelt, játszott dalos játékok együttműködést, csoport összetartozást eredményeznek. **A mozgással** azért, mert a zene ritmusa, lüktetése, tempója segít a harmonikus mozgás kialakításában, a mozgáskultúra fejlődésében. **Az anyanyelvi, értelmi fejlesztéssel, neveléssel** mert a népi mondókák mondogatása, a helyes, kifejező beszéd dallamának elsajátítása és zenei nevelésünk során valósul meg és bővül a gyermek szókinccse is.

V.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A gyermeki ábrázolás magába foglalja a rajzolást, festést, mintázást, építést, képalakítást, a kézimunka különböző fajtáit, a műalkotásokkal, népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedést. Ezek a tevékenységek segítik a gyermeket, az életkorának megfelelő, képi – plasztikai kifejezőképesség birtokába juttatni, kialakítja az elemi képolvasási, komponáló, térbeli tájékozódó és rendező képességet. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

Feladatok

- **Az óvónő:**
- biztosítsa a feltételeket a gyerekek képi – plasztikai kifejező nyelvének, ábrázoló és konstruáló képességének fejlődéséhez, fejlessze képi gondolkodásukat
- vegye figyelembe a gyerekek ábrázolási képesség különbségeit
- keltse fel a gyermekek ábrázolás iránti érdeklődését, vágyát
- segítse elő, hogy a szülők otthon is teremtsenek lehetőséget gyermekeik ábrázolásához
- törekedjen az esztétikus környezet felismertetésére, alakítására, óvására az erre való igény kialakítására
- tegye lehetővé természetes, jó minőségű anyagok használatát
- ismertesse meg a gyermekeket a különböző eszközök, anyagok, technikák alapelemeivel, eljárásaival.
- biztosítson teret ábrázoló tevékenységre az egész nap folyamán.
- segítse elő a kreatív, vizuális alkotókedv kibontakoztatását, tehetséggondozást.
- keresse a gyermeki alkotások bemutatásának lehetőségét képzőművészeti pályázatokon, közösségi rendezvényeken.
- törekedjen a tehetségek bátorítására

Szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztése

Figyelembe vesszük a gyermekek közötti képességbeli különbségeket. A személyiség fejlődés folyamatát irányító feladatokat megtervezzük, megvalósításukat rugalmasan kezeljük, alkalmazkodunk a spontán gyermeki igényekhez. Elősegítjük, hogy a szülők otthon is adjanak lehetőséget gyermekeik számára a rajzolásra, mintázásra, kézimunkázásra. Bevonjuk a szülőket az anyagok, elsősorban a természetes anyagok gyűjtésébe, az óvodában használatos eszközök készítésébe. Biztosítjuk a gyermek fejlődését serkentő belső motiváltságot. Fontosnak tartjuk, hogy a tolerancia és empátia érvényesüljön. A gyermek és a szülő ízlésformálásába megpróbáljuk az óvoda értékrendszerét közvetíteni, elfogadtatni.

Tevékenységek

A gyerekek megismerkednek az ábrázolás anyagaival, technikáival és elsajátítják az eszközökkel való bánásmódot. A gyerekek képzeik, emlékezetük alapján ábrázolnak, alakítják saját formanyelvüket. Szívesen vesznek részt, eleinte csak szemlélőként, később tevékenyen, a környezet alakításában. Örömmel fedezik fel, nevezik meg a véletlenül valamire hasonlító formákat, színfoltokat, vonalakat és mesélnek róluk. Az egyéni, illetve közös játékokhoz, dramatizáláshoz, bábozáshoz, építéshez szükséges eszközök, kellékek, ajándéktárgyak készítése, díszítése önként, szívesen végzett tevékenységük. Szívesen gyűjtik a természet kincseit az óvoda környékén, otthon, séták, kirándulások alkalmával. A gyűjtött termésekkel, falevelekkel szívesen játszanak, illetve alakítják kedvük szerint. Az udvaron ágakkal, levelekkel, kavicsokkal díszítő munkát végeznek. A nagyobbak művészeti alkotásokkal is megismerkednek.

A népi kismesterségeket szívesen próbálgatják: agyagoznak, gyöngyöt fűznek, mézeskalácsot készítenek, díszítő munkát végeznek.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A gyermekek:

- képesek az építmények egyensúlyának megteremtésére, bátran, ötletesen építenek és alakítják a teret, szívesen részt vesznek a környezet szépítésében
- képalkotásukban jelzik az elemi térviszonyokat
- elképzeléseik, megfigyeléseik alapján mintáznak, díszítenek, rajzolnak, festenek
- élményeik, elképzeléseik, képzeik kifejezésére változatos képi eszközöket használnak fel
- formaábrázolásuk változatos, hangsúlyozzák a megkülönböztető jegyeket
- emberábrázolásaikban megjelennek a részformák, próbálkoznak egyszerűbb mozgások jelzésével
- önállóan és csoportmunkában készítenek kellékeket, maketteket, egyszerűbb játékokat
- egyre önállóbban alkalmazzák a megismert technikákat.

Módszertani alapelvek

Az óvónő:

- tegye lehetővé, hogy a gyerekek alkotó tevékenységeik során kialakíthassák
- saját kifejezési módjukat
- segítse a közösen átélt események, élmények során a szemlélődést, rácsodálkozást, felfedezést
- kínáljon érdekes, változatos, a gyermekek számára könnyen elsajátítható, használható technikákat, eszközöket, anyagokat
- segítse a gyermekek önálló környezetépítési teendőit
- ösztönözze a gyermekeket arra, hogy vegyenek részt az ünnepi előkészületekben, a hangulatos, kellemes környezet kialakításában.

Kapcsolatok más nevelési területekkel

A rajzolás, mintázás, kézimunka kapcsolatban van a természeti társadalmi környezet megismerésével, mert segítségével figyelik meg a színeket, formákat, stb., valamint megtanulják meglátni a szépet, így megalkotni is képesek lesznek majd.

A környezet mennyiségi és formai viszonyainak megismertetésével, mert általa a gyerekeket a térbeli viszonylatokkal, síkformákkal stb. ismerkednek.

Az **anyanyelvi, értelmi fejlesztéssel, neveléssel**, mert a mesék, versek képi megjelenítésével fejleszthető a gyerek gondolkodása, nyelvi kifejezőkészsége. A **játékkal**, mert játékeszközöket készítenek, konstruálnak, alakítják környezetüket felhasználva az ábrázolás adta lehetőségeket (eszközök, anyagok, technikák).

V.5. A külső világ tevékeny megismerése

Az óvodai nevelés egész folyamatában érvényesül a környezettel való ismerkedés. A gyermek az őt körülvevő szűkebb és a tágabb természeti, társadalmi környezetéről, a környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól ismereteket szerez, ami segíti eligazodásukat, tájékozódásukat. Hozzájárul a szülőföldhöz való kötődés kialakítását célzó elvek megvalósításához.

A gyermeki személyiség sokoldalú fejlesztését, a külső világ tevékeny megismerésére nevelés komplex jellege segíti. A gyermek elsajátítja a tér és az idő tagolását, az ok és a következmény összetartozását, az élethelyzetek megoldását, a tájékozódást az emberi viszonyokban és a természet megnyilvánulásaiban.

Célunk: A valóság felidézése során pozitív érzelmi viszonyuk alakuljon a természethez, a szülőföldhöz, az ott élő emberekhez, a hazai tájhoz, helyi- és néphagyományokhoz, szokásokhoz. Ismerjék meg a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, tanulják ezek szeretetét, védelmét.

A gyermeki tapasztalatszerzés területei:

- a társadalmi és természeti környezet megismerése
- a környezet mennyiségi és formai viszonyainak megismerése
- a környezet alakítása, védelme.

V. 5. 1. Társadalmi és természeti környezet megismerése

Feladatok

Az óvónő:

- biztosítsa a spontán és szervezett tapasztalat és ismeretszerzés lehetőségét a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására
- Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotási, döntési képességének fejlődését
- Biztosítsa, hogy a környezet megismeréséhez szükséges tapasztalatok, ismeretek érdekesek, kíváncsiságot felkeltők legyenek
- vegye figyelembe a gyerekek otthonról hozott tapasztalatait
- tegye lehetővé, hogy a gyermekek természetes környezetben szerezzék ismereteiket
- segítse elő, hogy a gyerekek maguk fedezhessék fel környezetük tárgyait, jelenségeit
- biztosítsa folyamatosan a természet változásainak megfigyelését
- építsen a gyermek természetes kíváncsiságára, érdeklődésére
- segítse elő, hogy a családi nevelésben is folytatódhasson a gyermeki tapasztalatszerzés és ismeretszerzés
- teremtsen lehetőséget a háziállatokkal való közvetlen ismerkedésre.

Szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztése

Elsődlegesnek tartjuk, hogy a gyermekek élményszerűen tapasztaljanak kirándulások, séták, kísérletek, mérések, összehasonlítások, cselekvő játékok során. A tapasztalatszerzés lehetőségeit főként természetes környezetben valósítjuk meg – erdők, kertes házak, udvar, patak, rét, mező – erre óvodánk adottságai és környezete lehetőséget adnak. A szokások kialakításába, a környezet megóvásába a szülőket is fokozatosan bevonjuk. A természeti, társadalmi témák sokoldalú megközelítésénél figyelembe vesszük a gyermek képességét, eltérő fejlődési ütemét. Nagy gondot fordítunk a gyermekek már meglévő tapasztalatainak felhasználására, azok rendszerezésére, ezeken keresztül eljuttatva őket a bonyolultabb összefüggések, következtetések felismeréséhez.

Lehetőséget biztosítunk, hogy a gyermek korának és fejlettségének megfelelő matematikai ismereteket szerezzon, fejlődjön problémamegoldó gondolkodásuk, mely révén a mindennapokban is könnyebben eligazodnak.

A tapasztalat- és ismeretszerzés folyamatában a gyermek megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára, önkéntes figyelmére építünk.

Tevékenységek

A gyerekek mindennapi tevékenységeik során ismerkednek a környezetükkel. Spontán vagy szervezett formában, de mindig tevékenységeken keresztül történnek a megismerési folyamatok. Életkoruknak megfelelő ismeretekkel rendelkeznek a családjukról, legfontosabb szükségleteikről, kötelességükről és munkájukról. Tapasztalatokat szereznek a környezetükben fellelhető foglalkozásokról (orvos, eladó stb.) Séták, kirándulások alkalmával megismerkednek a gyalogos közlekedés szabályaival. Megfigyelik a közlekedési eszközöket (amire nincs közvetlen lehetőség azt könyvekből, filmről ismerhetik meg). Rácsodálkozás és a felfedezés öröme kíséri a gyermek megfigyeléseit. A sok kellemes élmény hatására kötődnek a természethez. Szeretik gyűjtögetni a természet kincseit. Megfigyelik a legfontosabb ismertetőjegyeket, hasonlóságokat, különbségeket, összefüggéseket.

Észrevételeiket szóban is kifejezik. Az évszakokhoz kapcsolódó megfigyeléseket egyénileg és csoportosan végzik. Megismerik a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, néphagyományok, szokások, a családi, a tárgyi kultúra értékeit, megtanulják ezek szeretetét, védelmét. Felismerik az időjárás és az

öltözködés összefüggéseit.

Segítenek a növények ápolásában, gondozásában kint és bent. Ismerik a ház körül élő állatokat, tudják a hasznukat. Az erdei, illetve vadon élő állatokat könyvek nézegetése és filmek segítségével ismerhetik meg. Télen közösen etetik az óvoda udvarán a madarakat.

V. 5. 2. Matematikai tartalmú tapasztalatok nyújtása

A környezet mennyiségi és formai viszonyainak megismerése lehetőséget ad a környező valóság formáival, mennyiségi viszonyaival kapcsolatos tapasztalatszerzésre. A gyermek megismerő, problémamegoldó tevékenységek során olyan élményekhez jut, amelyek segítik számára az érdekességek felismerését, az összefüggések meglátását, az igazság megtalálását.

Feladatok

Az óvónő:

- biztosítsa természetes környezetben a gyermekek tevékeny tapasztalatszerzését, az érzékelést, észlelést, megfigyelést, a probléma meglátását és megoldását
- vegye figyelembe a gyerekek ötleteit, igényeit, aktuális élményeit
- ügyeljen arra, hogy a matematikai képességek fejlesztését játékosan, játékba építetten valósítsa meg
- fejlessze egyéni megismerő erőiket, problémalátó és megoldó képességüket
- nyújtson változatos lehetőségeket a geometriai formák megismerésére
- törekedjen a számfogalom előkészítésére
- segítse az irányok és az oldaliság elsajátításának folyamatát.

Tevékenységek

A gyerekek tárgyakat, személyeket, halmazokat hasonlítanak össze, választanak szét tulajdonságaik szerint, esetleg saját szempontok szerint. Sorba rendeznek megnevezett tulajdonságok és felismert szabályosság szerint. A számfogalom megalapozására méréseket, összemérési feladatokat végeznek mennyiségekkel, halmazokkal, egyéb egységekkel. Szívesen számlálgatják kincseiket, méregetnek hosszúságot, magasságot, szélességet, űrtartalmat stb. Építései, konstruáló játékok

során tapasztalatokat szereznek a geometria köréből, képesek felismerni a geometriai formákat. Kis számokat (1, 2, 3, 4, 5) tárgyak, eszközök mennyiségét összkép alapján felismerik. Utánozzák egymás tükörképének mozdulatait. Szívesen mozognak a tükör előtt, megfigyelik tükörképük mozgását. Gyakorolják az irányok felismerését mozgásokkal is (alá, fölé, elé, mögé, közé, jobbra – balra, alatt, fölött, előtt, mögött, mellett, között) értik és használják azokat.

V. 5. 3. A környezet alakítása, védelme

A környezet megismerésére nevelésünk során az érzelmi beállítódás alakítása, a természettel és a környezettel való ismerkedés és a természeti környezet alakítása, megóvása a célunk.

A környezet- és természetvédelem alapja a környezet megismerése, szeretete rendben tartása, kímélése. Környezetét szerető, vigyázó, gondozó felnőtt csak abból a gyermekből lehet, aki megfelelő érzelmi viszonyt tart fenn környezetével.

Feladatok

Az óvónő:

- tegye lehetővé, hogy a gyerekek részt vehessenek a környezetük alakításában, rendezésében, szebbé tételében
- segítse a tisztaság, a rend iránti igény kialakítását
- vegye figyelembe önálló törekvéseiket és értékelje a közösen végzett munkáikat
- törekedjen a természetet ismerő, szerető, megbecsülő gyermekek nevelésére
- biztosítson olyan tevékenységeket a természeti környezetben, melyek felkeltik a gyerekek érdeklődését a természet védelme iránt
- mutasson példát a szelektív hulladékgyűjtés, az újrahasznosítás lehetőségeiről (komposztálás, barkácsolás pl. papír hulladékból)
- hívja fel a gyerekek figyelmét a séták, kirándulások alkalmával a helyes viselkedésre
- nyújtson lehetőséget arra, hogy személyes tapasztalatot szerezhessenek az állatok gondozásáról.

Tevékenységek

A gyerekek sokat segítenek a csoportszoba rendjének, tisztaságának megőrzésében, helyreállításában. Ha szükséges egyes tevékenységek után letörlik az asztalt, összesöprik pl.: a széthullott magokat, rendet tesznek játékos polcukon. Egyre többet és önállóbban segítenek a környezetszépítés hétköznapi tennivalóiban. Képesek változtatásokat létrehozni tevékenységüknek megfelelően. Szívesen segítenek a díszítő, felújító, vagy ünnepi alkalomból adódó csoportszobai, illetve udvarrendezésben. Otthon is segítenek a házimunkában, otthonuk szépítésében. Részt vesznek az udvar tavaszi – őszi nagytakarításában, a játéktároló rendjének megőrzésében.

A gyerekek kirándulásaink, sétáink alkalmával tapasztalatokat szerezhetnek a vizek minőségéről. A víz világnapján látogatást teszünk a faluvégén található patakhoz, megfigyeljük annak állapotát. Segítenek „kihorgászni” a beledobált hulladékot.

Megtapasztalják a levegő tisztaságát pl.: télen jeget olvasztanak, a szennyeződés az edény falán látható. Tudják, hogy a bokrok, fák egyéb növények a levegőt tisztítják, vigyáznak rájuk.

Tavasszal és nyáron öntözni, ültetni, gyomlálni segítenek, ősszel a lehullott falevelek összegyűjtésében vesznek részt. Anyák napján a közösen ültetett és gondozott virággal köszöntik a gyerekek édesanyjukat.

Az állatokat élőlényként tisztelik, nem bántják. Télen rendszeresen etetik a madarakat, otthonról hozzák az eleséget. Megfigyelik a csipegető madarakat. Erdei séta alkalmával megfigyelik az erdei állatok etetését. Otthon is segítenek a ház körül élő állatok etetésében, gondozásában, sok tapasztalatuk van ezzel kapcsolatban.

A szülők viselkedésmódja, környezethez való viszonya elsődleges mintaadó a gyermek számára. Óvodai nevelésünk segítő partnerei lehetnek a gyermekek szemléletmódjának kialakításában. Ők is ismerjék fel, hogy napjaink legfontosabb feladata a környezet és természetvédelem közös ügyünk: ” a Földet nem apáinktól örököltük, hanem unokáinktól kaptuk kölcsön!”

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A gyermekek:

- ismerik lakásuk címét, szüleik foglalkozását
- az elemi közlekedési szabályokat betartják, ismerik a közlekedés eszközeit
- tudják a környezetükben lévő intézmények rendeltetését

- felismerik és megnevezik a színeket és azok árnyalatait
- ismerik az emberi test felépítését, a testrészeket
- ismerik a napszakokat, évszakokat, illetve azok jellemzőit
- vigyáznak környezetük rendjére, alakítják és óvják azt
- eligazodnak a növények és az állatok világában
- képesek a matematikai jellegű problémák, helyzetek felismerésére, megoldására
- tudnak mennyiségeket összehasonlítani, sorba rendezni, szétválogatni, párosítani, az elemek különféle tulajdonságai alapján
- legalább tízig tudnak számolni
- ismerik a térbeli és síkbeli geometriai alakzatok tulajdonságait
- a jobbra – balra irányokat és a helyeket kifejező névutókat.
- óvodáskor végére valamennyi kisgyerek tudja, hol helyezkednek el lakóhelyének fontosabb intézményei.

Módszertani alapelvek

Az óvónő:

- törekedjen arra, hogy a természeti környezetet a szabadban figyelhessék meg a gyerekek
- biztosítsa a változatos, örömteli, érdekes tapasztalatszerzési lehetőségeket
- biztosítsa a természeti és társadalmi környezet egymással összekapcsolt megismerését
- tegye lehetővé, hogy a gyerekek mindennapi tevékenységeik során ismerkedjenek környezetükkel, és gyakoroltassa a matematikai tevékenységeket.

A természetközeli szemléletmód, a szabad önkifejezésre kínált sokféle lehetőség szinte teljesen összhangban van elképzeléseinkkel. Résztvevő, cselekvő, törekszik arra, hogy a gyerekeket, felnőtteket rögvest vonja az események sűrűjévé, hogy tegyék, csinálják a dolgokat, és a tevékenységben, alkalmazáson keresztül a gyakorlatból megtapasztalva szerezzen ismereteket.

Pedagógia munkánk legfőbb jellemzői a gyermekközpontúság, és a saját pedagógia egyéniségünk. Építünk a gyermekek önállóságára, a felnőtt-gyermek partnerkapcsolatára. A gyermekek egész napját a rugalmasság, és a

kényszernélküliség jellemzi. Előtérbe kerül a gyermek egyéni képességeinek kibontakozása, több lehetőség adódik a szabad önkifejezésre.

A gyermek közvetlen környezetével kerül kapcsolatba az óvodába lépéskor, benyomásokat szerez csoportjáról.

Már kiscsoportban felkeltjük a gyermek figyelmét a környezeti jelenségekre. Az alkalmasszerű megfigyelések, beszélgetések eredményre vezetnek. Udvarunk adottságaiból fakad, hogy a gyermekek már a beszoktatás idejétől kezdve hallanak a növényekről, rovarokról és azokkal való együttélés magatartásformáiról.

A közös együttlétek alkalmával a pozitív viselkedésminták hatására fokozódik önállóságuk, intellektuális (megfigyelő, emlékező) képességük.

A csoportszobákba becsempésszük a természet egy-egy kicsiny darabját. A növényekkel gazdagon díszített termekben megtalálható a „zöld sarok”. Ami fontos szerepet tölthet be az egyszerű, gyermekek által is elvégezhető kísérletekben. Itt kaphatnak helyet egy túra „emlékei” (kagylók, kavicsok, ágak, termések...).

Fontosnak tartjuk a gyűjtőmunkánál, hogy tudatosítsuk a gyermekekben: csak azt gyűjthetjük össze, amit a természet „magától” elenged.

A természeti környezet megismerésére alapvető lehetőség az évszakok megfigyelésén keresztül kínálkozik. Nagyon fontos, hogy a gyerekek megismerkedjenek a lakóhelyük, óvodájuk környékén élő fákkal, bokrokkal, az ott előforduló védett növényekkel. Végezzenek összehasonlításokat különböző fafajtákkal (pl. juhar, kőris, nyár, fűz, szil)! Vegyék kézbe leveleit, nézzék meg színét, hasonlítsák össze! Tudatosuljon bennük, hogy a fák tisztítják a levegőt! Ismertessük meg a tájvédelmi körzet változatos növényársulásait (pl. törpe sás, sárgavetővirág, fehérló selyemüröm), a védett növényeket (pl. agár- és bíboros kosbor, fekete és leánykőöröcsin), az őshonos liláskék virágú levendulát, virágját kis zacskókba kötve készíthetünk illatszákókat. Kísérjék figyelemmel, hogy az időjárás hogyan hat a növényekre!

A növény- és állatvilág megismerése fontos része a környezet megismerésének.

Veteményezzünk magokat, ültessünk növényeket a kertbe, virágládába, hajtassanak ágakat!

Gondozzák folyamatosan a fejlődő növényeket, ismerjék meg részeit. Gyűjtsenek gyógynövényeket, beszéljenek hasznosságukról, terméseiből készítsünk teát (pl. bodzavirág, csipkerózsa, hársfa, körömvirág).

Ismerjék meg, hogy az állatok hasznosak és károsak, de létükre szükség van a fajok fennmaradása érdekében. Az emberek közelében lévő háziállatokat is figyeljék meg. A test közelség az állatokkal olyan élmény a gyerekek számára, hogy hosszú ideig utánózzák járásukat, mesélnek róluk. A közvetlen környezet élőlényei a gyerekek jó ismerőseivé, „barátaivá” válnak. Az ismert állatokat rendszerezék, hasonlítsák össze környezetét, életmódját!

Beszélgünk a madarak természetvédelmi hasznosságáról!

Figyeljük meg sétáink során a gyakorinak számító madárféléket (pl. vörös vércse, széncinege, kakukk, énekes rigó)! Ismertessük meg a vízpart, a víz növény-, és állatvilágát (pl. nád, sás, tőkés réce, vízi rigó, jégmadár)!

Kísérjék figyelemmel az időjárás változásait (szél, vihar, eső, derült ég)!

Az erdőben járva ismerkedjenek meg a gyerekek a szabadban való mozgás, beszéd, játék, étkezés helyhez illő, kulturált formáival:

Nem zavarjuk az állatokat természetes környezetükben zaklatással, hangoskodással!
Nem pusztítjuk a növényeket és a rovarvilágot! Nem gyűjthetünk feleslegesen, csak azt, ami lehullott! Védett növényeket nem szabad leszednünk, s gyűjtögetnünk! Nem tördeljük a bokrok, fák ágait, gallyait! Fontos, hogy óvodásokkal gombát nem szedünk! A talált madárfészekhez, madártojásokhoz nem szabad nyúlni! Nem szemetelünk kirándulások, séták során sem! Ahol letelepszünk, étkezünk, ott a hulladékot egy szemetes zsákba gyűjtjük, agy helyezzük el a legközelebbi szeméthyűjtőbe. Minden „táborhelyet” tisztán hagyunk ott!

Legyen mindennapos téma a környezet tisztaságának fontossága! Figyeltessük meg az utcai szeméthalmokat, hívjuk fel a figyelmüket a már Tihanyban működő szelektív hulladékgyűjtésre is! A közlekedő eszközöket figyelve, kísérjék figyelemmel a környezet szennyezését, (füstölő autó...) annak veszélyét.

Beszélgünk a tüzelési módokról! Ki mivel fűt otthon? Így rávezethetjük őket arra, hogy melyik fűtési mód nem vagy kevésbé szennyezi környezetünket.

Szerezzenek tapasztalatokat az óvoda környezetében fellelhető, megfigyelhető felnőtt foglalkozásokról! Legyen tapasztaltuk az orvos, védőnő feladatairól! Tudják megnevezni az emberi testrészeket, ismerjék érzékszerveiket, azok funkciót, tisztántartásukat!

Kapcsolatok más nevelési területekkel

A külső világ tevékeny megismerésére nevelés kapcsolatban van **az anyanyelvi,**

értelmi fejlesztéssel, neveléssel, mert a valóság megismerésekor számtalan lehetőség nyílik a beszéd fejlesztésére, a helyes viselkedés és a társas kapcsolatok alakítására készítet. A **zenei fejlesztéssel,** mert szülőföldünk népi hagyományainak, énekes játékainak megismerése szerves része a társadalmi környezetről nyújtott ismereteknek. A **közösségi neveléssel,** mert tevékenységeik útján kialakul a társak munkájának megbecsülése és az együttműködés képessége.

V.6. Mozgás

Az óvodáskorú gyermekek lételeme a mozgás, a gyerek állandóan aktív állapotban van, nagy a mozgásigénye, szeret mozogni. Az óvodás gyermek pszichomotoros készségeinek és képességeinek kialakításához, formálásához és fejlesztéséhez szükséges eszközök:

- a rendszeres, egészségfejlesztő testmozgás
- mozgásos játékok, feladatok

A következetes, rendszeres mozgás „csodaszer”, amely segít a gátlásokat feloldani; a gyerekek érzelmi, akaratí, értelmi és fizikai képességeit fejleszteni.

A szabad játékba ágyazott mozgástevékenységek, és az óvodai élet egyéb tevékenységébe komplexen beépített testmozgások, valamint az irányított mozgástevékenységek együttesen hatnak.

Segít a gyermek személyiségének pl.: pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás kialakításában.

A mozgásos játékok kedvezően hatnak a kondicionális képességek, az erő és az állóképesség fejlődésére, melyek elősegítik a gyermek teherbíró képességének, egészségének fejlődését.

A tehetséges gyermekeknek lehetőséget keresünk a sportversenyeken való részvételre.

Feladatok

Az óvónő:

- biztosítsa minden nap a szabad játékba ágyazott mozgástevékenységeket, az egészségfejlesztő testmozgást

- biztosítsa az egészséges környezetet
- teremtsen meg a biológiai fejlődés, a szervezet teherbíró, ellenálló, álló és alkalmazkodóképességének fejlesztési lehetőségeit
- vegye figyelembe az egyéni szükségleteket és képességeket
- biztosítsa a nehézségi fokozatok differenciálását a megfelelő terhelés érdekében
- segítse a testséma, a térérzékelés fejlődését
- biztosítsa a nagy és finommotoros mozgások és a fizikális erőnlét fejlesztését
- biztosítsa a szabad levegőn, vagy teremben végezhető sok mozgást
- törekedjen a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására.

Szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztése

Figyelembe vesszük, hogy a gyermekek egyéni képességei különbözőek, fejlettségi szintjük nem azonos. Alkalmazkodunk a gyermekhez, és hagyjuk, hogy a gyakorlatokat saját képességeik szintjén hajtsák végre. A hibák javításában tapintatosan járunk el. A bátortalanabb, ügyetlenebb gyermeket segítjük, vigyázunk arra, hogy társaik előtt ne kerüljenek kedvezőtlen helyzetbe. A családdal együttműködve arra törekszünk, hogy otthon is legyen lehetősége a gyermeknek minél több mozgásra, szabadban való tartózkodásra. Megalapozzuk a gyermekben az igényt, hogy rendszeresen mozogni jó és fontos. A rendszeresen végzett mozgás a gyermek szokásává válik, ami hatással van a lelki, szociális egészségére is.

Tevékenységek

A gyerekeknek mindennap lehetőségük van a tornára, mozgásos játékokra, valamint a szabad mozgás kielégítésére. Mindennap 30-35 perc mozgást biztosítunk, melyet lehetőség szerint a szabadban, önként végeznek a gyerekek. Egyik fele játékos mozgás, másik fele játék. Játékos gyakorlatokat tervezünk, melyek egymásra épülnek. A kisebb gyerekek, szerepek utánzásával végzik a tornát, mozgástapasztalatuk nagy részét a támaszgyakorlatok adják (váll, kar, törzs izomzatát fejlesztő, testtartást javító gyakorlatok). Szeretnek szabadon futkározni, de gyakorolják az oldaliságot, az egyensúlyt és a koordinációt fejlesztő gyakorlatokat is. Megismerik a teret a különböző mozgások segítségével. A nagyobbak képesek a testrészeken megtanult irányokat

kivetíteni a tér tárgyaira és irányaira. A nagymozgásokat egyre inkább képesek koordinálni, tudnak különböző iramban, alakzatban járni, futni, tudnak ugrani, csúszni, mászni, függeszkedni. Rendszeresen végeznek játékos lábboltozatot erősítő, illetve testtartást javító gimnasztikai gyakorlatokat. Az óvoda tágas, nagy, füvesített udvarán a gyerekek örömmel végzik a sokféle mozgást: mászókan, köteleken függeszkednek, csimpaszkodnak, hintáznak, csúszdáznak, kerékpároznak, rollereznek, hullahoppoznak, labdáznak. Télen szánkóznak, csúszkálnak a jégen. A gyermeknapon mindenki örömmel vesz részt a bicikliversenyen, kötélhúzáson, célba dobáson.

A fejlődés jellemzői óvodás kor végére

- növekszik a gyermekek teljesítőképesége, mozgásuk összerendezetté, ügyesebbé és kitartóbbá válik
- betartják a verseny játékok szabályait, megértik az egyszerűbb vezényszavakat;
- fejlődik tér és időbeni tájékozódó képességük
- erőteljesen fejlődnek kondicionálási képességeik: erő, ügyesség, állóképesség
- megértik a vezényszavakat, képesek ütemre járni
- tudnak állórajtól indulva futni, talicskázni, egyensúlyozva járni, akadályt átugrani, kislabdát hajítani, labdát vezetni.

Módszertani alapelvek

Az óvónő:

- törekedjen arra, hogy változatos, érdekes mozgáslehetőségeket kínáljon a gyermekeknek az óvodai nevelés minden napján
- biztosítsa a gyermekek nagy mozgásigényének kielégítését, lehetőleg a szabad levegőn, kihasználva környezetünk lehetőségeit is (például hegyet mászunk)
- tartsa szem előtt a mozgás óriási szerepét az egészség megőrzésében, megóvásában
- a tornával, játékos mozgásokkal segítse a gyermekek térben való tájékozódását, helyzetfelismerését, alkalmazkodóképességét, akaratitényezőinek alakulását.

Kapcsolatok más nevelési területekkel

A mozgás kapcsolatban van a külső világ tevékeny megismerésével, mert segíti a térben és időben való tájékozódást, helyzetfelismerést, alkalmazkodó képesség kialakulását. **A zenei neveléssel**, mert a dalos játékok, mondókák, énekek ritmusa segíti az összerendezett mozgások kialakulását. **A közösségi neveléssel**, mert a sokféle csoportos, együttes mozgásos játék segíti a közösségi magatartás alakulását.

V.7. Munka jellegű tevékenységek

A személyiségfejlesztés fontos eszköze, a játékkal és cselekvő tapasztalással a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok (pl. kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság) alakításának fontos lehetősége. Ezen készségek, tulajdonságok kialakítása pozitívan befolyásolja a gyermek közösségi kapcsolatait. Munkajellegű tevékenysége a játékból bontakozik ki, elsősorban önmagukért és a közösségért végzik. A gyermekek a munka jellegű tevékenységeket általában örömmel, aktívan gyakorolják, ezért szívesen azonosulnak a munka céljával, természetesnek tartják szükségességét, élvezik az elért eredményeket, a munka azonban az óvodáskor végéig játékos jellegű marad. Mivel célra irányuló tevékenység, többnyire külső irányítással folyik, a gyermekektől belső fegyelmet, kötelezettség vállalást és annak teljesítését igényli. A saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

Mindkét csoportnál nagy jelentőségű az önkiszolgálás, a testápolás, öltözködés, étkezés, környezetrendezés tevékenységeinek biztosítása.

Feladataink

- A különböző munkajellegű tevékenységek tervezése, feltételeinek biztosítása
- A munkavégzés során a gyermekekkel való együttműködés és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermekek saját magukhoz mért értékelése
- Környezetünk megóvásáért végzett tevékenykedtetés
- A munka szeretetére és egymás munkájának megbecsülésére nevelés.

Tevékenységeink

A 3-4 évesek bennünket figyelve, segítségünkkel vesznek részt a munka jellegű tevékenységekben. A kerti munkában megfigyelhetik a virágok fejlődését, növények

locsolását. Segíthetnek a falevelek összegyűjtésében, a növények locsolásában, az érett gyümölcsök összeszedésében, stb.

A legkisebbek is bevonhatók az alkalmoszerű munkába, ami lehet esetleges, de lehet szabályosan ismétlődő. A szabályosan ismétlődő mindennapi munka, a rend fenntartásáért végzett tevékenységek: játék elrakása, segítségadás a terem díszítésében.

A 4-5 évesek közösségi kapcsolatait jól fejleszti a naposi munka, amit akkor célszerű bevezetni, ha készség szinten ismerik a munka menetét.

Kezdetben segítségünkkel, később teljesen önállóan, öntevékenyen végeznek munkajellegű tevékenységeket. Ennek érdekében a dajkákkal megbeszéljük a naposi munka összehangolt cselekvésláncát. Alkalmoszerű ismétlődő munka a játékok helyrerakása, csoportterem átrendezése, a folyosó és mosdó rendjének megőrzése. Ezeket együtt végezzük.

Egyéni megbízatásokat adunk, (például információ közvetítése, kicsik segítése az öltözködésben, ajándékkészítés a kicsiknek, jeles napok előkészítése).

Közreműködnek a gyerekek a szoba- és kerti növények ültetésében, ápolásában, az óvodaudvar tisztántartásában (fű gondozása, avar gyűjtése, öntözés), akvárium, terrárium „lakóinak” gondozásában.

Az 5-6-7-(8) éves óvodások önállóan végzik a naposi munkát. Eldöntik a munka megosztását. Ízlésesen és esztétikusan tálalnak fel ételeket (egymás kínálása). Étkezés után, szokásrendszernek megfelelően, mindent a helyére tesznek. Az alkalmoszerű munkánál soha nem alkalmazhatunk kényszerítő eljárásokat. Az alternatívák felkínálásával, gyakori dicsérettel, az elismerés hatásával érjük el, hogy a gyermekek szívesen vegyenek részt a munkában. Önállóan is végezhetnek a gyermekek környezet óvó, szépítő munkát.

Munka jellegű tevékenységek fajtái

Önkiszolgáló munka:

Az önkiszolgáló munka a gyermekek természetes, mindennapi szükségleteinek önálló kielégítését, valamint környezetünk rendjének megőrzését és helyreállítását jelenti. Az önálló testápolás, étkezés, öltözködés munkát jelent a gyermek számára, az

önkiszolgálás során képességek, kialakult szokások adják az alapját a naposi munkának.

Önkiszolgáló munkák:

- öltözködés, vetkőzés
- testápolás
- étkezés.

Naposi munka:

A naposi munka, közösségi megbízatás. A naposság feladattudatot feltételez. A naponta választott naposok feladatai lehetnek: az asztal megterítése, az étkezéshez szükséges eszközök szétosztása és egyéb csoportonkénti szokások.

Kiscsoportban naposi munka még nincs, de a gyermekek fokozatosan tanulják meg az önkiszolgáláshoz szükséges lépéseket, pl. hogyan vegyék el a tányért, poharat.

Középső csoportban fokozatos bevezetése a naposi munka. Legyen a gyermek számára világos a kiválasztás módja, pl. legyen napos tábla. A „naposokat” megfelelő kellékekkel jelöljük, pl. napos kötényt. Leterítik a terítőt, szétosztják az étkezéshez szükséges eszközöket, segíthetnek pl. a kenyér kiosztásában, letörlik az asztalt, összehajtják a terítőket. A naposok segítenek a foglalkozási eszközök kiosztásában, pl. színes ceruzák asztalra helyezése, és azok elrakásában.

Nagy csoportban sok feladat azonos, de nagyobb önállósággal végzik a gyermekek. Az asztalon az eszközöket rendezzék el, ügyeljenek, mi kerül a tányér jobb és bal oldalára. Önállóan öntenek a kancsóból, kiszolgálják társaikat.

Alkalomszerű munkák:

Az alkalomszerű munkák általában előre nem meghatározhatóak. Váratlansága, előre ki nem számíthatósága miatt megszervezése az óvodapedagógustól több figyelmet, átgondolást kíván. Pontosabb magyarázatot, jobb szervezést igényel. A gyermeknek

pontosan értenie kell, mit várnak el tőle, hogy azt teljesíteni tudja. Át kell gondolnunk azt is, hogy a feladat teljesítéséhez hány gyermek kell, kit mivel lehet megbízni, stb.

Az egyéni fejlettségben mutatkozó nagy eltéréseket fokozottan kell figyelembe venni.

A térben nehezebben tájékozódó gyereket ne küldjük egyedül vagy a félénk gyerekeknek ne kelljen alig ismert felnőtthöz fordulnia.

A kisebbek kezdetben a felnőttel együtt végezzék a munkát, eleinte az önkéntesség alapján. Az óvónő feladata, hogy ösztönözze a gyereket, szívesen vállaljon megbízásokat, ezzel nem csak az önállóságát, hanem az önbizalmát is növeli. Arra törekszünk, hogy a gyerekek minél nagyobb önállóságra tegyenek szert, egyszerű feladatok adásával. Egy részük szabályosan ismétlődik más részük esetleges.

Ezek lehetnek:

- teremrendezés
- segítségnyújtás a felnőtteknek
- megbízások teljesítése
- ajándékkészítés
- segítségnyújtás a kisebbeknek, stb.

Évszakokhoz kapcsolódó munkák:

- a környezeti témakörökhöz kapcsolódva kérjük őket különböző gyűjtő munkára
- száraz gallyak felszedése, falevélseprés
- csíráztatás, rügyeztetés
- növények ültetése, gondozása, locsolása, stb.

Növény és állatgondozás:

- csoportjainkban található cserepes virág, akváriumok melyek gondozásához a gyermekek is segítséget tudnak nyújtani, pl. a halak etetése, virágültetés, locsolás.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végén

- Az önkiszolgáló tevékenységekkel kapcsolatos munkafolyamatokat önállóan szükség szerint elvégzik.

- Pontosan megértve az elvárásokat, önállóan eleget tesznek az alkalomszerű megbízatásoknak.
- A gyermekek szeretnek közösen dolgozni, örülnek, ha kötelességüket teljesítik.
- Önállóan, igényesen végzik a közösségért vállalt feladatokat, megjelenik a helyes önértékelésük, önbizalmuk.
- Környezetük rendjének megőrzésére ügyelnek, segítenek annak tisztán tartásában.
- Értik a szelektív hulladékgyűjtés fontosságát, a szemetet rendelkezésükre bocsátott gyűjtőkben helyezik el.
- A virágokat nem tépik le, meghagyják eredeti szépségükben az eredeti helyükön.
- Örömmel segítenek a kisebbeknek. Szeretnek meglepetést készíteni a kicsiknek, az óvoda dolgozóinak, az óvodával kapcsolatot tartó iskolának, felnőtteknek.
- Télen figyelnek a madáretetők folyamatos feltöltésére.

Módszertani alapelvek

- Biztosítsuk úgy a növények gondozásának lehetőségeit, hogy a gyermekek minél több műveletet tudjanak együtt elvégezni, a gyermekszerszámokat önállóan használják
- A növények gondozását a magvetéstől a termések összegyűjtéséig a felnőttekkel együtt végezzék óvodásaink
- Tartsuk meghatározónak, hogy a napos munka örömmel, a közösségért végzett tevékenység legyen

Az életkori sajátosságokat figyelembe véve csak addig végezzék a gyermekek a munkatevékenységeket, míg annak örömszínezete van.

Kapcsolatok más nevelési területekkel

A munka minden más területtel kapcsolatban van, megszerettetésén keresztül olyan készségek és tulajdonságok alakulnak ki, melyek pozitívan befolyásolják az önmegvalósítást, a gyermek közösségi kapcsolatát, kötelességteljesítését.

V.8. Tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése, attitűdök erősítése és képességek fejlesztése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás (szokások alakítása)
- a spontán játékos tapasztalatszerzés
- a cselekvéses tanulás
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés
- a gyakorlati problémamegoldás.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során személyre szabott pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

A tevékenység célja

- olyan tevékenységek megszervezése, amelyekben az óvodás gyermekek kompetenciái, képességei sokoldalúan fejlődnek, az

- attitűdjeik erősödnek, tapasztalataik bővülnek, megismerik a felfedezés örömét, érdeklődésük, kíváncsiságuk az
- ismeretlen iránt kialakul, a gyerekek kreatívan használják meglévő ismereteiket és érzékszerveiket a tanulási folyamatokban,
- nyitottak a variálásra, az újszerű megoldások keresésére

Óvodapedagógus feladatai

- A játékos megőrzésével, megfelelő motivációval, a játékos tevékenységek végzésével a céltudatos képességfejlesztést megvalósítja.
- Az egyéni- és életkori sajátosságok figyelembevételével határozzuk meg a további feladatainkat, a felzárkóztatásnál és tehetséggondozásnál.
- Lehetőséget biztosítunk az önálló cselekvésre, a gyermek képességeinek fejlesztésére építve előzetes tapasztalataira - úgy, hogy támogató környezetet biztosítunk, ahol lehetőségük a felfedezésre, a kreatív megoldások megtalálására.
- A gyermekekkel közösen a megszerzett ismereteket feldolgozzuk, rendszerezünk.
- Biztosítjuk, hogy a tanulás a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését szolgálja.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztését egyéni fejlődési ütemük figyelembe vételével tervezzük, szervezzük meg.
- A tanulást támogató környezet megteremtése során építünk a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire.
- A tanulás irányítása során személyre szabott, pozitív értékeléssel segítjük a gyermekek személyiségének kibontakozását.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Örömmel vesznek részt a felfedező tevékenységekben, érdeklődők, kíváncsiak.
- Meglévő tudásukat felhasználják az új ismeretek megszerzése érdekében.
- Törekednek a problémamegoldó gondolkodásra.
- Együttműködnek a megoldások keresésében, kooperatívak.

A SZERVEZETT TANULÁS FORMÁI

Kötelező:

- Mozgás
- Verselés, mesélés

Kötetlen:

- Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka
- Ének-zene, énekes játék, gyermektánc
- A külső világ tevékeny megismerése
- Mindennapos mozgás, mozgásos játékok

A SZERVEZETT TANULÁS MUNKAFORMÁI

Frontális	Mozgás Verselés, mesélés
Mikro csoportos	Ének-zene, énekes játék, gyermektánc Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka A külső világ tevékeny megismerése
Egyéni	Részképességek fejlesztése egyéni igények szerint

V.7.1. Hagyományok, ünnepek:

A közös tevékenység a gyermekek fejlődésének serkentője a tervezetés, készülődés, a várakozás öröme, távlatot jelenthet a gyermekek számára. Segítenek rácsodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, azok megbecsülésére. Óvodai életünk megszervezése során figyelembe kell vennünk a helyi szokásokat, hagyományokat, ünnepeket, melyek gazdag érzelmi átélésre, tevékenységekre motiválnak és fokozzák a közösséghez tartozás élményét, a szülőföldhöz való kötődés kialakulását. Az óvodások nyitottságára építve segítjük őket abban, hogy megismerjék szűkebb és tágabb környezetüket.

Ünnepek	Csoportban	Intézményi
Szüret	X	
Mikulás	X	
Karácsony	X	
Farsang		X
Március 15.		X
Húsvét		X
Anyák napja	X	
Gyermeknap/hét		X
Évzáró		X
Születésnapok	X	
Sportnapok		X

Feladatok

Az óvónő:

- o törekedjen arra, hogy a közös ünneplések előkészítésében a gyerekeknek is részük legyen
- o ismertesse meg a gyerekekkel a jeles napokhoz kapcsolódó énekeket, gyermekjátékokat, szokásokat, hagyományokat
- o tegye lehetővé, hogy a község közös ünneplésein az óvodások is részt vehessenek
- o biztosítsa a község hagyományainak, népszokásainak ápolását, értékeinek megőrzését

- az ünnepekre készítsen ajándékot a gyerekekkel együtt (nemcsak kapni, adni is jó).

Tevékenységek

A gyerekek szívesen részt vesznek az ünnepek, jeles napok előkészületeiben. Segítenek a teremdíszítésében, örömmel készítik szeretteiknek az ajándékaikat. Élvezik az együttes, közös ünnepléseket. Az ünnepek kapcsán megtanult dalokat, játékokat önállóan is kezdeményezik, játékok során többször felidéznek. Várják a csoport életében kialakult ünnepeket (pl. születésnapokat).

A helyes viselkedés megalapozása

A közösségi élet normáit kifejező szokások megalapozzák a közösségi beállítódást és elősegítik a fejlettebb közösségi magatartás kialakulását.

Feladatok

Az óvónő:

- segítse a pozitív magatartás elsajátítását, alakulását
- segítse a gyermek azonosulását a közösség erkölcsi igényeivel
- ösztönözze a gyerekeket arra, hogy keressék az óvónő, a társak, a család számára örömet jelentő tevékenységeket
- biztosítsa a kapcsolattartáshoz szükséges viselkedési módok elsajátítását
- törekedjen szeretetteljes légkör kialakítására, melyben bizalom, figyelem és segítségnyújtás veszi körül a gyermeket
- segítse a gyermeket érzelmei megjelenítésében, mutasson erre ő maga is példát.

Szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztése

Az eltérő környezetből bekerülő és hátrányos helyzetű gyermekeknél nagy hangsúlyt fektetünk a tartós, stabil szeretetteljes kapcsolat kiépítésére, az új felnőtt-gyermek, gyermek-gyermek kapcsolat szorongásának, beilleszkedési nehézségének, néha agressziójának feloldására, a gyakori csúnya szóhasználat korrigálására, illetve beszédértésük és szókincsük fejlesztésére.

Egyértelművé tesszük a gyermek számára, hogy mit és miért tartunk helyesnek, mit miért utasítunk el, mi áll távol tőlünk. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekkel szemben

támasztott követelmények, igények azonos elvek szerint valósuljanak meg.

Éreztetjük, hogy a csoport minden tagja egyéneként fontos. Szituációs játékkal, és egyéb gyermeki tevékenységgel fejlesztjük a gyermekek egymáshoz való alkalmazkodási képességét, társas és párkapcsolatokat. A hiányos, szegényes beszédkultúra miatt fontosnak tartjuk a köszönés, kérés, megköszönés megismertetését, gyakorlását.

Tevékenységek

A gyerekek szívesen együttműködnek társaikkal, szükség esetén segítséget nyújtanak a rászorulóknak. Figyelnek a felnőttek és a társaik munkáira, vigyáznak azok épségére. Észreveszik, ha társuk vigasztalásra bátorításra szorul. Ajándékot készítenek mások számára azért, hogy örömet szerezzenek vele. A társak kedvéért képesek lemondani játékeszközükről, tárgyaikról. Be tudnak mutatkozni, köszönnek az ismerősöknek. Képesek viselkedésüket, magatartásukat az adott helyzethez, szituációhoz igazítani. Tudnak örülni a közösen végzett feladat sikerének.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

A kialakult szokások a gyerekek igényévé válnak, melyeknek természetes módon tesznek eleget. A közös tevékenységekben aktívan, a megfelelő magatartási formát követve vesznek részt. Önként bekapcsolódnak a tevékenységekbe, figyelnek az óvónőre, képesek a feladatokat végrehajtani a kérdésekre érthetően válaszolni, felfogják és használják a metakommunikatív jelzéseket. Tisztelettel viselkednek a felnőttekkel szemben. Képesek a fokozatosan kialakuló együttműködésre, kapcsolatteremtésre a felnőttekkel és gyermektársaikkal szemben. Ébredzik bennük a közösségi öntudat. Érdeklődnek egymás iránt, társaik mondanivalóját figyelmesen végighallgatják, szívesen kapcsolódnak be társaik tevékenységébe. Tudják módosítani, esetleg elhalasztani kívánságaikat, törekvéseiket. Véleményt mondanak, választanak, döntenek ismert helyzetekben. Egyre több szabályhoz képesek alkalmazkodni. Bízhatnak magukban és társaikban. A konfliktusokat igyekeznek önállóan megoldani.

A csoport érdekében az óvónő, társ, vagy saját maguk által kezdeményezett feladatot végeznek. Képesek az együttműködésre, a felelősséggel végzett tevékenységre. Kialakulóban van feladattudatuk.

V.9. Differenciálás

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek csoportjai:

1. Beilleszkedési, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek
2. Kivételes képességű, tehetséges gyermekek

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek integrációját elősegíti a többi gyermekkel együtt történő nevelésük. Az óvodánkban minden egyes kisgyermek számára azt a segítséget adjuk meg, amit a gyermek egyéni sajátosságai megkívánnak.

Célunk, hogy óvodásaink bejárassák saját, belső tanulási útjaikat – differenciálás az egyéni fejlődés szolgálatában. A gyermeki személyiségfejlődés érzékenységi szakaszaihoz igazodó, a választás szabadságát biztosító egyéni fejlesztési eljárások beépítése a nevelési folyamatban.

1. Beilleszkedési, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek nevelése óvodánkban

A pszichés háttérű zavarokat a legtöbb esetben jelző tüneteknek értelmezhetjük, melyeknek egyben üzenet jellegük van. Az üzenet tartalma olykor vészjelzés is egyben, mely utalhat arra, hogy a gyermek környezetében valami diszfunkcionálisan működik, és ez okozza viselkedési másságát.

A gyermek reakcióinak megértése szempontjából ismernünk kell azt az összefüggést is, amely arról szól, hogy a pszichés állapot zavara teljesítménygyengességhez vezethet. Számos organikus eredetű probléma tüneti megnyilvánulása lehet az agresszió, mely mögött gyakran erős szorongás húzódik meg. Egyik leggyakoribb beilleszkedési és magatartászavar a hiperaktivitás.

A magatartási zavar meghatározása nehéz feladat, bár ők azok a gyermekek, akik mindig „kilógnak” a csoportból, akik állandó figyelmet igényelnek, akik az óvodapedagógus számára folyamatosan megoldandó problémahelyzetet teremtenek.

Magatartási – beilleszkedési zavarra utaló tünetek:

- figyelemösszpontosítási zavar,
- könnyen elterelődő figyelem,
- végletes érzelmi reakciók,
- rendkívül ingadozó teljesítőképesség,
- fáradékonyság feladathelyzetekben.

Feladataink:

- A gyermek környezetét megismerjük.
- A zavar észlelése esetén szakember véleményét, segítségét kérjük.
- Jelezzük a problémát a szülőnek.
- Szükség esetén a gyermeket a Nevelési Tanácsadóba irányítjuk.
- Folyamatos kapcsolatot tartunk fejlesztésben részt vevő szakemberekkel.
- Az egyéni fejlődést nyomon követjük.

A gyermek megfigyelése során igyekszünk a viselkedése esetleges pszichés probléma okát kideríteni. Az okok kiderítését és a lehetséges megoldást a szülővel együttműködve lehet megtalálni. Ezek a gyermekek a pedagógusok részéről szeretetet, sok türelmet és empátiakészséget igényelnek. Segíthet munkánk során a szerepjátékok gyógyító hatása is.

Az óvodapedagógus alkalmazhat

- kapcsolatteremtő és ismerkedő játékokat,
- együttműködést segítő játékokat,
- önismereti játékokat,
- bizalom erősítő játékokat,
- bábjátékokat.

Módszertani elvek

- Differenciált, egyéni bánásmódot alkalmazunk.
- Elvárásainkat a gyermek fejlődésének üteméhez igazítjuk, és alkalmazkodunk, elfogadjuk az eltérő viselkedést.

- Társas kapcsolataik kiépítését segítjük, fejlesztjük
- A figyelmet és koncentrációt speciális feladatokkal fejlesztjük.
- Mozgáskoordinációt és a finommotorikát fejlesztjük.
- A csoportszobában és az udvaron biztosítjuk azokat az eszközöket, amelyek a gyermek egyéni igényeihez igazodnak.

3. Kivételes képességű, tehetséges gyermekek nevelése az óvodánkban
 Óvodánkban a kivételes képességű gyermekek tehetségének kibontakoztatására is figyelmet fordítunk. A tehetségígéretes gyerekeket „gondozását” a mindennapok során differenciált tevékenységszervezéssel biztosítjuk.

A tevékenységi területek a következők lehetnek

- kiváló rajzkészség,
- zenei hallás, ritmusérzék, hangterjedelem,
- matematikai képesség,
- nyelvi, illetve kommunikációs képesség,
- testi ügyesség, tánc-harmonikus mozgás, versenysportra való alkalmasság.

Tehetségre utaló jellemzők az óvodás korban

- jó koncentrációs képességek,
- szokatlanul jó memória,
- szellemileg fejlettebbek koruknál,
- korai nyelvi fejlettség,
- kíváncsiság, tudásvágy, sokrétű érdeklődés,
- önálló tanulásra való hajlam – szeret egyedül tevékenykedni,
- kreativitás.

Az óvodapedagógus feladata

- a gyerek alapos ismerete,
- rugalmas, folyamatos, kötetlen napirend biztosítása,
- sokszínű, változatos tevékenységek, játéklehetőségek biztosítása,
- az óvónő személyisége, együttműködő attitűdje,
- szeretetteljes, elfogadó, biztonságos légkör biztosítása,
- sikerélmény biztosítása,

- szabad önkifejezés lehetőségének biztosítása,
- a tehetség felismerése, azonosítása, diagnosztizálása

Pedagógiai attitűd és „tudás”:

A gyermeki személyiség sokfélesége, a személyiségstruktúra eltérő fejlettsége a kisgyermekkorai személyiségfejlődés folyamán természetes módon, eltérő ütemben alakul. Óvodai nevelési eljárásaink hatékonyságának alapja, ha „kiszolgáljuk” ezt a sajátos fejlődési ütemet:

- ismerjük” a gyermekek adottságait, fejlettségük mutatóit, személyiségük jellemzőit, érdeklődési körüket, ismereteik körét
- igazodunk a gyermeki személyiség sokféleségéhez, valamint mindig egyedi és eltérő nevelésünk, módszereink és az elvárásaink rendszeréhez
- pedagógiai érzékenységgel fordulunk a gyermekek különbözősége felé.

Differenciálás lehetőségei:

- az óvodai élet időkereteivel (folyamatos napirend, párhuzamos tevékenységek, rugalmas heti rend)
- célokban (egyéni várható eredmények)
- a célok által meghatározott feladatokban
- módszerekkel (a feladatokhoz vezető út)
- eszközökkel (azok milyensége, mennyisége, használati módja)
- elsajátítás ideje (kit meddig „tartok ott” a játékos folyamatban)
- elsajátítás tempója (az egyén számára elegendő idő az egyéni ütemhez)
- egyéni bánásmóddal
- munkaforma (egyéni, csoportos, páros, mikrocsoporthoz)
- pozitív visszajelzések (egyéni szabott fejlesztő értékű, támogató jelleggel).
- képességek fejlesztése
- tartalom feldolgozásában (egy -egy tevékenység más – más tartalommal)
- tevékenységek megszervezésében
- technikai megoldások (különböző technikák jelenléte a tevékenységben).

V.10. Fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére hat-hét éves korra eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodából iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetősége ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek mindegyike egyaránt szükséges a sikeres iskolai munkához.

Testi érettség:

A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

Lelki (pszichés) működések érettsége:

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. (Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.)

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele
- a cselekvő szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

Érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni; minden szófajt, használ; különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot; tisztán ejti a magán és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek); végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét;

Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

Szociális érettség:

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai életre és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtten és gyermektársaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi.

A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni; késleltetni tudja szükségletei kielégítését
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

VI. GYERMEKVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG

Gyermekvédelmi tevékenységünket a Gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1993. évi LXXIX. Törvény a közoktatásról és ennek 2003. évi LXI. módosítása és a végrehajtásához kapcsolódó jogszabályok határozzák meg:

- Minden gyermeket érintő döntésben „a gyerek mindenképp felett álló érdekeit” kell figyelembe venni, azt más érdekek nem előzhetik meg.
- A gyermekek jogait minden megkülönböztetés nélkül biztosítani kell: fajra, nemre, vallásra, származásra, egyéb.
- Személyes adatokat kezelni csak meghatározott célból és kötelezettség teljesítése érdekében lehet, ezt megelőzően erről a szülőket tájékoztatni kell.
- A gyerekeket hátrányos megkülönböztetés nem érheti. A gyerekeknek joga van, hogy a nevelési intézményben, biztonságban és egészséges környezetben nevelődjön.
- A gyerekeket védeni kell fizikai, lelki erőszakkal szemben.
- Sajátos nevelést igénylő gyerekekkel való kiemelt foglalkozás minden óvónő kötelessége.

Célunk: A prevenció, a gyermekek hátrányos helyzetének csökkentése, a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése, illetve szükség szerint segítségnyújtás, valamint együttműködés a különböző intézményekkel és szakemberekkel.

Elveink:

- Mindenek előtt a családok tiszteletben tartása, a családi nevelés erősítése a rászorulóknak körében.
- Szoros kapcsolatot alakítunk ki a közvetlenül, vagy látens módon segítséget kérő családokkal.

Figyelembe vesszük:

- Az etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek kultúráját
- A sajátos nevelést igénylő gyerekekkel kapcsolatos alapelveinket

- A differenciált fejlesztés lehetőségeit a hátrányos helyzetű és az etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek számára

Kompetencia szintek a gyermekvédelem területén:

1. **szint: Az óvodapedagógusok szintje**, ahol az óvónőknek elsőként adódik alkalmuk

- A gyermekek és a szülők **jelzéseinek fogadására**.
- A hátrányos vagy veszélyeztetett helyzet **felfedezése** .
- Az ebbe a körbe tartozó gyermekek személyiségéhez illeszkedő **differenciált és egyéni fejlesztésre**.

2. **szint: Gyermekvédelmi felelős szintje**

- Ahol a pedagógusoktól beérkező **információk gyűjtése** zajlik. A meglévő információk alapján a gyermekvédelmi felelősnek lehetősége nyílik a **tanácsadásra** (szociális támogatás, étkezési támogatás...) a hátrányos vagy veszélyeztetett helyzetben lévő szülők felé a **kapcsolattartásra** a családsegítő szolgálat felé.

3. **szint: Főigazgató szintje**

- Irányítja és ellenőrzi az óvodában folyó gyermekvédelmi munkát.
- A gyermekek mindenekfelett álló érdekeinek érvényesítése, és az érvényesítés ellenőrzése.
- Akinek feladata **határozottan felvenni a kapcsolatot** az illetékes gyermekvédelmi és családsegítő szervezetekkel.

VI.1. Gyermekvédelmi munka az óvodában

Köztudott dolog, hogy minden ember különbözik a másiktól – temperamentumában, értelmi szintjében, bőre színében stb. ezt a másságot megfelelő tolerancia híján felnőtt emberek sem tudják mindig elfogadni. A gyermekek azonban sokkal nyitottabbak. Nem ütköznek meg azon, hogy van a csoportban szemüveges, beteg, dadogós vagy pösze. Amikor egy gyerek negatívan nyilatkozik ezekről a jelenségekről, véleménye már felnőtt közreműködését tükrözi. A mozgáskorlátozottat akkor csúfolják társai, ha

mi óvónők figyelmen kívül hagyjuk a gyermek testi adottságait, és elvégezhetetlen feladattal bízunk meg, ha a hiperaktívától szótlan ülést kívánunk, vagy a halláskárosultat figyelmetlennek tituláljuk, holott csak nem hallotta a feladatot.

Az óvónő elfogadó, segítő magatartása láttán a gyerekek nem veszik észre, hogy társuk:

- biológiai,
- pszichés vagy
- szociális hátrányok miatt „más” mint ők, hogy ezek a gyerekek „fejlődésükben gátoltak, akadályozottak” – azaz veszélyeztetettek.

A gyermekvédelmi tevékenység cél-és feladatrendszerének meghatározásánál a következő kifejezésekkel gyakran találkozunk:

- képességek, készségek;
- hátrányos helyzet,
- veszélyeztetett gyermek,
- esélyegyenlőség biztosítása,
- korrekció, prevenció.

VI.2. A gyermekvédelemmel kapcsolatos cél- és feladatrendszer

A pedagógusok kompetenciája, hogy ismerjék a csoportjukba járó gyerekek képességeit, készségeit, adottságait, felismerjék a már említett különbözőségeket - akár pozitív, akár negatív irányban mutatkoznak meg ezek.

Az óvónők dicsérik, buzdítják a pozitív megnyilvánulásokat, a kimagasló teljesítményeket anélkül, hogy „kis kedvenceik” lennének. Az esélyegyenlőség megteremtése érdekében viszont előítélet mentesen segítsék, fejlesszék a hátrányokkal küzdő gyermekeket -képességeik, egyéni fejlettségük figyelembe vételével.

Óvodánkban a rendelkezésünkre álló pedagógiai eszközök segítségével – pl. szakemberek bevonásával – biztosítjuk a „hátrányos helyzetű” gyermekek speciális ellátását.

Az óvónők megteremtik számukra azokat a körülményeket, amelyekben képességeikhez mértén fejlődnek, formálódnak – ezzel biztosítják számukra az esélyegyenlőség lehetőségét.

A „másság” felismerésén, korrekcióján túl gyermekvédelmi tevékenységünk kiterjed a megelőzésre is. Az óvónők feltérképezik a családi, és óvodai élet „veszélyes” pontjait, amelyek a későbbi „hátrányos helyzet” kialakulásához vezethetnek (pl. túlzott engedékenység, italozó szülők, következtelen nevelés, ingerszegény környezet, elhanyagoló bánásmód, agresszió a családban).

Az óvodapedagógusok feladatai a gyermekvédelemben

A főigazgató feladatai:

- Gondoskodik a gyermekvédelmi felelős továbbképzéséről és beszámoltatja az elhangzottakról.
- Évente egy alkalommal értékeli és minősíti a gyermekvédelmi munka eredményességét.
- Rendszeres támogatás iránti kérelmekről a gyermekvédelmi felelőssel, a családsegítővel és az érintett óvónőkkel folyamatosan egyeztet és a megfelelő intézkedéseket megteszi.
- A gyermekek sérelmére elkövetett bűncselekmény gyanúja esetén szükség szerint segítséget nyújt / gyámhatóságnak, gyermekvédelmi szakembernek.
- Írásban tájékoztatja a szülőket a gyermekvédelmi felelős és a családsegítő személyéről és elérhetőségéről.
- Segítségére van a szülőknek problémáik megelőzésében és megoldásában.

Az óvodapedagógusok feladatai:

1. prevenció feladatok

- Ismerkedjünk meg a leendő óvodással még óvodába kerülése előtt, így már előre képet kapunk a gyermek családi helyzetéről, közelebbről megismerjük a szülők egyéniségét, gondolkodásmódját.
- Egyéni beszélgetések során alakítsuk a család életvitelét, nevelési gyakorlatát. A szokásrend hiánya miatt a gyermekek rendszertelenül étkeznek, késő éjszaka fekszenek le, későn érkeznek óvodába stb.
- Szülői értekezleten ösztönözzük a szülőket az erkölcsi normák megszilárdítására a családban. Ne csak szóval neveljenek, hiszen a gyerekek elsősorban a felnőttek viselkedését, magatartását másolják le. Mutassanak

példát, hogyan üdvözlünk másokat, miként lehet a konfliktusokat békés úton kezelni stb.

- Fiatal szülők nevelése, módszertani segítsége (előadások szervezése, ahová pszichológust, fejlesztő pedagógust hívunk). Hangsúlyozzuk, hogy a játék az óvoda gyermek legfőbb tevékenysége. Tanítsuk meg játszani gyermekünket! Fedezzük fel az együttjátszás örömét – ne csak számítógép mellett.
- Tartsunk nyílt napokat, amikor a szülők betekintheznek az óvoda életébe, elleshetnek nevelési módszereket.
- Szervezzünk szülő-gyermek napot, közös kirándulást – amikor kötetlen formában beszélgethetünk a családi gondokról, a gyermeket érintő problémákról.

2. *Korrektív feladatok*

A szülők gyermekük közösségbe kerülésekor – beiratkozáskor, vagy az első családlátogatás alkalmával – ha szorongva is, de beszélnek gyermekük esetleges problémájáról. Ebben az esetben az óvónő korrektív munkáját rögtön megkezdheti. Ám a szülők és az óvónő együttműködése nem minden esetben zökkenőmentes. Ha a gyermek problémája nem szembeötlő; ha a szülő túlzottan elfogult gyermekével szemben; nem érti meg a felmerült problémát, ilyen esetben nehezen vagy egyáltalán nem fogadja el az óvónő véleményét. Ilyenkor is kérjük szakember segítségét egy beszélgetés, tájékoztatás erejéig.

Az óvónő feladatai a következők:

- Tájékoztassa a szülőket a felmerült probléma mibenlétéről, ismertesse velük a kidolgozott fejlesztési tervet. A beszélgetés során az óvónő tartsa szem előtt, hogy a szülőket érzékenyen érinti gyermekük problémája, ezért legyen velük szemben megértő, tapintatos, segítőkész.
- A legtöbb óvoda nincs berendezkedve a „hátrányos helyzetű” gyermekek speciális fejlesztésére. Az óvónő fejlesztő munkájához kérje szakemberek segítségét, szervezze meg a foglalkozások időpontját (ki, mikor megy logopédushoz, fejlesztő pedagógushoz, nevelési tanácsadóba, családterápiára stb.).
- Bonyolítsa le az egészségügyi szűrővizsgálatokat csoportjában (fogászat, védőnő látogatása, általános orvosi vizsgálat évente).

- A „hátrányos helyzetű” gyermekek speciális ellátásán túl, mérje fel kik azok a gyerekek, akik beilleszkedési zavarral, magatartási problémákkal küszködnek, vagy kimagasló képességgel rendelkeznek csoportjában. Vezessen ezekről a gyerekekről személyiséglapot. Az egyéni bánásmód elvét követve foglalkozzon velük differenciáltan, biztosítson számukra foglalkozásokon is plusz feladatokat, hogy érdeklődésüket fenntartsa.

Az óvodai gyermekvédelmi felelős feladatai

A gyermekvédelmi felelős egész tevékenységét hasssa át az a törekvés, hogy az óvodai program „Gyermekvédelemmel kapcsolatos pedagógiai tevékenység” című fejezetében leírtak maradéktalanul megvalósuljanak az intézményben.

- Elsődleges feladata a gyermekvédelemmel kapcsolatos tevékenységek koordinálása. Vegye fel a kapcsolatot a Gyermekjóléti Szolgálattal, a Nevelési Tanácsadóval, fejlesztő pedagógussal, logopédussal, egészségügyi szakemberekkel.
- Munkájához készítse éves tervet, amelyben regisztrálja az adott tanév „hátrányos”, illetve „veszélyeztetett” gyermekeit; jelölje ki a felzárkóztatásért felelős pedagógus, tervezze meg a szervezési feladatokat.
- Kolléganőit folyamatosan tájékoztassa a munkájuk során elért eredményekről, a gyermekvédelemben történt változásokról (törvények módosulása).
- Vegyen részt esetmegbeszéléseken, gyermekvédelem témakörben tartott előadásokon.
- Legyen kreatív, kezdeményezze olyan új programok bevezetését az óvodába, amelyek a hátrányos helyzetű gyermekek szabadidejének hasznos eltöltését biztosítja.
- Az étkezési kedvezmények dokumentációinak folyamatos vezetése és karbantartása.
- Szükség szerint családlátogatások végzése az óvónőkkel.
- A fogadó órák alkalmával a szülők rendelkezésére áll a felmerülő problémák és kérések.
- Segélykérő lapok kitöltéséhez segítségadás, javaslatok készítése az óvónőkkel együtt.

- Törekvései arra irányuljanak, hogy az intézményben az inkluzív pedagógiai szemlélet napi gyakorlattá váljon!
- Munkájával segítse elő a gyermekek jogainak érvényesülését!

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Az óvoda nevelőtestülete a pedagógiai programot magasabb jogszabályban biztosított jogai alapján, át nem ruházható jogkörében döntési hatáskörében 124. /2025. számú jegyzőkönyvben rögzítettek alapján elfogadta.

Dátum: ....

a nevelőtestület nevében

Az óvoda főigazgatója és nevelőtestülete által elfogadott módosított pedagógiai programot az intézmény fenntartója magasabb jogszabályban meghatározott döntési hatáskörében ...../2025. (.....) határozatszámom JÓVÁHAGYTA.

Dátum: ....

Polgármester

Ph.

ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

A tihanyi Visszhang Óvoda és Bölcsőde módosított Pedagógiai Programja 2025-ben készült. Érvényessége: A fenntartó jóváhagyását követően a kihirdetés napján 2025. ....lép életbe és visszavonásig érvényes.

Ezzel egy időben hatályon kívül helyeződik a 186/2020.(IX.17.) határozatszámom jóváhagyott Pedagógiai Program.

A Pedagógiai Program megvalósításának területi hatálya:

- vonatkozik az óvoda területére
- valamint az óvoda által szervezett- a Pedagógiai Program megvalósításához kapcsolódó- óvodán kívüli programok helyszínére

A Pedagógiai Program megvalósításának személyi hatálya:

- vonatkozik az óvodával jogviszonyban álló minden óvodapedagógusra és a pedagógiai munkát közvetlen segítőkre
- valamint az óvodával megbízási szerződést kötött gyógypedagógusra és logopédusra
- továbbá azon személyekre, akik az intézményekkel jogviszonyban nem állnak, de részt vesznek a feladatainak megvalósításában.

A Pedagógiai Program értékelése, felülvizsgálata:

A Pedagógiai Programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja. Az óvodapedagógusok szakmai közössége a főigazgató irányításával minden nevelési év végén értékelik a Pedagógiai Programban megfogalmazott általános és speciális célok és feladatok megvalósulását, melynek eredményei alapján tervezik fejlesztendő feladataikat.

A Pedagógiai Program módosítása:

A Pedagógiai Program módosítására javaslatot tehet a(z):

- Főigazgató
- Nevelőtestület bármely tagja
- Szakmai munkaközösség
- Óvoda fenntartója

A Pedagógiai Program módosítását az érvényes és hatályos jogszabályok alapján az intézmény főigazgatója a nevelőtestület bevonásával elkészítette és a fenntartó hagyta jóvá.

A módosított és jóváhagyott Pedagógiai Programot a jóváhagyás napjától kell bevezetni.

Módosításának indoka lehet:

- törvényi jogszabályi változás
- fenntartó által meghatározott feladatváltozás
- a nevelőtestület munkatervében szereplő évenkénti felülvizsgálat eredménye alapján tett javaslat.

Programmódosítás előterjesztésének módja:

Írásbeli előterjesztés az intézmény vezetőségének.

Egyéb szabályozás:

A nevelési programhoz mellékletként csatolt szakmai programok módosítása külön kezelendő- nevelőtestületi jogkör- nem vonja maga után a nevelési program módosítását.

A Pedagógiai program nyilvánosságra hozatala:

Helyi Pedagógiai Programunk 1 példányát elhelyezzük az intézmény vezetői irodájában, ahol bárki megnézheti az óvoda nyitvatartási idejében.

Ezen kívül megtekinthető

Tihany község honlapján: <https://tihany.hu/hu/onkormanyzat/intezmenyek>

valamint az

intézmény honlapján: <https://visszhangovoda.hu/dokumentumaink/> .

1. sz. melléklet

**A NEVELÉSI PROGRAM VÉGREHAJTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES
ESZKÖZÖK, JEGYZÉKE.**

Tevékenység	Eszközök	
Ének, énekes játékok, zenehallgatás	- magnó, CD lejátszó (csoportonként)	
	- CD lemezek, kazetták	
	- ritmusbotok, népi ütő- és rázóhangszerek	
	- triangulum (különböző méretekben)	
	- csörgődob, ujjcintányér, kasztanyetta, dobok, cintányérok, tökcsörgő, köcsögduda, csettegő	
	- xilofon, harangjáték, csőkolomp	
	- száncsengő, csengősor	
	- rögtönzött hangszerekhez: dobozok, termések, különböző alapanyagú tárgyak	
	- népi játékok kellékei: szalmakalap, filckalap, kendők, zsebkendők, kiskötény, bő szoknya, mellény, bot, stb.	
	- különböző maszkok, fejdíszek	
	- felnőttek játékához:	
	- szintetizátor	
	- furulya (csoportonként)	
	Vers, mese, báb, drámajáték	- mesepárnák, meseszőnyeg, mesekígyó
- meseládika bábokkal és tartozékaikkal		
- bábparavánok felnőttek és gyerekek csoportonként		
- ujjbábok, síkbábok, fakanálbábok csoportonként		

	- felnőtt méretű kesztyűbábok	
	- tölcserbábok, marionettek (felnöttek játékaához)	
	- árnyjátékok síkbábjai - árnyjáték eszközei (feszített vászon, lámpa) - gyermekek árnyjátékaához eszközök	
	- textilek rögtönzött bábokhoz, különböző anyag minőségben	
	- bábtartók	
	- kalapok, sapkák, kendők, fejdíszek, koronák, stb.	
	- jelmezek (vállkendő, palást, köpeny, hosszú szoknya, stb.)	
	- gyermekek szerepléséhez különböző eszközök (igazolvány tokok, táskák, mappák, stb.)	
	- textil állatfej maszkok	
	- nagyméretű szegett, nem gyűrődő anyagok 4-5 színben	
	- hangkazetták drámajátékhoz használható hanghatásokkal, aláfestő zenékkal, zörejekkel	
	- magnó, CD lejátszó	

Tevékenység	Eszközök	
Mozgás	Udvari játékhoz	
	- mászókötel, gyűrűhinta (csoportonként)	
	- egyensúlyozó gerenda, csúszda, rönklépők, kugli, teke	
	- rugós billegő, falovacska	
	- mászóház, mászóka	
	- focikapuk, kosárpalánk, röplabdaháló	
	- gyermekkerékpárok	
	- rollerek	

	- gólyaláb	
	- tollas-, tenisz felszerelések	
	- műanyag motorok, guruló járművek kicsiknek	
	- tipróka	
	- poly-ball	
	Csoportszobai, tornaszobai eszközök, játékok	
	- szivacshinták	
	- összerakható, mobil testnevelési eszközök	
	- padok, egyensúlyozó deszkák, alacsony gerenda	
	- zsámoly, svédsekrény	
	- bordásfal	
	- labdák (medicin-, kosár-, röplabda, foci)	
	- tornaszőnyeg	
	- ugrókötelek	
	- tornabotok, karikák, babzsákok, kendők, szalagok, szalagos botok, gumiszalagok	
	- WESCO típusú tappancsok, téglák, hengerek, alagutak	
	- egyensúlyozó tölcser, egyensúlyozó tárcsa	
	- bújócskacső	
	- trambulín	
	- ugráló labdák	
	- bokszzsákok	
Rajzolás, mintázás, kézi munka	Gyurmázáshoz	
	- plasztilin, liszt, só, olaj	
	- gyurmázóablák, különféle segédeszközök (sodrófák, mintázók, fokhagymaprés, stb.)	
	Rajzoláshoz	
	- zsírkréta, különböző vastagságú ceruzák, filctollak	

	- akvarellkréta vagy ceruza	
	- rajztábla	
	Festéshez	
	- gombfesték, tempera, textil- és üvegfesték, diófpác, tustinta	
	- ecsetek (különböző vastagságú), szivacscocka, szivacsenger	
	Különböző papírok	
	- rajzlap, színes karton, krepp papír, színes hajtogató lapok, fűzőlapok, csomagolópapír, fotókarton, műszaki rajzlap, pauszpapír, selyempapír, stb.	
	- nyíráshoz jó minőségű, tompa hegyű ollók	
	- cikk-cakk olló, mintavágó olló	
	Gyöngyfűzéshez	
	- különböző méretű gyöngyök, damilok, drót	
Tevékenység	Eszközök	
Rajzolás, mintázás, munka	- levasalható gyöngyök, alaplapok	
	Fonalmunkához	
	- különböző vastagságú fonalak, hímzőfonal	
	- felvető szövőkeret, különböző ágú körmöcske, szalagszövő, tompa hegyű tű	
	Építéshez – papírdobozok, hengerek	
	Nemezeléshez - gyapjú, szappan, tál	
	Barkácsoláshoz - textilek, töltőanyag, hurkapálca, fakanál, csipkék, bőrök, gombok, puha fahulladék, szögek, szerszámok	
	Batikaláshoz – méhviasz, gyertya, írówka, illatlámpa, textilfesték, vászon	
	Népi kismesterségekhez – csuhé, szalma, gyékény, rafia, vessző, iszalag	
	Nyomat készítéséhez – linókolor festék, üveg vagy műanyag lap	

		Egyéb eszközök		
		- ragasztók (stiftek, tapétaragasztó, keményítő)		
		- lemosható asztalterítő		
		- lemosható kötény a gyerekeknek		
		- polc az alkotások elhelyezésének		
		- faliújság a képek elhelyezéséhez		
Külső tevékeny megismerése	világ	- színes tudományos képeskönyvek		
		- nagyítók		
		- kosarak		
		- csírázató tálak		
		- állat- és növényhatározók		
		- földgömb		
		- térkép		
		- mikroszkóp, távcső		
		- vízvizsgáló eszközök: szűrők, tálak		
		- cserepek, virágládák, magok, hagymák, virágföld		
		- akvárium (teknős, díszhal)		
		- üvegek a gyűjteményekhez		
		- vizező-homokozó asztal		
		Munkajellegű tevékenységekhez		
		- kerti szerszámok (ásó, kapa, lapát, gereblye, lombseprű)		
		- talicska, locsolókanna, cirokseprű, hólapát		
		- ültetőfa, kalapács, szögek, szerszámok		
		- udvari kistraktorok		
		- konyhai eszközök a termések feldolgozásához		
		Matematikai fejlesztés eszközei		
		- logikai készlet		
		- minimat garnitúra		
- Logico tábla cserélhető feladatlapokkal				

	- madzagos logikai könyvek	
	- Ravensburger logikai társasjátékok	
	- kirakójátékok	

Felhasznált irodalom

1. Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja.
2. Az óvodai nevelés programja
Országos Pedagógiai Intézet - Tankönyvkiadó, 1989.
3. Dankó Ervinné dr., Dr Pereszlényi Éva: Módszertani útmutató I. kötet
Alcius Bt. Budapest, 1998.
4. Deliné Fráter Katalin: Lépésről lépésre óvodai program
Falvay Károly: Ritmikus mozgás - énekes játék
Országos Pedagógiai Intézet - Budapest, 1990.
6. Forrai Katalin: Ének az óvodában
Editio Musica - Budapest, 1974.
7. Dr. Hűvös Éva: Differenciált Óvodai Bánásmód
Budapest, 1996.
8. Kondacs Mihályné Podmaniczki Mária: Vizuális nevelés az óvodában
Szarvas, 1994.
9. Makra Lajosné - Fülöpné Kiss Ibolya - Laki Judit: Óvodai élet „ a száz holdas pagonyban”
Dezső László nyomdája, 1997.
10. Mérei Ferenc - V. Binét Ágnes: Gyermeklélektan
Gondolat - Budapest, 1970.
11. Nagy Jenőné: Óvodai programkészítés, de hogyan?
NAT - TAN Sorozat
OKI, Budapest, 1996.
12. Dr. Pereszlényi Éva - Porkolábné Dr. Balogh Katalin: Játék - Mozgás -
Kommunikáció
Óvodai program, Alcius Bt. - Budapest, 1998.
13. Dr Pereszlényi Éva: A Helyi Óvodai Nevelési Program
Alcius Bt. - Budapest, 1997.
14. Porkolábné Dr Balogh Katalin: Komplex Prevenziós Óvodai Program
Volán Humán Oktatási és Szolgáltató Rt., 1997.
15. Zilahi Józsefné - Stöckert Károlyné - Dr. Ráczné dr. Főző Klára: Óvodai nevelés
játékkal mesével

Eötvös Könyvkiadó - Budapest, 1997.

16. Dr. Wéber Attiláné - Dr. Pintér Attiláné: Útmutató a Játék - Mozgás - Kommunikáció - Óvodai program gyakorlati alkalmazásához
Alcius Bt. - Budapest, 1998.

17. 363/2012 (XII. 17.) Korm. Rend. Az óvodai nevelés országos alapprogramjáról
http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1200363.KOR - 2015. 08.31.